82. Tiistaina 9 päivänä kesäkuuta 1998

kello 21.40 (21.48)

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys vuoden 1999 veroasteikkolaiksi 3111

Hallituksen esitys 25/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 12/1998 vp
Lakialoite 28/1998 vp

2) Hallituksen esitys tuloverolain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 28/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 15/1998 vp
Lakialoite 64, 67/1996 vp, 2, 12, 14, 17, 21, 87, 97, 103, 112, 132, 135/1997 vp, 3, 5, 21, 24, 29, 30, 39, 48, 54/1998 vp
Toivomusaloite 34—36, 40, 44, 48, 49, 53, 54, 57/1997 vp, 14, 16, 17, 23, 24, 27, 31/1998 vp

3) Hallituksen esitys peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta 3112

Hallituksen esitys 26/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja tuloverolain 114 §:n muuttamisesta 3112

Hallituksen esitys 27/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 14/1998 vp
Lakialoite 37/1998 vp
Toivomusaloite 38/1996 vp, 44/1998 vp

5) Hallituksen esitys laeiksi eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä ja valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta 3113

Hallituksen esitys 70/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 16/1998 vp
Lakialoite 6/1996 vp, 47/1997 vp, 55/1998 vp

6) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta 3115

Hallituksen esitys 29/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 17/1998 vp
Lakialoite 40/1995 vp, 2, 5, 52, 56, 63, 68/1996 vp, 26, 29, 129/1997 vp, 36, 42/1998 vp
Toivomusaloite 36/1995 vp, 30/1996 vp, 58/1997 vp, 28/1998 vp

7) Hallituksen esitys verontilityslaiksi ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta 3118

Hallituksen esitys 54/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 18/1998 vp
Toivomusaloite 41/1998 vp

8) Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta 3125

Hallituksen esitys 55/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 19/1998 vp
Toivomusaloite 33, 38, 40/1998 vp

9) Hallituksen esitys laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja ennakkoperintälain 27 §:n muuttamisesta 3133

Hallituksen esitys 53/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 20/1998 vp

10) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 71/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 21/1998 vp

11) Hallituksen esitys laeiksi Suomen Hallitusmuodon 31 §:n kumoamisesta ja kansalaisuuslain muuttamisesta 3134

Hallituksen esitys 49/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1998 vp

12) Hallituksen esitys verotuksen oikaisulautakuntaa koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön ..... „

Hallituksen esitys 15/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

13) Hallituksen esitys laiksi vuodelta 1999 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta ..... „

Hallituksen esitys 12/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 10/1998 vp
Toivomusaloite 192, 199, 211/1998 vp

Ensimmäinen käsittely

14) Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä 3138

Hallituksen esitys 171/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Toinen käsittely

15) Hallituksen esitys oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi
Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta 3151

Hallituksen esitys 6, 117/1997 vp
Suuren valiokunnan mietintö 2/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 3/1998 vp
Lakialoite 39/1995 vp, 31, 50/1996 vp, 1/1998 vp
Toivomusaloite 23, 24, 26/1995 vp

Mietintöjen pöydällepano

16) Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 245/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

17) Hallituksen esitys eräiden opetustointa koskevien ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta ja kumoamisesta ..... „

Hallituksen esitys 57/1998 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 4/1998 vp
Lakialoite 62, 119, 123/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Täysistunnon kuluessa ilmoittautuvat edustajat Prusti, Jäätteenmäki, Kurola, Koskinen H., Leppänen J. ja Helle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys vuoden 1999 veroasteikkolaiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 25/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 12/1998 vp
Lakialoite 28/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 1—6 §, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys tuloverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 28/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 15/1998 vp
Lakialoite 64, 67/1996 vp, 2, 12, 14, 17, 21, 87, 97, 103, 112, 132, 135/1997 vp, 3, 5, 21, 24, 29, 30, 39, 48, 54/1998 vp
Toivomusaloite 34—36, 40, 44, 48, 49, 53, 54, 57/1997 vp, 14, 16, 17, 23, 24, 27, 31/1998 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tämän asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä — ymmärrän näin, että ehdotukset voidaan tehdä myöhemmin — tulemme esittämään muutoksia koskien ansiotulovähennyksen suuruutta ja sen kohtaantumista paremmin auttamaan pieni- ja keskituloisten verotuksen kevennyksiä. Emme sen sijaan ulota ansiotulovähennystä niin suurituloisiin, kuin hallitus esittää. Ansiotulovähennyksen alenema meillä on 5 prosenttia hallituksen 3 prosentin linjan sijasta.

Edelleen tulemme ehdottamaan, että ansiotulovähennyksen voivat tehdä myöskin sairaus- ja äitiyspäivärahalla olevat kuin myöskin työttömyyden perusturvaa ja työmarkkinatukea saavat kansalaiset.

Edelleen tulemme esittämään työmatkakulujen vähennyksien laajentamista siitä, mitä hallitus esittää, sekä kotityön verovähennysoikeuden laajentamista koko maahan.

Tämäntapaisista esityksistä tarkemmin asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Ed. Puhjo: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on myönteistä se, että kunnallisveron ansiotulovähennyksen alarajaa on korotettu. Esitys tarkoittaa toisaalta sitä, että kuntien verokertymää pienennetään. Ongelmaksi tulee, miten kuntien verotulojen väheneminen korvataan, ja vaikutelmaksi jää, että hallitus esityksellään kosiskelee jo äänestäjiä eikä aiokaan turvata kuntien asianmukaista verokertymää palveluiden ylläpitämiseksi.

Lakiesityksellä ei yritetäkään korjata kunnallisveron ansiotulovähennyksen suurinta epäoikeudenmukaisuutta. Kuten ed. Laakso jo aiemmin mainitsi, kaikkien alle 60 000 markkaa ansaitsevien työttömien verotus kiristyi uudistuksen myötä. Eniten kärsivät kuitenkin alle 40 000 markkaa ansaitsevat työttömät. Kaikki me tiedämme, että noissa tuloluokissa ahdinko on suurimmillaan. Siksi on vaikea ymmärtää, miksi heidän ja muidenkin sosiaaliturvan varassa elävien verotusta ei helpoteta, vaan verotuksia kohdistetaan paremmin ansaitseville.

Olisi ollut kohtuullista ja oikein, että ansiotulovähennyksen alaraja olisi jätetty jonkin verran nyt esitettyä alemmaksi ja samalla olisi puututtu pahimpaan epäkohtaan eli ansiotulovähennyksen piiriin olisi otettu kaikki tuloa saavat. Näyttää, että keskusta on tästä tekemässä esitystä. Näin menetellen olisi esityksestä saanut sen

kuvan, että hallitus on sosiaalisen oikeudenmukaisuuden asialla. Nyt sen sijaan saa sen kuvan, että pahimmassa ahdingossa olevien ongelmia ei ole väliksi korjata. Toivottavasti jatkossa linja muuttuu.

Toisena asiana mainitsen tekemäni lakialoitteen kohtalon. Esitin, että pääomatulon tuloveroprosentti tulisi nostaa nykyisestä 28:sta 32 prosenttiin, koska erityisesti suuret pääomatulot ovat etuoikeutetussa asemassa suhteessa samansuuruisiin ansiotuloihin. Varsinaisena syynä alhaiselle verotasolle pidettiin inflaatiota, jolloinka osa omaisuuden tuotosta oli vain nimellistä, eikä inflaatiovoittoja siten haluttu verottaa. Kun inflaatio nykyään on melko olematonta, ei tätä perustetta ole enää olemassa ja veroastetta on siten aiheellista korottaa, varsinkin kun maan talous on vahvassa kunnossa. Valtiovarainvaliokunta ei ole katsonut aiheelliseksi puuttua asiaan. Minun mielestäni pääomaveron korottamista on nykyisen talouskasvun aikana pidettävä koko ajan tapetilla.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

3) Hallituksen esitys peitellyn osingon verotusta koskevien säännösten uudistamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 26/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 1, 4 ja 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja tuloverolain 114 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 27/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 14/1998 vp
Lakialoite 37/1998 vp
Toivomusaloite 38/1996 vp, 44/1998 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Yksityiskohtaisessa käsittelyssä oppositio tulee esittämään muutosta 30 ja 33 §:ään.

30 §:ään ehdotamme muutosta, joka on lähinnä toimialakohtainen, kun on käynyt ilmi, että menojäännöksen poistoprosentin pudottaminen 30 prosentista 25:een tuottaisi tietyillä aloilla, jos ei nyt kohtuuttomia ongelmia niin kuitenkin pienehköjä ongelmia, ja semmoisia me emme turhaan halua niille aiheuttaa. Esitämme, että seuraavaan kalustoon sovellettaisiin 30 prosentin poistoa: tietokoneet, toimisto- ja muu kuin tiedonvälityskalusto, samoin kuljetusvälineet ja sitten muu käytettynä hankittu käyttöomaisuus, jonka ikä jo hankintahetkellä ylittää kolme vuotta.

Edelleen, rouva puhemies, 33 §:ssä hallitus esittää, että pienhankinnat, joiden markkamäärä on enintään 5 000 markkaa, saisi poistaa sellaisenaan. Me katsomme, että raja voisi olla 10 000 markkaa. Lisäksi hallitus esittää, että tällaisia poistoja saisi olla enintään 15 000 markan edestä. Me esitämme 50 000:tä markkaa. Kaikkein suurin ongelma on kuljetusalalla ja siihen tulemme esittämään toisenlaista poistoprosenttia.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kallis käytti hyvän puheenvuoron. Kun verojaostossa kuultiin asiantuntijoita ja kun täällä oli myös yrittäjien verovaliokunta verojaoston vieraana, niin siellä tuli todella esille tämä yleinen ongelma, että kun poistoja leikataan, niin se on omiaan toimimaan niin, että yritykset eivät investoi siihen tahtiin kuin tarvitsisi. Erityisesti määrätyillä aloilla tämä prosenttimäärän leikkaaminen merkitsee suoraan vero-

tuksen kiristämistä varsinkin, jos on kyse henkilöyrityksistä, joissa verokanta on progressiivinen. Kuten ed. Kallis totesi ja kuten keskustan ja kristillisten vastalauseessa on, erityisesti kuljetusalan yritykset ja myös ohjelmistoyritykset ovat juuri tällaisia, joille välttämättä tämä prosenttimäärä pitää säilyttää 30:nä, ja kun tulemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään tämän, niin toivoisin todella, että tämä saisi eduskunnan tuen taakseen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

Puhetta ryhtyy johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

---

5) Hallituksen esitys laeiksi eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä ja valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 70/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 16/1998 vp
Lakialoite 6/1996 vp, 47/1997 vp, 55/1998 vp

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A. O j a l a : Arvoisa rouva puhemies! Tulin ihan tänne puhujakorokkeelle, koska en ole ollenkaan varma, että selviäisin kahdessa minuutissa. Epäilen, että menee aika pitkään, että voi mennä kahville, joka haluaa.

Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä ja valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Täytyy hieman kritisoida lakiesityksen valmistelua, sillä se tuli todellakin vasta tässä loppuvaiheessa ja aikaa sen käsittelyyn oli erittäin vähän, vaikka se oli ollut jo ajat sitten virkamieskäsittelyssä 1,5 vuotta. Siltikään minusta lakiesitys tullessaan ei ollut ihan loppuun asti puitu.

Valtiovarainvaliokunta kuitenkin totesi, että hallituksen esitys pääpiirteissään vastaa ihan niitä muutostarpeita, joita huomenissa käsittelyyn tuleva koululainsäädännön uudistus aiheuttaa järjestettäessä peruskoulun, lukion ja eräiden yksityisten oppilaitosten henkilöstön eläketuuksia

Hallituksen ensimmäisen lakiehdotuksen toteuttamiseen liittyy eräitä sellaisia näkökohtia, joihin valiokunta halusi kiinnittää hyvin vahvaa huomiota jopa ponnella tai lausumalla. Esityksen 15 §:ssä nimittäin säädetään siitä, millä edellytyksillä peruskoulun opettajan erityisen eläkeiän valinnut pääsee erityisessä eläkeiässä eläkkeelle. Tämän säännöksen, jota loppukarenssiksi kutsutaan, mukaan edunsaajan on ennen 60 vuoden eläkeiän saavuttamista toimittava peruskoulun opettajana 5 viimeisen vuoden ajasta 3 vuotta siten, että viimeisen 6 kuukauden aikana ennen eläkeikänsä täyttymistä hän voi olla palkattomalla virkavapaalla yhteensä ainoastaan enintään 7 päivää.

Tämä loppukarenssin säännös on opettajakunnalle hirveän epäoikeudenmukainen. Jos tämä loppukarenssi ei täyty, opettajan eläkeikä nousee 60 vuodesta 63—65 vuoteen siirtymäsäännösten mukaisesti. Jos nyt, kun kunnat ovat lomauttaneet opettajiaan, kunta lomauttaakin opettajan juuri silloin viimeisen 6 kuukauden aikana yli 7 päiväksi, niin se kohtelee kyllä hyvin kohtuuttomasti tätä eläkkeelle jäävää opettajaa, jonka eläkeikä nousee 3 tai jopa 5 vuotta. Minusta tällainen karenssisäännös kohtelee opettajia erittäin väärin verrattuna muihin virkamiehiin, joista joillakin myös on sama karenssisäännös, mutta joka ei ole näin tiukka.

Kun valiokunnan käsittelyssä kysyin tätä karenssisäännöksen 7 päivän aikaa, mistä se on syntynyt, vastaus oli, että kun mietittiin, että opettajilla on ainakin hiihtoloma, joka taitaa olla seitsemän päivää, se seitsemän päivää tuli siitä syystä. Minusta perustelu seitsemälle päivälle on aika ontuva ja aika olematon ja osoittaa ehkä valtiovarainministeriön virkamiesten määrätynlaista asennetta tämän kysymyksen käsittelyn yhteydessä.

Samaan törmäsin myös sieltä tulleessa muistiossa, jossa valtiovarainministeriön eräs virkamies toteaa hyvin yksioikoisesti — haenpa täältä ihan sanatarkasti, ettei tule sanottua eri lailla kuin se täällä lukee: "Tuskinpa eduskunta halusi lausumallaan korjata kaikkia mahdollisia vanhoja ratkaisuja, joissa joku on saattanut ainakin omasta mielestään hävitä jotakin, tai että jos nyt asia halutaan pykälämuotoon siten, että sitä voitaisiin vielä tulkitakin järjellisesti, niin siihen ei

sitten valtiovarainministeriön ja opetusministeriön yhteenlaskettu viisaus riitä." Minusta tämän tyyppiset lausumat virkamieheltä osoittavat määrätynlaista eduskunnan kuuntelun halveksuntaa, enkä todella malta olla sitä myös eduskunnan pöytäkirjoihin kirjaamatta. Jos virkamiehillä on eräisiin lakialoitteisiin oma kantansa, niin heille se sallittakoon, mutta niitä pitää myös käsitellä asianmukaisesti.

Loppukarenssin kohdalta on myös se ongelma, että jos esimerkiksi opettajan eläkeikä täyttyy syys- tai lokakuussa, niin hänen on aloitettava uusi lukukausi vielä elokuussa ja sitten jäätävä parin kuukauden kuluttua pois. Tämähän ei ole millään lailla järkevää sen enempää koulun, opettajan kuin oppilaankaan kannalta, jolloin siellä voisi todella alkaa vireä uusi opettaja hoitamaan työtään, jota varten lapset kouluun ovat tulleet.

Siitä syystä me myös valiokunnassa otimme kannan siten, että haluamme loppukarenssivaatimuksen selvitettäväksi ja katsottavaksi, millaisia muutoksia loppukarenssisäännöksiin on tehtävä, jotta ne epätarkoituksenmukaisuudet, joita tässä yhteydessä on olemassa, voitaisiin poistaa.

Tässä yhteydessä käsiteltiin myös lakialoitteet n:ot 6, 47 ja 55, joista n:o 6 on allekirjoittaneen tekemä, jossa on 111 kansanedustajan allekirjoitus. Sen lähetekeskustelussa silloinen valtiovarainministeri Arja Alho sanoi, ja myös sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäre ja ministeri Liisa Jaakonsaari ovat olleet sitä mieltä, että lakialoite on ihan hyvä ja eteenpäin vietävä. Valtiovarainministeriön virkamiesten kaikkien lausumien mukaan se on kuitenkin täysin pöljä, jonka eteenpäin viennissä ei ole mitään järkeä, ja siitä syystä se on takunnut tähän asti. Se on tehty vuonna 1996. Mutta siinä on yhtenä osana karenssisäännös. Karenssisäännöksen poistamisen kohdalta toivon, että asiassa kyettäisiin etenemään, koska se on todella aika järjetön opettajia ajatellen.

Kaksi muuta lakialoitetta koskivat sairaalakoulujärjestelmää. Kuulin, että ensimmäisessä käsittelyssä kansanedustaja J. Kukkonen on käynyt puhumassa siitä, että lakialoitteen perusteluosasta olisi puuttunut kaksi koulua, Toivola ja Naulakallio. Ne todellakin puuttuvat siitä, koska niitä ei ollut mainittu kummassakaan lakialoitteessa. Siitä syystä, kun käsittelimme näitä lakialoitteita, puutuimme niihin kouluihin, jotka niissä olivat mainitut. Mutta omasta mielestäni lausuma, joka haluaa korjata sairaalakoulujen opettajien eläkeikiin liittyvät epäkohdat, ei poista näitä kahta koulua sieltä myöskään, sillä valiokunnan lausumaehdotus on sanatarkasti lainattuna näin: "Eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä annetun lain toteutumista ja ryhtyvän tarvittaessa välittömiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien korjaamiseksi, mukaan lukien karenssisäännöksiin ja sairaalakoulujen opettajien eläkeikiin liittyvät epäkohdat."

Toivon totisesti, että valtiovarainministeriössä tähän asiaan paneudutaan perusteellisesti ja mietitään karenssisäännöksen epäkohdat, että ne kyettäisiin korjaamaan erityisesti siitä syystä, että virkamiehet siellä säännönmukaisesti asian etenemistä vastustavat.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Olen itsekin allekirjoittanut tässä yhteydessä käsittelyssä olevan ed. Vartiaisen aloitteen, jossa puututaan eräiden sairaalakoulujen opettajien eläkei'issä oleviin epäkohtiin. Minusta on erittäin hyvä, että valiokunnassa löysimme yksimielisesti selkeän lausuman, jossa hallituksen edellytetään ryhtyvän toimenpiteisiin sairaalakoulujen opettajien eläkeikiin liittyvien epäkohtien korjaamiseksi.

Tässähän on kyseessä hyvin vanha asia, vuodelta 1985 periytyvä. Silloinhan yksityisiä sairaalakouluja kunnallistettiin ja siirrettiin peruskoulujärjestelmän piiriin. On ilmennyt, että muutamissa yksityisissä erityiskouluissa palvelleiden opettajien eläkeikä onkin sitten määräytynyt eri tavalla kuin koko uransa kunnallisissa erityiskouluissa tehneiden erityisopettajien. Tämä on aiheuttanut sen, että nämä opettajat ovat kokeneet, että ovat tulleet kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti.

Opetusministeriöstä saadun selvityksen mukaan kyseessä olisi ollut tietoinen rajaus, että yksityiskouluissa palvelleet sairaalakoulujen opettajat olisivat jääneet alemman eläkeiän ulkopuolelle. Valiokunta ei siitä huolimatta voinut aiheutunutta tilannetta pitää oikeudenmukaisena, ja katsoimme, että myös tähän epäkohtaan tulisi puuttua.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 § ja 1 luvun otsikko, 3—5 § ja 2 luvun otsikko, 6—8 § ja 3 luvun otsikko, 9—11 § ja 4 luvun otsikko, 12 § ja 5 luvun otsikko sekä 13—15 § ja 6 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 29/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 17/1998 vp
Lakialoite 40/1995 vp, 2, 5, 52, 56, 63, 68/1996 vp, 26, 29, 129/1997 vp, 36, 42/1998 vp
Toivomusaloite 36/1995 vp, 30/1996 vp, 58/1997 vp, 28/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Puhjo: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kiinteistöverolain muuttamisesta on kulunutta fraasia käyttäen oikean suuntainen, mutta riittämätön.

Hallitus esittää ydinvoimalaitosten veroprosentiksi enintään 2,20, kun se nyt voimassa olevassa laissa on enintään 1,80 prosenttia. Ydinvoimalaitosten mahdollisuudet suoriutua niille määrätystä kiinteistöverosta ovat aina olleet hyvät, eikä kyseisellä verolla ole mitään merkitystä niiden tuloksen suhteen. Tuotantotehojen nostot, kuten reilu nosto vastikään Eurajoella, mahdollistavat esitettyä korkeammankin kiinteistöveroprosentin.

Ydinvoimalapaikkakuntien taloudellinen kehitys viime vuosina, ainakin Eurajoen kunnan esimerkin pohjalta, kaipaa lähempää tarkastelua.

Teollisuuden Voima Oy:n maksama kiinteistövero Eurajoen kunnalle on erittäin merkittävä. Se on kunnan saamasta kiinteistöverotuotosta yli 90 prosenttia ja koko kunnallisverotuotostakin yli 20 prosenttia. TVO:n Eurajoen kunnalle maksama kiinteistövero alenee vuosittain 600 000—700 000 markkaa ikäalennusprosenttien takia. Kunnan TVO:lta saama kiinteistöverotulo on siten alentunut vuoden 1993 18,4 miljoonasta markasta 16,1 miljoonaan markkaan viime vuonna eli 2,3 miljoonaa markkaa, mikä on pienen kunnan taloudenpidossa iso raha.

Kun samaan aikaan kunnan valtiolta saadut verotulot ovat pienentyneet koko kunnan saamaa kiinteistöverotuloakin pienemmiksi, ei ole ihme, että kunnan mahdollisuudet järjestää asukkailleen entisen tasoisia palveluita ovat käyneet ongelmallisiksi.

On outoa, että erittäin hyvin voivan suuryhtiön pienen kotipaikkakunnan palvelutasoa laskettaisiin vain sen takia, ettei suuryhtiön taloudenpidolle täysin merkityksetöntä reilumpaa veronkorotusta toteutettaisi.

Arvoisa puhemies! Sekä yleiset yhteiskuntapoliittiset syyt että se, että ydinvoimaan liittyy aina oma riskinsä, edellyttävät, että ydinvoimalaitokset maksavat veroja kohtuullisessa määrin sijaintikunnalleen. Koska ydinvoimalaitokset ovat vakavaraisia ja menestyviä yhtiöitä, on perusteltua, että ne maksaisivat sijaintikunnilleen esitettyä korkeampaa kiinteistöveroa.

Tulen lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että ydinvoimalaitosten kiinteistöveroprosentti olisi enintään 2,50.

Ed. Uotila: Rouva puhemies! Puutun vain yhteen kohtaan, joka koskee yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuutta vapautua kiinteistöverosta, mikäli kunta niin päättää. Tätä on monta vuotta yritetty, tehty monia lakialoitteita, monia yrityksiä, erinäisten ryhmien liittämiseksi niiden kolmen yhdistysjoukkoon, jotka nyt on vapautettu tai joille on tarjottu mahdollisuus kiinteistön osalta vapautua kiinteistöverosta. (Välihuuto) — Rakennusten osalta. — Nyt on vihdoinkin valtiovarainvaliokunta mietinnössään tehnyt 13 a §:ään muutoksen, ja tällä katetaan kaikki yleishyödylliset yhteisöt, jotka tuloverolain mukaisesti yleishyödyllisiksi katsotaan. Tämä on erittäin suuri periaatteellinen muutos ja erittäin hyvä asia urheiluseuroille, monille muille yhdistyksille, myös uskonnollisille tahoille jne.

Sen verran kuitenkin pitää sanoa, että kun verohallinto on myös kiinteistöverotuksen osalta pyrkinyt entistä enemmän automaattiseen verotukseen ja verotusta yksinkertaistamaan, niin valiokunta katsoi viisaammaksi, että on parempi, että saadaan periaate läpi, että saadaan yleishyödylliset yhteisöt vapautettua kiinteistöverosta tai annettua niille mahdollisuus, jos kunnat niin päättävät, kuin se, että lakimuutos tältä osin

astuisi voimaan välittömästi. Sen takia valiokunnan mietinnössä annettiin periksi voimaantulosäännöksessä, eli tältä osin se astuisi voimaan vasta vuoden 2000 verotuksessa. Täytyy muistaa, että tällä muutetaan myös sitä periaatetta yleishyödyllisten yhteisöjen osalta, että vapauttamismahdollisuus koskee myös tonttia eikä pelkästään rakennusta.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa rouva puhemies! Minäkään en tee muutosesitystä mutta tässä yhteydessä haluaisin todeta, että usein erilaisia poliittisia tilaisuuksia ja niissä pidettyjä puheita vähätellään. Kun vappuna neljällä eri paikkakunnalla puhuin sen puolesta, että kiinteistöveron alarajaa ei pidä nostaa, koska se on epäoikeudenmukaista varsinkin niissä kunnissa, joissa sitä tarvetta ei ole, niin tästähän tämä johtuu, sanoisi ed. Aittoniemi. Tästä syystä valiokunta on varmasti tullut tälle samalle kannalle, ja tämä on järkevää toimintaa. Tästä pitää antaa kiitos.

Arvoisa puhemies! Ihan asiallisesti todeten, näin se juuri on. Tämä on kunnallista itsehallintoa. Jos kunnalla ei ole tarvetta tämmöistä veroprosentin alarajaa nostaa, miksi kunta pitäisi pakottaa varsinkin, kun samassa tilaisuudessa tänään päätetään muista veronkorotuksista, jotka nostavat asumisen hintaa muutenkin.

Edelleen haluaisin todeta hyvänä päätöksenä 13 a §:n uuden kirjoitustavan. Tämä selventää asiaa huomattavasti ja helpottaa kunnan päättäjien asemaa, kun he tekevät päätöksiä siitä, mitkä kiinteistöt voidaan kokonaan kiinteistöverosta vapauttaa, asettaa urheiluseurat, työväenyhdistykset, erilaiset aatteelliset järjestöt samaan asemaan, ja se on aivan paikallaan.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kun lakiesityksen ensimmäisen käsittelyn jälkeenkin vielä on ollut epäselvyyttä siitä, koskeeko uusi 13 a § nyt esimerkiksi uskonnollisia yhteisöjä, niiden omistamia yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä olevia kiinteistöjä, haluan nyt vielä puhua siitä. Luulen, että voin tulkita koko jaoston ja valiokunnan hyvin yksituumaista kantaa, kun sanon, että tämä nimenomaan tarkoittaa sitä, että tämä laajenema koskee myös muun muassa uskonnollisia yhteisöjä ja niiden mainittuja kiinteistöjä. Tämän epäilyn taustalla on ilmeisesti se seikka, että jokin oikeuden tulkinta tuloverolain 22 §:stä on sellainen, jossa nimenomaisesti ei mainita uskonnollisia yhdyskuntia tai yhteisöjä. Huolimatta jostakin vanhasta tulkinnasta verojaoston ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan näin kirjoitettuna näillä perusteluilla, kuin asia on nyt ratkaistu, vielä kertaalleen tämä selkeästi tarkoittaa sitä, että myös uskonnollisten yhteisöjen mainitut tilat on mahdollista laittaa nollaveron piiriin.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarisen tulkinta on oikea, ja sitä on syytä vahvistaa. Kiinteistöverolakiin liittyen voin todeta, että tämähän on myös verouudistus, joka tehtiin edellisellä kaudella. Tällä kaudella on veropolitiikka ollut hyvin passiivista, niin kuin alkuillasta totesin. Verojaostossa on tehty viime vaalikautena hyvin vähän muutoksia, mutta nyt on tapahtunut myönteistä kehitystä. Mielestäni tässä laissa se ilmenee juuri niin, että yleishyödyllisten yhteisöjen asia on hoidettu ja myös tonttien osalta lakitekninen virhe on siinä hoidettu, ja se on hyvä asia.

Kun ed. R. Ojala totesi, että tämä asia liittyy jotenkin hänen vappupuheeseensa, minä luulen, että tämä liittyy enemmän kansalliseen veteraanipäivään, jolloin olin käymässä eräällä veteraanituvalla ja todettiin, että siitä menee kiinteistövero ja ettei tämä voi olla oikein. Nostimme tämän ed. Pekkarisen kanssa voimakkaasti esille, ja tässä nyt ollaan, kun hallituspuolueitten kansanedustajat saimme tähän mukaan. Tässä suhteessa on tapahtunut myönteistä kehitystä, ja tällä tavalla veropolitiikkaa pitää myös eduskunnassa tehdä eikä vain joissakin kabineteissa.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Reino Ojala voisi useammin pitää tuommoisia puheita, jos ne noin tehokkaita ovat. Tämä on erittäin myönteinen asia, että näin lähellä tämmöistä vaikuttajaa vielä istunkin eduskunnassa.

On yksi ongelma, johon ed. S. Kanerva puuttui, ihan oikeasti siinä mielessä, jotta tähän jää sellainen pieni juttu, miksei maapohja eli kiinteistö ja rakennuskiinteistö voisi olla samalla prosentilla. Se olisi aika paljon yksinkertaisempaa. Sitä ei tässä tapauksessa ilmeisesti ole mahdollista korjata, vaan korjataan se joskus myöhemmin.

Muuten, niin kuin aikaisemmin illalla todettiin, tässä on monia hyviä seikkoja. Alarajan nostamattomuus eli pysyttäminen samana mahdollistaa nyt monien kuntien kiinteistöveron pysyttämisen saman tasoisena kuin nykyisinkin, jos kerta kunnalla on varaa pitää se, ja antaa väljyyttä nostaa vähän ylemmäs, jos kunnissa on tarvetta siihen, jolloin se lisää kunnallista päätäntävaltaa. Ed. S. Kanerva on nyt paikalla kuuntelemas-

sa, kun aikaisempi keskustelu päätettiin edellisen käsittelyn yhteydessä. Siinä mielessä nyt siitä ei kannattaisi kantaa hirveästi huolta. Tässähän kunnalliset päättäjät ovat temppelin harjalla ja voivat tehdä ihan niin kuin haluavat myös niiden veteraanien osalta ja niiden kaikkien, jotka omistavat Helsingin kaupungin alueella tontteja ja kiinteistöjä.

Ed. S. K a n e r v a : Arvoisa puhemies! Tässä oikeastaan onkin se ajatteluvirhe, jonka ed. Lahtela esitti. Nimittäin aivan normaali progressiivinen verotus iskee kaikkiin, samoin omaisuusvero. Pääomavero ei enää olekaan ihan oikeudenmukainen. Tässähän valikoiden verotetaan. Rikas, jolla on vuokratontti, pääsee kuin köyhä veräjästä, kun hän on kaupungilta vuokrannut sen, tai paremmin valinnut. Lakihan tehdään jälkikäteen. Enää ei voi valita. Moni poika, eräs tässäkin salissa lausahti: Voi hitto, kun menin ostamaan sen tontin, olisinpa päättänyt vuokrata, olisin päässyt paljon halvemmalla, ja oikeus on samanlainen. Jollakulla voi olla omistustontti, siinä ovat hirveät velat päällä. Sitten ovat vielä veteraanit ja eläkeläiset, jotka joskus niistä palveluksista, jotka on valtiolle tehty vuosikymmeniä sitten, ovat saaneet veteraanitontin, siinä on taloröttelö ja iso tontti, ja niitä pannaan nyt mieron tielle. Niitä valitaan ja napsitaan. Ei tämä ole mikään tasainen vero. Tässä annetaan kunnalle nyt mahdollisuus verottaa epätasaisesti.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Lain tulkintaan kuuluu selvittää, mikä on lainsäätäjän tahto. Kun on herännyt keskustelua siitä, onko lainsäätäjän tahto tässä tapauksessa se, että uskonnolliset yhdyskunnat ja yhdistykset kuuluvat yleishyödyllisten yhteisöjen ryhmään, mielestäni keskustelun aikana on käynyt varsin selvästi ilmi, mikä on lainsäätäjän tahto. Vasemmalta laidalta ed. Uotila, sosialidemokraatit ed. R. Ojalan suulla, keskustan edustajat Ala-Nissilä ja Pekkarinen, kaikki, jotka ovat jotakin tästä lausuneet, ovat todenneet, että tähän ryhmään kuuluvat myös uskonnolliset yhdyskunnat ja uskonnolliset yhdistykset. Ei pitäisi syntyä tämän jälkeen mitään erimielisyyttä eikä tulkintaa siitä, kuuluvatko ne vai eivätkö kuulu.

Ed. Jari K o s k i n e n : Rouva puhemies! Laissa annetaan siis kunnille harkinnanvaraa yleishyödyllisten yhdistysten tai yhteisöjen kohdalta. Se on hyvä asia. Annetaan myös harkintavaraa veroprosentin osalta. Sekin on hyvä asia. Täytyy vain toivoa, että sama linja jatkuisi myös muissa asioissa, että olisi kanttia eduskunnassa antaa muissakin asioissa kunnille enemmän harkinnanvaraa, ettei vain tuuleteta yksien yleishyödyllisten yhteisöjen osalta.

Ed. R. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Jari Koskinen puhui ihan suuria viisauden sanoja päätöksenteon delegoimisesta yhä lähemmäksi kunnallista päättäjää ja niitä arvoja, jotka sille alueelle ovat tärkeitä.

Olisin halunnut ed. S. Kanervalle sanoa sen, mitä myös edellisen käsittelyn aikana sanoin kiinteistöverolaista, eli aika paljon oleellisempi vielä kuin prosentti on verotusarvo, jonka verottaja tontille määrittelee. Isompi riski voisi olla vielä kaavoittaja, joka veteraanitontille lyö jostakin syystä 1 000 neliötä lisää rakennusoikeutta, ja sen arvo nousee, vaikka veteraani ei pysty sitä rakentamalla hyödyntämään, ja tästä määritellään prosenttimäärä. Se arvo, joka tontille määritellään verottajan käsittelyssä, on vielä isompi rasite veteraanille kuin prosenttimäärä, jossa nyt säilyy erityisesti kiinteistön, rakennuksen osalta kunnalla päätäntäoikeus.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Haluan ikään kuin myöhäisherännäisenä ed. Kalliksen joukkoon liittyä siinä mielessä, että ihan vakavasti uskonnolliset yhteisöt tulisi työväenyhdistysten, maamiesseurojen jne. joukkoon kelpuuttaa. Esimerkiksi kotikaupungissani Kotkassa helluntaiseurakunnat, vapaakirkollinen suuntaus jne. tekevät todella tärkeätä yhteiskunnallista työtä ihan ehdottomasti siinä missä nämä muutkin, tai sanoisinko vähintään siinä missä nämä muutkin.

Edelleenkin päätöksentekoon, johon ed. Riitta Korhonen viittasi: Tietysti arvot kunnallisessa päätöksenteossa ovat lähempänä siellä vallitsevia suuntia noin ylimalkaan, mutta kunnissakin on monenlaisia arvoja, eikä kunnanhallitus välttämättä kaikkien mielestä, ehkä ei enemmistönkään mielestä niitä aina edusta. Sinänsä kunnallisen päätösvallan lisääminen on ongelmallista. Edelleen ongelmallista on se, että kun nyt kunnan verotulot ovat pienentyneet, kiinteistöveron noston kautta niitä pyritään tasaamaan, mutta saattaa olla tilanteita, jolloin ne kohdistuvat erityisesti asuinkiinteistöihin nimenomaan niille ihmisille, joille muutenkin verorasitus on tiukka.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Se, että ydinvoimalaitosten kiinteistöveroa nostetaan, on varsin

oikein. Toteaisinkin, että tällä hetkellähän ne tuottavat sairaan halpaa energiaa.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Pyydän myös omalta osaltani kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että yleishyödyllisten yhteisöjen osalta mahdollisuus kunnille vapauttaa on nyt lopultakin otettu huomioon. Olen itsekin allekirjoittanut useita asiaa koskevia aloitteita, ja monet aatteelliset yhteisöt, esimerkiksi raittiusjärjestöt, jotka omistavat toimitaloja, ovat olleet kovasti katkeria siitä, että he eivät ole saaneet tätä vapautusta, mutta nyt tämäkin asia tulee korjatuksi, ja se on mielestäni erinomainen asia.

Mitä tulee tulkintaan, johon ed. Lahtela viittasi, että kunnathan voivat vapauttaa ja tulkita, asia ei mielestäni ole näin, vaan kiinteistöverolaki lähtee hyvin tarkasta oikeudellisesta lähtökohdasta eikä kunnalla ole vapaata harkintaoikeutta eikä oikeutta vapauttaa maksusta lain perusteella, ellei laissa ole selkeää valtuutusta.

Mitä tulee omistus- ja vuokrauskysymykseen, se on ongelmallinen monessa suhteessa. Ne, jotka ovat lunastaneet, joutuvat tietysti maksamaan. Sitten on vielä kahdenlaisia vuokrasopimuksia. Ne, jotka ovat aiemmin vuokranneet, heillä on halpa vuokra eivätkä he joudu sitä maksamaan, mutta yleensä niille, jotka uudelleen vuokraavat, pannaan sen verran korkeampi vuokra, että ne käytännössä maksavat. Mutta tällaisia ongelmia aina valitettavasti on eikä niistä päästä eroon. Tämä on tietysti valitettavaa.

Mitä tulee ala- ja ylärajaan, ongelma on tietysti se, kuinka paljon kansalaisten verot voivat vaihdella eri puolilla maata.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Yritystoiminnan kannalta tämä kiinteistövero on niin rankka, että teollisuushallien lämmitys on pienempi maksu vuodessa kuin kiinteistövero, ja minusta se on ihan selvästi ylimääräinen rasite yrittäjille. Niinpä kiinteistövero yritysmaailmasta ja yrittäjien kohdalta mielestäni pitäisi kokonaan poistaa sen takia, että jos halutaan työllistää ihmisiä tänä päivänä, niin se ei onnistu sillä, että veroasteikkoja vain kiristetään yritystoiminnan puolella ja yrittäjillä maksatetaan yleensä palkansaajien tuloveroalennukset ja kaikki muut. Jokainen meistä tietää, että Suomessa on liian korkea verokanta yleensä. Mielestäni tuloveron pitäisi olla kaikille sama eli 30 prosenttia. Sen pitäisi riittää yhteiskunnan pyörittämiseen. Kiinteistöverot nimenomaan pois yrittäjiltä.

Ed. L a h t e l a : Rouva puhemies! Jotta ei jäisi väärää käsitystä ed. Manniselle siitä, mitä sanoin, totesin sillä tavalla, että nyt tämän lain perusteella pystyy kunta päättämään yleishyödyllisten yhdistysten osalta kiinteistöverosta ihan vapaasti. Tässä periaatteessa kaikki yhdistykset, mitkä määritteet täyttävät, ovat yleishyödyllisiä.

Tähän yksi ongelma jää. Mietin vain näitä uskonnollisia yhteisöjä, jotka ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä verrattuna vaikka luterilaiseen kirkkoon. Siinä voi tulla ristiriita siinä mielessä, että tässä jokin yhteisö, joka on muuhun oppiin perustuva uskonnollinen yhteisö, saa vapautuksen mutta kirkko joutuu kuitenkin kirkkorakennuksista ja näistä laitoksista maksamaan kiinteistönomistajan veron. Siitä voi tulla kyllä jatkossa keskustelua, mutta se on sitten sen ajan väärti.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

7) Hallituksen esitys verontilityslaiksi ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 54/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 18/1998 vp
Toivomusaloite 41/1998 vp

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. U o t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Seurakunnat ja valtionkirkot, luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko, tekevät erittäin arvokasta työtä tänä päivänä. On sanottu, että kirkon tehtävät ovat lisääntyneet. Voin allekirjoittaa tämän siltä osin, että kirkko tekee todella arvokasta työtä muun muassa työttömien ja syrjääntymisuhan alla olevien parissa jne., tärkeää humanitääristä työtä, joka ansaitsee sen arvon, joka tällaiselle työlle kuuluu.

Kyseessä olevassa verontilityslaissa käsitellään yhteisöveron tuottoa ja sen jakamista. Siitä huolimatta että kirkko tekee arvokasta työtä, meidän pitää keskustella joistakin periaatteelli-

sista kysymyksistä ja myös siitä, mikä on oikeudenmukaista muun muassa yhteisöveron tuoton jaon kannalta.

Kun kirkollisasioista vastaava valtioneuvoston jäsen, ministeri Olli-Pekka Heinonen muutama viikko sitten esitti, että yhteisöveron tuotosta sitä osuutta, joka kirkolle, evankelisluterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle, niiden seurakunnille kuuluu, pienennettäisiin ja siitä siirrettäisiin kuntien auttamiseksi, kuntien joista monet ovat taloudellisissa vaikeuksissa, tämä aiheutti kovan keskustelun. Tähän myöskin verojaosto ja valtiovarainvaliokunta päätti osaltaan tarttua. Se menettely, että Suomessa yhteisöveron tuotosta osa ohjataan kirkolle, on ainutlaatuista koko maailmassa. Ainoastaan Sveitsin joissakin kantoneissa on tähän verrattava menettely. Itse asiassa sekin, että kirkolla on henkilöverotusoikeus, on aika harvinaista Länsi-Euroopassakin. Tältä osin toistan, että arvostan sitä työtä, mitä kirkko tekee, mutta silti olen sitä mieltä, että meidän on puhuttava periaatteesta, siitä onko siinä järkeä, että yleensäkin kirkolle kuuluu osa yhteisöveron tuotosta ja sitten siitä, kuinka suuri on oikeudenmukainen osuus tässä tilanteessa.

Kirkon saama osuushan on kasvanut, niin kuin mietinnössäkin todetaan, 90-luvulla paristasadasta miljoonasta lähes 700 miljoonaan. Ensi vuonna sen arvioidaan olevan 750 miljoonaa. Samaan aikaan meillä on viimeksi tänään ollut käsittelyssä muun muassa väestökirjanpitoon liittyviä lakimuutoksia, jotka vähentävät kirkon sen alueen tehtäviä, jotka liittyvät väestökirjanpitoon. On sanottu, että niiden vaikutus kirkolle kustannusten säästönä olisi noin 150 miljoonan luokkaa, mutta tämä summa ei mietinnössä esiinny sen vuoksi, että se on kiistanalainen ja tästä voidaan esittää tietysti erilaisia arvioita.

Joka tapauksessa on tilanne se, että edunsaajista kunnat ovat joutuneet erittäin kovien valtionosuusleikkausten kohteeksi eikä tämä ole koskenut seurakuntien saamaa osuutta. Uskon, että tästä näkövinkkelistä Olli-Pekka Heinonen teki esityksensä, että olisiko pysähdyttävä ja mietittävä kirkon saamaa osuutta ja mahdollisesti siirrettävä osa siitä kuntien hyväksi joko niin, että se tulee suoraan kuntien saamaan osuuteen tai sitten valtion saaman osuuden kautta korvamerkittynä harkinnanvaraisena tukena kunnille, jotka ovat kaikkein suurimmissa taloudellisissa vaikeuksissa.

Kompensoinnista on puhuttu. Se mikä koskee kirkon muita korkeampia työnantajan sosiaaliturvamaksuja, on ongelma. Se on ongelma muun muassa kirkon työllistämiskynnyksen kannalta. Kirkon on vaikea työllistää kesätöihin ihmisiä ja muutenkin työllistää työntekijöitä, koska nämä sivukulut ovat tältä osin huomattavasti korkeampia kuin esimerkiksi kunnilla on. Hyväksyn täysin, niin kuin valiokuntakin sen, että tässä yhteydessä tarkastellaan myös sitä, mikä on kirkon sosiaalimaksujen taso. Aivan hyvin osa voitaisiin kompensoida. Silti suhteessa epäsuhtaan, joka on tullut liitettynä siihen, mitkä ovat kirkon tosiasialliset tehtävät tällä hetkellä, minun mielestäni on ehkä vähän turha puhua täydestä kompensaatiosta. Uskon, että tässä yhteydessä on mahdollista todella asiallisestikin seurakuntien saamaa osuutta yhteisöverojen tuotosta pienentää.

Valiokunta ehdottaa tästä lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti mahdollisuudet alentaa seurakuntien yhteisöverotuotto-osuutta joko suoraan kuntien hyväksi tai ohjattavaksi valtionosuuden korotuksen kautta vaikeuksissa olevien kuntien auttamiseksi, jolloin samassa yhteydessä selvitettäisiin myös seurakuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen taso". Minusta tämä on selkeä tahdonilmaisu ja minusta on aivan selvää, että hallituksen täytyy tämä ottaa todesta ja ennen ensi elokuun puolenvälin budjettiriihtä tältä osin pitää tulla linjauksia, mitä näille asioille tehdään.

Minusta kirkollisasioista vastaava valtioneuvoston jäsen ministeri Olli-Pekka Heinonen on tarttunut tärkeään asiaan, sekä periaatteellisesti että taloudellisesti merkittävään asiaan, vaikka ei voidakaan sanoa, että seurakuntien yhteisöverotuotto-osuudesta leikataan vaikkapa 250 miljoonaa, joka ohjataan sitten sillä tai tällä tavalla kunnille. Sillä ei ratkaista kuntakentän kokonaisuutta eikä kuntien taloudellisia ongelmia joukkomitassa, mutta korvamerkittynä harkinnanvaraisena avustuksena sillä on merkitystä. Kukaan meistä ei mene sanomaan, että 250 miljoonaa harkinnanvaraisiin kuntien avustuksiin olisi mitätön summa, kun riitelemme täällä, ovatko ne harkinnanvaraiset avustukset yleensäkään 50 miljoonaa, 100 miljoonaa vai 150 miljoonaa. Eli tältä osin kuitenkin näin kohdennettuna kysymyksessä on merkittävä taloudellinen panostus myöskin niille kunnille, jotka ovat vaikeuksissa.

Ed. T i u s a n e n: Rouva puhemies! Kaksi asiaa. Ensiksi ed. Uotilan esiin nostama kirkkokysymys. Tänään aamulla aamu-uutisissa kirkko toi jälleen oman sanansa tähän dialogiin toteamalla, että se odottaa puolestaan valtiovallalta

sellaisia sosiaalipoliittisia toimia, jotka poistaisivat leipäjonot. Näin ollen minusta sen viestin on etenkin kirkon jäseniä ja hallituspuolueiden edustajia kyllä hyvä kolauttaa täällä eduskunnassa, että onko tässä sitten mitään tehtävissä, koska tämä on eittämättä, kieltämättä hyvin häpeällinen tilanne. Tämä on osa tätä dialogia. Kun kirkon talouteen ikään kuin puututaan, kirkko puhuu tästä diakoniatyöstä ja sen aiheuttamista menoista, jotka ovat ilmeisesti melkoiset. Joka tapauksessa siis syntisiä löytyy täältä varmasti keskuudestamme tässä asiassa paljon. Laiskuus on yksi synti ja yksi on rohkeuden puute.

Toiseksi tästä yhteisöverosta, mihin ensimmäisen käsittelyn yhteydessä muun muassa ed. Vehviläinen viittasi, mitkä kunnat mitenkin ovat kärsineet ja mikä on tilanne. Kaakkois-Suomen näkökulmasta kunnat kuten Imatra, Lappeenranta ja Kotka ovat todella olleet aivan hännillä tässä. Kotkan osuus muun muassa on 500 markkaa vuodessa per asukas, ja se on näin ollen ihan häntäpään kunta. Nyt tilanne jonkin verran paranee, ei kuitenkaan täysin tyydyttävästi. Lopuksi: Mikä onkaan se bkt:n osuus, mikä tuolla alueella tehdään? Se on hyvin suuri Suomen kokonaisbruttokansantuotteesta, mutta sinne jää vain varsin vaatimaton osa siitä.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kirkon yhteisövero-osuudesta joku sana. Minustakin on ihan paikallaan hyvin tarkkaan pohtia tämä ministeri Heinosen esille nostama ajatus, joka oli kaiketi ollut esillä sekä kirkon että Kuntaliiton piirissä jo jonkun aikaa.

On aivan totta, että kirkko on saanut yhteisövero-osuuttaan lisätyksi erittäin paljon muutamien viime vuosien aikaan, suhteessa ei kuitenkaan yhtään enemmän kuin muut yhteisövero-osuutta saavat. Kaikkien yhteisöverotuoton suhteellinen osuus on noussut täsmälleen samalla tavalla, paitsi nyt tämän vuoden alusta lukien kuntien, kun valtio alensi kuntien osuutta yhteisöverotuotosta tunnetulla tavalla 40 prosenttiin.

Onko kirkon yhteisövero-osuudesta varaa ottaa ja vähentää ja siirtää niille kunnille, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa? Minä uskon, että on sillä edellytyksellä, että samalla tehdään oikeutta kirkon työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi. Ilmeisesti kun on puhuttu kirkon yhteisövero-osuuden leikkaamisesta, on määritelty tuon leikkauksen mitta johonkin 200—300 miljoonan markan suuruiseksi leikkaukseksi siitä noin 700 miljoonasta, mikä kirkon osuus tänä vuonna vielä on. Jos tuon suuruinen, 200—300 miljoonaa markkaa, olisi tuo leikkaus, olisi tuon leikkauksen toteuttamiseen välttämättä ja väistämättä liitettävä tämä kirkon työnantajana maksamien sosiaaliturvamaksujen, korotettujen sosiaaliturvamaksujen alentaminen täsmälleen samalla määrällä tai sanotaan nyt näin: mahdollisimman saman suuruisesti samalla määrällä.

Kun keskusta ja kristilliset eivät voineet yhtyä hallituspuolueiden tätä asiaa koskeneen ponsilausuman erilaiseen näkemykseen — me toki toivoimme, että me olisimme löytäneet aivan yhteisen ja yksimielisen kannan, ja me aika lähelle pääsimmekin — meidän ja hallituspuolueiden ponnen eroksi jäi juuri se, että me nimenomaan sidomme tämän kirkon yhteisövero-osuuden leikkauksen siihen, että mikäli se toteutetaan, samalla tulee toteuttaa kirkon työnantajana maksamien sosiaaliturvamaksujen saman suuruinen ja mittainen keventäminen. Tämä olisi myös työllisyyden ja työllistämisen kannalta tavattoman hyvä ja oikein, koska kirkko maksaa tällä hetkellä huomattavasti koreampaa sotumaksua kuin muut työnantajat.

Mikä on tausta siihen, että kirkko maksaa tällä hetkellä muita korkeampaa työnantajamaksua? Se taustahan liittyy niihin verotuksessa tehtyihin uudistuksiin, jotka ensimmäiset toteutettiin 80-luvun lopulla ja seuraavat muistaakseni 92—93. Noissa ratkaisuissahan toimittiin niin, että verotuksessa poistettiin perhepoliittisia vähennyksiä tuntuva määrä, ja kun perhepoliittisia vähennyksiä poistettiin miljardimääräisesti, se merkitsi käytännössä sitä, että veropohja laajeni. Elikkä kun valtio muutti veropohjaa sillä tavalla, että vähensi perhepoliittisia vähennyksiä, siitä oli syntymässä tilanne, että kirkko oli saamassa tavallaan huomattavasti lisää verotuloja tämän ratkaisun ansiosta ja seurauksena. Tämä haluttiin tavallaan kliirata pois, ja se väline, millä se haluttiin kliirata pois siinä tilanteessa, oli se, että yhteisesti neuvotellen kirkon kanssa päädyttiin siihen ratkaisuun, että kirkon sotumaksua korotetaan niihin lukemiin, missä se tällä hetkellä on.

Halusin tämän lausua tässä salissa ääneen. Varmasti teistä jotkut sen muistavatkin, mutta sen tavallaan historiallisen taustan, mihin tämä korkeampi maksu perustuu, halusin tässä lausua ääneen. Nyt on erinomainen tilaisuus tavallaan yhteisöveron yhteydessä lähteä purkamaan tätä vanhaa "virhettä". Sille löytyi vielä kertaalleen sanottuna oma perustelunsa, mutta tätä eriskummallisuutta on mahdollisuus lähteä purkamaan. Minusta olisi tärkeää ja tarpeen, että se

tilaisuus käytettäisiin ja toimittaisiin juuri tässä yhteisöveroratkaisussa tällä tavalla.

Minä vielä korostan, että minusta hallituspuolueiden edustajillakin oli verojaostossa oikein hyvä tahto ja me aika lähelle pääsimme toistemme käsityksiä. Valitettavasti hallituspuolueiden edustajat eivät voineet sitoutua siihen, että olisi selvästi sanottu, että nämä kaksi asiaa liitetään selkeästi toisiinsa, yhteisöveron leikkaus ja vastaavan määräinen sotumaksujen kevennys.

Arvoisa puhemies! Mitä muihin yhteisöveroratkaisun kohtiin tulee, en käy kertaamaan sitä mitä asian lähetekeskustelussa täällä puhuttiin ja lausuttiin, ja tietojeni mukaan ed. Manninen on täällä esitellyt opposition vastalausetta. Minä haluan kiinnittää yhteen ainokaiseen asiaan tässä huomiota, ja se on se vastalauseen osa, joka nimenomaan pyrkii nyt rakentamaan, sanoisiko, pehmennystä tämän siirtymäkauden ajaksi, käytännössä neljän vuoden ajaksi.

Nythän on käymässä niin, että 243 kunnassa tulee verotuottoleikkaus olemaan 500 markkaa per asukas tai enemmän neljän vuoden ajan, kun taas yhteisöveron lisäys on 500 markkaa tai enemmän 42 kunnassa. Nämä lukemat ovat näin erilaisia sen takia, että kuten tiedetään, nämä lisää saavat ovat pääsääntöisesti suurempia kuntia. Tällä toimella nyt jonkin verran pystytään kuitenkin sitä pahinta pulmaa poistamaan ja voittamaan, mikä tästä järjestelmästä muutoin seuraa. Rahallisesti kysymys on, mikäli meidän esityksemme menisi läpi, näiden vuosien aikaan — sisäasiainministeriössä ei ole tarkkaa laskelmaa tehty mutta lähinnä virkamiesarvion mukaan — noin 700—800 miljoonan markan siirtymästä eniten voittavilta kaikkein eniten menettäville kunnille.

Arvoisa puhemies! Mitä vielä yleisesti tulee koko tähän esitykseen, tähän yhteisöverojakomalliin, minä kuittaan oman yleisarvioni koko tästä esityksestä sillä, ja olen sen täällä kerran aikaisemminkin sanonut, että minä en jaksa uskoa, että nämä perusteet, millä nyt yhteisövero määräytyy, olisivat edes kutakuinkin kohdallaan ja oikein.

Otan esimerkin kolmesta kunnasta: Elimäen kunta, Jyväskylän kaupunki ja Helsingin kaupunki. Helsingin kaupungissa asukasta kohti yhteisöverokerroin on noin viisi kertaa suurempi kuin Jyväskylän kaupungissa. Jyväskylän kaupunki on urbaani teollisuuskaupunki, palvelukaupunki, esimerkiksi työpaikkarakenteeltaan ei niin hirveän kaukana siitä, mikä on tilanne Helsingin kaupungissa. Minä en voi mitenkään ymmärtää, että voidaan päätyä laskennallisesti sellaiseen tulokseen, että kerroin kuitenkin täällä on 500 prosenttia suurempi kuin Jyväskylän kaupungissa tai että Elimäellä se on yksi kymmenesosa siitä, mikä se on Helsingin kaupungissa, siis että Helsingin kaupungissa asukasta kohti kerroin on noin kymmenen kertaa suurempi kuin Elimäen kunnassa. Ei tämä järjestelmä, arvoisat kansanedustajatoverit, aivan kohdallaan nyt kaikin osin ole.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana kirkon yhteisöverosta. Kirkolla ei ole tässä talossa puolestapuhujaa, eikä kristillinen liitto halua olla kirkon äänitorvi eduskunnassa, mutta me haluamme tietenkin puhua niistä epäkohdista, mitkä yhteiskunnasta löytyvät.

Kun tässä todetaan, että kirkon yhteisöveroa, kirkon tuloja, ei ole leikattu, toteaisin, että tämän vuoden tulopoliittiset ratkaisut leikkaavat kirkon tuloja 50 miljoonalla markalla. Ansiotulovähennys leikkaa 75 miljoonalla, mutta poistoprosentin muutokset tuovat kirkolle 25 miljoonaa, eli netto on 50 miljoonaa. Viime vuonna leikattiin jako-osuutta, pudotettiin se 3,3 prosentista 3 prosenttiin

Sanoin ensimmäisessä puheenvuorossani myös, että tämä ponsiesitys kuuluu luokkaan puoluetuki pois, niin valtion talous on kunnossa. Ei 200 miljoonalla kuntien taloutta ratkaista. Me olemme puhuneet luottoverosta. Siinä olisi ollut mahdollisuus ottaa 100 miljoonaa ja panna se köyhille kunnille. Me olemme puhuneet pörssiverosta. Helpolla olisi saatu 500 miljoonaa ja olisi voitu panna kunnille. Kyllä näitä mahdollisuuksia varmasti on olemassa.

Sosiaalipalvelujen, mitä kirkko tarjoaa, arvo ylittää 900 miljoonaa markkaa vuodessa. Mitä ed. Uotila sanoi muutoksista väestökirjanpitoon, minun tietojeni mukaan ei vähennä kirkon kuluja edes 1 markalla, eli siihen ei voi vedota.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti näistä asioista.

Ensinnäkin yleensähän sääntö on sellainen, että se, joka saa uutta etua, on erinomaisen hiljaa, ja se, joka menettää, pitää suurta parkua siitä menetyksestään. Minä olisin odottanut, että erikoisesti evankelisluterilainen kirkko tässä tilanteessa, kun reilu 700 miljoonaa plakkariin tulee, olisi tullut erittäin voimallisesti esiin diakoniatyön kehittämisen jnp. tiimoilta niin, että se olisi näkynyt yhteiskunnassa erittäin merkittävänä, mutta ei ole tullut. On kyllä nyt ilmoittanut vai-

vihkaa, että voihan tässä nyt jotakin ajatella. Tämä merkitsee sitä, että pallo on siirtynyt muille toimijoille. Se on siirtynyt hallitukselle, ja aivan niin kuin kuntien ja valtion välillä suoritetaan tätä jakopeliä, aivan samalla tavalla kirkko täytyy ottaa tähän mukaan, koska kirkolta itseltään ei diakoniatyyppistä ulostuloa ole tullut sellaisena kuin olisi pitänyt.

Toiseksi, arvoisa puhemies, yhteisöveropuolella on tullut nyt konserneille selvä asema. Aikoinaan kun vuonna 86 säädettiin konserniavustuslakia ja sitä pariin kertaan 80-luvulla ja 80—90-lukujen vaihteessa korjattiin, silloin tutkijapuolelta kiinnitettiin huomiota siihen, että nyt ollaan luomassa järjestelmä, jonka vaikutuksista ei ole todellakaan minkäänlaista etukäteisselvitystä. Nyt yhtäkkiä se konsernijärjestelmä tulee arvoon arvaamattomaan, ilman että olisi yritetty tässä yhteydessä lainsäädäntöä tarkistaa. Tässä on tutkimisen paikka.

Ed. R. Korhonen: Arvoisa puhemies! Meinasin ensin selvitä kahdella minuutilla, mutta ed. Pulliaisen puheenvuoro provosoi minut vähän pitempään puheenvuoroon.

Haluaisin puhua pikkuisen kirkon puolesta tässä tilanteessa. Kirkko pyrkii tekemään diakoniatyötä, joka on sen päätyö, niillä resursseilla ja niissä rajoissa, kuin sille on mahdollista. Kirkolla on ensinnäkin hallussaan, jos muistetaan, merkittävä kiinteistöomaisuus, jonka pääosa on rakennushistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa, jota seurakunnat pyrkivät ylläpitämään ja säilyttämään. Se on osa historiaamme, osa sitä perintöä, josta aika vähän puhutaan, ja se on kirkon vastuulla. Menot näiltä osin ovat merkittävät.

Toinen merkittävä menoerä kirkolla ovat palkkamenot, joista osa, niin kuin ed. Pekkarisenkin puheenvuorosta kävi ilmi, ovat merkittävästi isommat työnantajamaksut kuin valtiolla tai kunnilla, ja näihin uppoaa rahaa. Kirkon työntekijät ovat ay-liikkeen jäseniä, niin kuin kaikki muutkin työntekijät. Silloin, kun palkat nousevat, ne nousevat myös kirkossa ja sivukulut nousevat myös siellä.

Kirkollisvero on pyritty pitämään mahdollisimman alhaalla, ja sitä maksavat vain ne henkilöt, jotka kuuluvat kirkkoon. Kun tuli lama, myös kirkon jäsenkato oli jonkinmoinen, jolloin kertyvä veromarkkamäärä pieneni, niin kuin se toki pieneni muuallakin yhteiskunnassa.

Kirkko satsaa diakoniatyöhön, ja kirkon sisällä on merkittävä huoli siitä, että sillä ei ole ollut resursseja satsata niin paljon, kuin siellä olisi haluttu. Siellä on tehty henkilöstön kesken paljonkin sellaisia järjestelyjä lama-aikana, mitä ehkä tehtiin monien kuntienkin kohdalla, lomapalkkarahojen ja muiden suhteen.

Kirkot ylläpitävät ruokapankkeja, joista näyttää tulleen merkittävä osa tätä yhteiskuntaa. Yhteiskunnassa sosiaaliturvan varassa elää henkilöitä, joita yhteiskunta huoltaa, jotka laskennallisesti saavat toimeentulon ja heidän pitäisi pärjätä, mutta heidän kykynsä pärjätä on sellainen, että virka-ajalla 8—16 annettu apu viitenä päivänä viikossa ei riitä heitä tyydyttämään. Diakoniatyö ja ruokapankkityö huolehtii näistä ihmisistä. Siitä syystä pitäisin erittäin tärkeänä, että kirkon mahdollisuuksia hoitaa niitä tehtäviä, mitkä se näkee omakseen, ei pyrittäisi valtion toimenpitein kovasti ahdistamaan enää tiukemmalle kuin ne ovat.

Ed. Polvi: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi on syytä todeta, että nykyisen hallituksen harjoittaman onnistuneen talouspolitiikan seurauksena yhteisöveron tuotto on kasvanut ja moninkertaistunut. Kaikki väitteet ja kertomukset siitä, paljonko uudistuksen johdosta kunnat mahdollisesti menettävät, perustuvat käytännössä vanhoihin tietoihin eli vuoden 1995 tilanteen perusteella tehtyihin koelaskelmiin eivätkä siten mitenkään kuvaa todellisuutta.

Ed. Pekkarinen, joka on näköjään poistunut salista, muisti aivan oikein, että sosiaaliturvamaksuja seurakuntien osalta aikanaan korotettiin lähinnä sen johdosta, että perhepoliittisten vähennysten poistamisen vuoksi katsottiin seurakuntien saavan ylimääräistä verotuloa. Tuo perustehan ei ole miksikään muuttunut eikä poistunut. Tilannehan on siltä osin täsmälleen ennallaan. Sen vuoksi pidän perusteltuna sitä lähtökohtaa, että seurakuntien yhteisöverotuottoosuutta leikataan.

Toisaalta ymmärsin ed. Pekkarisen puheenvuoron niin, että hän oli keksimässä ikiliikkujaa. Hän oli jakamassa seurakunnilta leikattavaa yhteisöveroa vaikeuksissa oleville kunnille, mutta hän oli samanaikaisesti antamassa valtion varoista hyvitystä alentamalla seurakuntien sosiaaliturvamaksuja. Eli kysymys on ikiliikun keksimisestä.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen saapuikin juuri sopivasti saliin, koska pyysin puheenvuoron ikään kuin vastauspuheenvuorona hänen puheenvuoronsa johdosta.

Ihmettelen vähän, onko Kuntaliiton valtuuston puheenjohtaja ed. Pekkarinen kuntien puolella, seurakuntien puolella vai haluaako hän taktisesti tässä tilanteessa olla molempien puolella, mikä on tietysti erittäin uljas ja ylväs periaate. Ed. Pekkarinen totesi kuntien osuudesta leikatun tämän vuoden alusta. Myöhemmin tuli selvästi ilmi, että myös seurakuntien osuutta on aiemmin pienennetty 3,3 prosentista 3 prosenttiin. Tämän lisäksi ed. Pekkarinen on tässäkin salissa varmasti kymmeniä kertoja valittanut ja pahoitellut sitä, kuinka paljon kunnilta on leikattu valtionosuuksia viime vuosien aikana ja kuinka pahaan taloudelliseen ahdinkoon nimenomaan kunnat on näiden leikkausten vuoksi ajettu.

Kun puhutaan seurakuntien diakoniatyöstä ja seurakuntien ottamista vapaaehtoisista uusista tehtävistä, jotka ovat arvokkaita, seurakunnat tekevät arvokasta työtä, niin eivätkö kuntien tehtävät ole lisääntyneet, eikö kuntien vastuu toimeentuloasiakkaista, työttömyydestä jne. ole samaan aikaan kasvanut? Sen lisäksi eduskunta ja hallitus ovat säätäneet kunnille lisää tehtäviä ja velvoitteita, joista niiden pitää myös selvitä.

Kysymys on nyt vain siitä, että kun yhteisöveron tuotto on kaikilla kasvanut niin kuin on kasvanut, joidenkin tehtävät ovat lisääntyneet suhteessa enemmän kuin toisten ja joiltakin on muilla keinoilla leikattu toisten taskuun rahaa, niin onko oikein tässä tilanteessa, että vaaditaan täyttä kompensaatiota esimerkiksi sille, että leikattaisiin 1 prosentilla seurakuntien osuutta. Hyväksyn täysin sen, että sosiaaliturvamaksujen taso otetaan tässä vaiheessa keskusteluun, siitä tehdään päätökset ja sillä kompensoidaan tätä leikkausta. Mutta en voi oikein ymmärtää sitä fifty-fifty-periaatetta, että olisi välttämätöntä aivan täysin kompensoida leikkaus tässä yhteydessä.

Ed. Immonen: Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen puuttui aivan oikein siihen, missä tällaisen rahantulon jälkeen näkyy varsinkin evankelisluterilaisissa seurakunnissa diakoniatyön kasvu.

Halusin käyttää puheenvuoron siitä syystä, että sain olla paljon yhteistyössä seurakuntien ja kirkon kanssa työttömyysaikana, ja silloin suurtyöttömyyden iskiessä kirkko säikähti, mitä nyt tehdä, kun on tällainen mandaatti edessä. Hätäpäissään se alkoi tehdä sitä ja tätä ja kirkon sisällä käytiin kauheaa vääntöä siitä, mitä tässä tehdään. Yhteiskunnallisen työn puoli sai jotakin tehtäväkseen ja se on arvokasta työtä, mutta sillä kompromissilla, että yleisesti ottaen näihin sisältyy aina kirkollista rituaalia. Minusta se on se paha asia, mistä ei voida puhua demokratiana. Kun työttömien touhuja järjestetään työväentalolla, niin ei siellä tosiaan ole ehtona se, että lauletaan kansainvälistä.

Ed. M. Korhonen: Arvoisa rouva puhemies! On hyvin mielenkiintoista seurata keskustelua, kun talous ja humaanit arvot menevät ristiin toistensa kanssa. Kun miettii kirkon roolia ja kirkon tulopohjaa ja rakennetta, miten se muodostuu, niin vähän ihmettelee näitä puheita. Arkkipiispa otti kantaa köyhistä huolehtimiseen ja minusta se oli erittäin merkittävä ja iso asia. Vanha sananlasku lähtee siitä, että köyhä antaa vähästään jne.

Kyllä tässä pitää rehellisyyden nimissä tietenkin katsoa, mitä kirkon omaisuusmassalle on tapahtunut viimeisten vuosien aikana. Sehän on paisunut valtavasti. Siellähän on tapahtunut omaisuusarvojen osalta nousua, jota ei ole tapahtunut juuri koskaan kirkon taloushistorian aikana. Osakesalkun arvo on noussut. Se on noussut merkittävästi, sanoisin jopa satoja prosentteja, maaomaisuuden arvo on noussut, metsäomaisuuden arvo, kiinteistöjen arvot jne. Missä on varaa ja missä ei ole silloin, kun köyhistä ihmisistä huolehditaan, se on minusta enemmän humaania keskustelua ja sen pitää painottua sille puolelle eikä puhtaaseen talouspuoleen. Väittäisin, että kirkolla on tällä hetkellä varaa huolehtia, jos kirkon ihmisissä löytyy halua huolehtia. Nyt on halusta kiinni, ei siitä, onko taloudellisia mahdollisuuksia. Ahneus ei voi olla kaikkea ohjaavaa toimintaa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. R. Korhonen totesi puheenvuorossaan, ettei pitäisi ahdistella kirkkoa. Nyt vain sattuu, arvoisa ed. R. Korhonen, olemaan niin, että evankelisluterilainen kirkko muun muassa on valtionkirkkojärjestelmän osa. (Ed. Manninen: Kansankirkko!) — Se on kansankirkko omalla tavallaan, mutta on myös valtionkirkkojärjestelmän osa. — Se tarkoittaa sitä, että silloin kun sen lainsäädännöstä päätetään täällä, sen asiat varmasti kuuluvat tänne. Tässä on se olennainen asia siinä, arvoisa edustaja, että kun arkkipiispamme, jota muuten suuresti kunnioitan humaanina henkilönä, on ollut aivan oikein valmis ottamaan humanitaarisiin asioihin kantaa yleisellä tasolla suorastaan valppaasti, niin nyt, kun on tämä taloudellinen keskustelu, hän on vaiti.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Polvi totesi ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta, että tässä oltaisiin keksimässä eräänlaista ikiliikkujaa. Eihän siitä ole kysymys. Kysymys on siitä, että osittain voidaan tietysti siirtää veroja köyhille kunnille, mutta voidaan myös sen yhden prosenttiyksikön puitteissa alentaa sosiaaliturvamaksua kuntien tasolle ja silti jää vielä rahaa myös kunnille annettavaksi.

Toisaalta voi todeta myös niin, että yleisesti ottaen seurakuntien taloudellinen tilanne on tänä päivänä selkeästi parempi kuin kuntien. Se johtuu niistä asioista, joita täällä on tuotu esille, että kunnilta on leikattu tuloja, mitä seurakunnilta ei ole tehty. Tämä lisäverotulo, josta ed. Pekkarinen kertoi, on otettu ylimääräisellä sosiaaliturvamaksulla, mutta sehän otettiin myös kunnilta tekemällä vastaavat valtionosuusvähennykset ja sen lisäksi kunnille on tehty lähes 10 miljardin markan valtionosuusleikkaukset, järjestelmämuutokset ja muut vastaavat. Näin ollen tänä päivänä karkeasti ottaen on se tilanne, että ainakin huomattavalla osalla seurakuntia on mahdollisuus joko lisätä diakonia- ym. humaania toimintaa — ja monet ovat näin tehneetkin — taikka sitten mahdollisuus pieneltä osaltaan siirtää tuottoa köyhimpien kuntien hyväksi.

Ed. R. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! En oikein tykkää siitä ennakkoluuloisesta sävystä, mikä tuntuu kumpuavan kirkkoa ja sen työtä kohtaan.

Olen seurakuntatyöskentelyä valtuustotasolta seurannut viimeiset liki kymmenkunta vuotta ja aika monesta seurakunnasta tiedän, kuinka tiukoilla ne ovat olleet ja kuinka siellä on kuitenkin pyritty satsaamaan diakoniatyöhön. Niillekin ihmisille, jotka saavat palkkansa kirkon palveluksesta, täytyy suoda samat ay-edut kuin täällä ollaan ay-liikkeen puitteissa vaatimassa muille ay-ihmisille. Heillä on oikeus samoihin palkankorotuksiin ja etuihin kuin valtio tai kunta tai yritykset antavat omille työntekijöilleen. Ei heitä pidä syyllistää siitä syystä. Palkka- ja eläkekulut tulevat kirkon piikkiin ja ne hoidetaan sitä kautta ja kirkon täytyy kyetä hoitamaan nämä vastuut.

Seurakunnallisesta kiinteistöomaisuudesta sanoisin, että aika vaikeaa tässä on lähteä kirkkoja realisoimaan ja myymään. Minusta niitä ei voi oikein diskoiksi muuttaa. Maaomaisuutta kirkot ovat realisoineet, mutta kun kunnilla on kaavoitusmonopoli, niin kunnat tahtovat ottaa ne pilkkahintaan. Se ei ole aivan niin yksinkertaista, miltä se saadaan kuulostamaan.

Vielä on sellainen asia, mitä ei ole käsitelty, jonka kirkko on ottanut huoltaakseen, eli haudat ja hautausmaat. Hautapaikoista ei kukaan henkilö tässä maassa maksa oikeata korvausta, vaan kirkko ja seurakunnat subventoivat itse kutakin kuollutta hautausmailla. Ne ovat myös osa sitä, mitä kirkon tuloilla rahoitetaan ja minusta hautausmaita ja sitä työtä kuuluu kunnioittaa. Eli on mietittävä kaikkea sitä työtä, mitä kirkko ja seurakunnat rahoittavat niillä tuloillaan.

Edustajat Prusti ja Jäätteenmäki merkitään läsnä oleviksi.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! On varmaan niin, että seurakuntien taloudellinen asema on parempi kuin kuntien yleisesti ottaen. Tämä varmasti pitää paikkansa. Mutta jos kirkon yhteisövero-osuudesta nyt leikataan tai leikattaisiin, niin kyllä minusta on hyvin vankasti perusteltua, että se ratkaisu sidotaan sen minusta selkeän epäkohdan poistamiseen, että kirkon sotumaksut ovat niin runsaasti korkeammat kuin muilla työllistäjillä tällä hetkellä. Se on tavattoman hyvin perusteltua.

Mitä tulee siihen, että kunnilta on leikattu mutta seurakunnilta ei, se pitää täsmälleen paikkansa, mutta samaan aikaan on tiettyjä veroja, joissa kunnat voivat olla veronsaajina, mutta seurakunnat veronmaksajia. Ehkä kannattaisi muistaa myös tämä seikka.

Edustajat Kurola, H. Koskinen ja J. Leppänen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K o r t e n i e m i : Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen opetusministeri Heinosen esitystä, johon täällä moneen kertaan on viitattu. En ymmärrä, miksi juuri kirkon pitäisi avustaa köyhiä kuntia. Se on minusta selkeästi valtion tehtävä. Valtio on leikannut kuntien valtionosuuksia yli kohtuuden ja siksi osa kunnista on tänään vaikeuksissa. On valtion asia korjata asia niin, että kunnat selviävät. Nytkö valtio ajaisi yhteisöveroperusteitten muuttamisen kautta myös osan seurakunnista taloudelliseen ahdinkoon? Asiahan on niin, että rikkaat selviävät aina, mutta köyhillä on vaikeata. Tämä pätee

seurakuntiinkin. Yhteisöveroleikkaus koskettaisi kaikkein kipeimmin juuri köyhiä seurakuntia. Sen takia en kannata sitä.

Ed. Helle merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun kirkon tilanteesta on syytä nostaa myös se, että kaikki ihmiset eivät kuulu kirkkoon. Esimerkiksi täällä Helsingissä taitaa olla yli kolmasosa väestä, joka ei kuulu evankelisluterilaiseen kirkkoon, ja tiedän, että heidän ja esimerkiksi joidenkin jehovan todistajien tai muiden on aika vaikea käyttää ja ottaa vastaan kirkon diakoniapalveluja, päiväkerhopalveluja taikka muita tämän tyyppisiä asioita. Ne ovat kunnan ja kaupungin hoidettavia palveluja, jolloin ne tulevat tasapuolisesti hoidettua ja kaikki voivat kansalaisoikeutensa ja perusoikeutensa saada tätä kautta.

Tässä mielessä, vaikka kirkko tekee arvokasta ja laajaa sosiaalista työtä, niin kun ajatellaan uskonnonvapauden periaatetta, on lähdettävä siitä, että kuntien palveluvarustus kaikkia kuntalaisia kohtaan on pidettävä kunnossa. Tänä päivänä näin ei ole, koska kuntien taloudellinen tilanne on syvässä ahdingossa, ei nyt Helsingissä, mutta monella muulla paikkakunnalla. Tätä voidaan korjata sillä tavalla, että kuntien talous pannaan kuntoon, ja siitä on vastuu eduskunnalla hyvin keskeisesti. Jos kirkko tulee mukaan talkoisiin, niin se osoittaa todellista kristillistä mieltä ja sitä minä toivon tässä keskustelussa kirkolta.

Toinen kysymys on se, että yhteisövero peritään kaikilta yhteisöiltä ja kirkon osuus jaetaan vain kahdelle kirkkokunnalle. Se ei ole uskonnonvapauslain ja -periaatteiden mukaista myöskään.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Monen kunnan kannalta on varsin kohtalokas tämä uusi jako siinä mielessä, että jos ne eivät ole aikanaan hankkineet yritystoimintaa ja teollista toimintaa kunnan alueelle, niin nyt ne joutuvat entistä ahtaammalle siinä mielessä, että yhteisöveron tuotto jakaantuu näiden perusteella. Jos jatkossa esimerkiksi pääkonttori sijaitsee samassa kunnassa, niin sataprosenttisesti jakoperuste on silloin luonnollisesti sen kunnan alueella. Mutta jos teollisuuslaitos sijaitsee usean kunnan alueella, niin jakoperuste on tosiaan henkilöstömäärän suhde ja minusta se on aivan oikein.

Jos otan esimerkin kotikunnastani Kouvolasta, niin se on ollut aina hallintokaupunki ja kun hallintoja on ajettu alas, niin me olemme juuri kärsijäkunta verrattuna naapurikuntiin, esimerkiksi Kuusankoskeen, joka on erittäin voimakkaasti teollinen paikkakunta.

Mitä tulee tähän seurakuntakeskusteluun, niin otan sen verran osaa, että aikaisemminhan sosiaaliturvamaksu, yli 10 prosenttia, määräytyi siitä, että veroperuste laajeni perhepuolella seurakunnalla ja sen takia nostettiin sosiaaliturvamaksu vähän korkeammaksi kuin kunnilla. Mutta seurakunnissa se on johtanut siihen, että seurakunta ei palkkaa lisää porukkaa, vaan seurakunta ostaa ostopalveluja kaiken näköisiltä palvelufirmoilta, mikä on tietysti yrittäjän kannalta hyvä asia, koska sosiaaliturvamaksu on korkeampi.

Minun esitykseni on, että jos menemme leikkaamaan todella seurakunnalta yhteisöverotuottoa, niin minun mielestäni pitää samalla alentaa sosiaaliturvamaksua lähes kuntien tasolle. Se merkitsee noin 300:aa miljoonaa markkaa. Sen jälkeen se olisi oikeudenmukainen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

8) Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 55/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 19/1998 vp
Toivomusaloite 33, 38, 40/1998 vp

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Mahdollisimman lyhyesti, koska ei ollut tilaisuus ensimmäisen käsittelyn yhteydessä olla tästä asiasta puhumassa, yritän esitellä sitä, mitä opposition vastalauseessa on sanottu.

Meidän kritiikkimme ei kohdistu siihen, etteikö energiaverotusta kiristämällä voitaisi ottaa lisää verotuloja veronsaajille. Näin pitää menetellä. Kun henkilöverotuksen suunnalla on keventämisen tarvetta, verorasitetta tulee siirtää erityisesti välillisiin veroihin ja mieluimmin nimenomaan ympäristöveroihin. Tässä tosin ei ole kysymys varsinaisesta ympäristöverosta, mutta kuitenkin kulutusverosta, välillisestä verosta tässäkin on kysymys.

Hallituksen ratkaisu kuitenkin verotuksen kiristämiseksi on meidän mielestämme monin kohdin väärä. Se on ympäristönäkökulmalta katsoen väärä. Tässä ei ole hituakaan jäljellä ympäristöohjaavuudesta. Erityisesti tämä johtaa ihmettelemään vihreitten roolia ja mukanaoloa tässä hallituksessa. Sen useat energiaverotusta koskevat ratkaisut ovat olleet sinänsä loogisesti ja johdonmukaisesti saman suuntaisia. Ne ovat purkaneet sitä energiaverojärjestelmässä ollutta ympäristöohjaavaa elementtiä, joka vuonna 1994 säädettyyn lakiin vielä sisältyi ja mukaan tuli.

Toisekseen tämä hallituksen esitys on myös työllisyyden kannalta perin huono nimenomaan niiltä osin, että tämä nyt rasittaa toista kotimaista energialähdettä, merkittävää sellaista, toki niitä on muitakin, mutta toista, fossiilista kotimaista energialähdettä eli nimenomaan turvetta. Hallituksen esityksessä veron kiristyksen ylivoimainen suhteellinen painopiste on nimenomaan turpeen verotuksen kiristämisessä, ei vain suhteellisesti vaan myös verotuoton osalta. Verotuotto turpeen osalta on 50 prosenttia suurempi kuin kivihiilen osalta. Kun otetaan huomioon näiden kahden energialähteen käyttövolyymit, niin voidaan todeta, että perin eriskummallinen on hallituksen ratkaisu ja esitys näiltä osin. Minä toivonkin, että ne valtiovarainvaliokunnassa mukana olleet vasemmistoa edustaneet valiokunnan jäsenet, jotka siellä rohkenivat äänestää opposition kanssa yhdessä, voisivat myös tässä salissa tapahtuvassa äänestyksessä myöhemmin äänestää oppositioryhmien mukana.

Meidän esityksemme muuttaa hallituksen esitystä nimenomaan niiltä osin, että ensinnäkään me emme hyväksy turpeen verotuksen kiristämistä tällä tavalla vaan edellytämme ja esitämme, sen veron määrä pysyy nykyisellään. Sen sijaan olemme valmiita korottamaan kivihiilen verotusta jonkin verran siitä, mitä se tällä hetkellä on, ja aavistuksen verran myös raskaan polttoöljyn veroa meidän mielestämme voitaisiin kiristää.

Edelleen, jotta tämän lakiesityksen fiskaaliset tavoitteet toteutuisivat, meidän esityksessämme lähdetään siitä, että sellaisille energiaintensiivisille teollisuuden aloille, joille hallitus nyt lupaa palautuksen niiltä osin kuin tuo jalostusarvon 4 prosenttia ylittyy, näille yrityksille me emme ole antamassa täysimääräistä palautusta, vaan esityksemme näiltä osin perustuu Suomen Yrittäjien Keskusliiton verojaostolle tekemään ehdotukseen, jonka mukaan tuo palautus maksetaan ainoastaan osittain noille energiaintensiivisille teollisuudenaloille. Käytännössä kysymys on lähinnä muutamista suurista metsäteollisuuden yhtiöistä ja eräistä metallin suurista energiaintensiivisistä yrityksistä, juuri niistä, joilla muutoinkin nyt menee hyvin ja jotka voivat ottaa muutaman kymmenen miljoonan markan lisärasitteen tällä ratkaisulla.

Edelleen keskusta ja kristilliset esittävät vastalauseessaan, että on korjattava välittömästi niillä keinoin, mitkä nyt ovat käytettävissä, tämän hallituksen esityksen suuri epäkohta koskien kasvihuoneviljelyä. Tällä ratkaisulla kasvihuoneviljelijöiden verotaakka kiristyy poikkeuksellisen paljon tilanteessa, jossa suomalaisen kasvihuonetuotannon kanssa kilpailevat eräät ulkomaat käytännössä antavat liki ilmaiseksi hieman karrikoiden, eikä tarvitse edes karrikoidakaan, verotuksen näkökulmasta suurin piirtein verotta energian. Suomessa edelleen tällä ratkaisulla erittäin merkittävästi lisättäisiin kasvihuoneviljelyn verotaakkaa. Me emme pidä sitä tarkoituksenmukaisena ja hyvänä. Niinpä me ehdotamme, että veronpalautuksen alaraja, mitä hallitus esittää 300 000 markkaksi, laskettaisiin kasvihuoneviljelijöiden osalta 50 000 markkaksi. Siis selvitetään selvemmällä suomen kielellä: Hallitushan esittää, että silloin, kun näillä energiaintensiivisillä aloilla maksetun veron määrä ylittää 300 000 markkaa, siltä ylittävältä osalta palautus voitaisiin toteuttaa, mutta on paljon sellaisia kasvihuoneviljelijöitä, joille, jos energiaveron määrä on 300 000 markkaa, se on aivan liian suuri määrä. Tästä syystä on paikallaan ja tarpeen näiden pääsääntöisesti aika pienten yritysten kannalta laskea tuon palautuksen rajaa 50 000 markkaan. Vastalauseessamme esitetään tällaista menettelyä.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi, kun puhuin työllisyydestä ja siitä, että hallituksen esitys näiltä osin on huono, aina silloin, kun energiaveroratkaisut merkitsevät sitä, että ulkoa maahan tuotava energialähde on edullisempaa kuin kotoa käyttöön otettava energialähde, aina tähän

suuntaan vievä ratkaisu on työllisyyttä suomalaisen työllisyyden kannalta huonoon suuntaan vievä ratkaisu. Tässä salissa on ollut aika monta kertaa muistutettava siitä, mitä monet muut maat tekevät. Vielä kertaalleen sen muistutuksen teen. Saksa maksaa tänä vuonna suoraa tukea oman kansallisen energialähteensä kivihiilen tukemiseksi noin 25 miljardia Suomen markkaa. Samaan aikaan kun Saksa tekee tämän, antaa suoraa tukea kivihiilituotannolle, Suomi tässä kiristää energiaverotusta lähes 90 prosenttia, kun muiden energialähteiden verotuksen kiristäminen on tässä esityksessä keskimäärin vähän yli 20 prosenttia.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen käytti ihan ansiokkaan puheenvuoron, mutta hän lähti kritiikissään nimenomaan ympäristönäkökulmasta ja totesi, ettei esitys kestä ympäristönäkökulmaa. Sitten hän totesi, että esityksen mukaan turvetta verotetaan, ja kuten kaikki tiedämme, turpeella on suomalaisessa energiatuotannossa tietty erityisasema kansallisessa mielessä, mutta se ei kuitenkaan vaadi meitä unohtamaan sitä, että turpeella on tietysti ympäristönäkökulmasta varsin ongelmallinen rakenne. Sen hyötysuhde on varsin heikko, energiaintensiivisyys on heikko, ja sen rikkipäästöt ja muut hiukkaspäästöt ovat huomattavat. Sen suhteen, mitä sieltä lämpöä tai energiaa saadaan ulos, päästöt ovat ongelmallisemmat kun kivihiilellä. Siinä mielessä tuo lähtökohta ed. Pekkarisella hiukan ontui. (Ed. Pekkarinen: Mikä on Silmu-tutkimuksen sanoma?) — Silmu-tutkimus liittyy taas CO_2-sisältöön, ei tähän saastumiskysymykseen niinkään. Siinä lähdetään siitä, että muodostuva suopinta-ala sitoo ikään kuin miljoona tonnia vuodessa enemmän CO_2:ta kuin mitä kuluu turvevoimaloissa. Mutta turpeen arvo kasvihuoneilmiön kannalta on hiukan kyseenalainen, koska kysymyksessä ei ole kuitenkaan uusiutuva energialähde, niin kuin puu on. Jos sanotaan, että se on uusiutuva, se on 8 000 vuoden aikajänteellä uusiutuva. Siinä mielessä tilanne on ongelmallinen.

Mutta, arvoisa puhemies, itse asiaan. Tässä nyt on kirjattu olemassa olevaa tilannetta aika pitkälti. Sen kohdan kyllä alleviivaan ja hyväksyn, mitä ed. Pekkarinen totesi tähän mennessä toteutetusta energiapolitiikasta verotuksen suhteen. Vuoden 97 alusta todella tuli uusi energiavero voimaan, joka ainoastaan piti sisällään sähkön suoran verottamisen eikä enää polttoaineiden verottamista, millä sähkö on tuotettu. Näin ollen tässä jouduttiin ympäristönäkökulmasta ojasta allikkoon. Se äänestys vuonna 96 on musta hetki kyllä eduskunnassa. Siitä ei sen enempää.

Tuulivoima vaatisi kyllä entistä enemmän panosta. Tässä voitaisiin ottaa Saksasta mallia, ei siitä todellakaan, mitä ed. Pekkarinen kertoi Saksan uhraavan 25 miljardia Suomen markkaa vuodessa hiilen kompensointiin, tukiin.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, energiaverotus tulisi saattaa hiilidioksidiveropohjalle, niin kuin olen toivomusaloitteessa 40/1998 esittänyt. Kyllä toisaalta uskon siihen, että Euroopan unionissa joudutaan siihen joka tapauksessa. Syy on yksinkertainen, maailman ilmastosopimus, joka etenee ja laittaa vauhtia tämän tyyppisiin lain ja direktiivien muutoksiin, paljon kovempaa vauhtia kuin me nyt tällä hetkellä vielä osaamme arvatakaan.

Ed. M. Korhonen: Arvoisa rouva puhemies! Myös lyhyesti vain muutamaan asiaan liittyen ed. Pekkarisen puheenvuoroon, kun hän käytti perusteluna minun mielestäni vääriä argumentteja. Ne perustelut olivat, että esitys on nurinkurinen työllisyyden kannalta, se on aluepoliittisesti väärä ja sillä ei ole ympäristöohjaavuutta.

Tarkastellaan nyt turvetta, joka minunkin mielestäni on erinomaisen hyvä ja hieno polttoaine, jota pitää käyttää, mutta johon liittyy tiettyjä ongelmia, ja ne ongelmat pitää sitten poistaa kotimaisin keinoin, kun se on mahdollista. Minun mielestäni energiaveron kotimaisten polttoaineiden osalla se iso idea on nimenomaan siellä. Suomessahan energiasta tuotetaan turpeella nyt, niin kuin ed. Pekkarinen hyvin tietää, 22 terawattituntia vuositasolla. Kun muistetaan se, että Suomi on sitoutunut Rion sopimuksessa noudattamaan savukaasuissa rajaa, joka on 140 milligrammaa megajoulea kohden rikkidioksidin osalta, se on se ongelma, kun puhutaan turpeesta, koska käytännössä turvevoimalaitosten osalla päädytään kumminkin 180—200 milligramman tasoon rikkidioksidin määrän osalta.

Me tiedämme ed. Pekkarisen kanssa varsin hyvin sen, että on kaksi keinoa poistaa rikkidioksidia. Toinen keino on lisätä kalkkia käytettävän polttoaineen joukkoon. Kalkki on kohtuullinen kustannuserä ja yleensä se on vielä tuontitavaraa. Toinen vaihtoehto on sitten se, että polttoaineen joukkoon lisätään 20 prosenttia puuhaketta. Se on se, joka minusta nyt pitää muistaa, ja sillä päästään siihen, kun puussa on olematon

määrä rikkidioksidia, että savukaasujen rikkipitoisuus alenee tarpeelliselle rajalle.

Kun puhutaan sitten määristä, meillä on yllättävän isot määrät, mihin me voimme puuta kohdentaa. Meillä on yhteensä 11 400 gigawattituntia vuotuista kapasiteettia, missä puuta voidaan käyttää. Se merkitsee silloin sitä, että jos puun käyttöä nostetaan sinne 20 prosenttiin, 2 300 gigawattituntia voidaan tuottaa puulla. Siihen tarvitaan puuhaketta 3,0—3,5 miljoonaa kuutiometriä vuositasolla. Tästä tullaan työllisyysvaikutukseen, joka minusta on hyvin olennainen.

Kun keskusta vastalausettaan perusteli sillä, että esitys on nurinkurinen työllisyyden kannalta, niin työllisyyden kannalta nimenomaan tilanne on se, että kun energiaa tuotetaan noin 8 gigawattituntia polttamalla turvetta, se luo karkeasti yhden vakituisen työpaikan. Kun sama määrä tuotetaan polttamalla puuhaketta, se on 2—3 työpaikkaa, eli jos mennään tuolla suoralla kaavalla, me pystymme silloin noin tuhat työpaikkaa luomaan puun kautta nimenomaan sinne syvälle maaseudulle, minne on erinomaisen vaikea muuten saada niitä työpaikkoja. Kun muistetaan, että jos näissä laitoksissa, missä puuta on mahdollista polttaa, otetaan uutta tekniikkaa käyttöön, se merkitsee noin 1 miljardin markan investointeja, jotka kotimaahan luovat kattilateollisuuteen noin 1 500—2 000 miestyövuotta vastaavan määrän työpaikkoja, niin minusta esitys ei ole nurinkurinen nimenomaan työllisyyden näkökulmasta katsottuna. Se ei ole nurinkurinen nimenomaan aluepoliittisesta näkökulmasta katsottuna, eikä se minusta ole nurinkurinen ympäristönäkökulmasta katsottunakaan.

Minustakin siihen liittyy joitakin nurinkurisia piirteitä, joista olen ollut vähän eri linjoilla, mutta eivät ne kyllä tähän liity. Tällä esityksellä nimenomaan pyritään nyt siihen, että puun käyttöä lisätään erittäin merkittävästi. Voi nyt sanoa esimerkiksi Oulun Toppilan voimalaitoksesta, joka on selvästi maan suurin turvevoimala, että siellä on tarkoitus nostaa puun käyttö 20-kertaiseksi. Tällä esityksellä on luotu osaksi myös pohjaa sille ratkaisulle. (Ed. Pekkarinen: Minkä takia turpeen verotuksen kaksinkertaistamisella?) — Ed. Pekkarinen on aivan oikeassa, turpeen asema huononee, mutta niin huononee kaikkien muittenkin polttoaineitten asema suhteessa puuhun nimenomaan, elikkä puulle tulee nyt tilaa. Nyt jos puu ei lähde metsästä kulkemaan, sitten pitää miettiä, jotakin muuta pitää löytää siihen rinnalle, koska silloin hinta alkaa olla kohdallaan, mitä on mahdollista järkevissä puitteissa.

Jos ympäristöön vielä otetaan toinen näkökulma, niin ympäristönäkökulmasta esimerkiksi masuunikaasujen käytön mahdollistaminen tämän esityksen kautta on myös merkittävä energiateko, se on noin 100—150 megawattituntia vuositasolla, mitä sieltä on saatavissa energiaa lisää, sähköenergiaa nimenomaan. Se minusta on melko merkittävä ympäristöteko ympäristönäkökulmasta katsottuna ja myös alueellisesta näkökulmasta katsottuna.

Ei muuta, arvoisa puhemies.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhdyn kernaasti siihen ja me tässä omassa paperissammekin hyväksymme sen hienon asian, että nimenomaan kotimaisen puun käyttöä tällä ratkaisulla voidaan varmasti edistää. Mutta, ed. M. Korhonen, minkä takia sen ratkaisun maksumiehenä pitää olla turpeen käytön vähentäminen rasittamalla turvetta lähes kaksinkertaisella verolla nykyiseen tilanteeseen verrattuna? Turve pääsääntöisesti ja erittäin monessa tilanteessa kilvoittelee nimenomaan kivihiilen kanssa ainakin meillä päin, ja meilläkin niitä laitoksia on jonkun verran. Tällä ratkaisulla muutetaan näiden kahden balanssi ja nimenomaan turpeen kannalta epäedulliseen suuntaan. Ed. Korhonen, olisi aivan hyvä ja voidaan, totta kai, toimia tällä tavalla, että puun kilpailukykyä parannetaan, mutta ei sen tarvitse eikä se saa merkitä sitä, että samaan aikaan toisen kotoisen eli turpeen käyttöä tehdään näin paljon epäedulliseksi.

Mitä vielä tulee hiilidioksidipäästöön ja rikkipäästöihin, minusta ed. Tiusanen kuitenkin sanoi CO_2-päästöjen osalta sen, että ainakin 100—200 vuoden tähtäyksellä on balanssi ainakin lähellä siinä asiassa kuitenkin, sen kai Silmu todisti. Ed. Pulliainen varmaan kertoo minua verrattomasti parempana asiantuntijana tästä tarkemmin. Näin kai asia kuitenkin on. Mitä taas rikkipäästöihin tulee, niin siinähän on olemassa jo tällä hetkellä tekniikka, jolla varsin pitkälle voidaan kuitenkin rikkipäästöjä kerätä pois.

Ed. M. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi mielenkiintoista kuulla, minkä tekniikan ed. Pekkarinen on keksinyt rikkipäästöjen vähentämiseen, kun eivät sitä juuri muut ole keksineet, mutta ehkä se jää myöhempien aikojen selvittelyjen varaan.

Mutta olennaista on tietenkin se, joka ed. Pekkariselta unohtui tässä, että jos on kyseessä turvevoimala, otetaan nyt Oulu esimerkiksi, joka

käyttää polttoainetehoa 3 400 gigawattituntia vuodessa turvetta, ja jos siltä halutaan rikkipäästöjä pienentää sille tasolle, että me pääsemme niihin rajoihin, mihin olemme sitoutuneet, on kaksi vaihtoehtoa: polttaa siinä rinnalla kalkkia tai ottaa kotimaista puuta 20 prosenttia siihen rinnalle. Jos puu halutaan metsästä pois, ei ole mitään muuta vaihtoehtoa silloin kuin tehdä sille hinnalla tilaa. Toinen vaihtoehto tietenkin on maksaa suoraa tukea, mutta ei kai sitä ymmärtääkseni kukaan ole esittänyt, että näin mennään.

Toisaalta pitää muistaa se, että kun samanaikaisesti tämä ratkaisu pitää sisällään sen, että lämmön ja sähkön tuotannon hyötysuhdetta muutetaan 100 prosenttiin, se merkitsee näille laitoksille noin 30—40 miljoonan palautusta, joka kompensoi nimenomaan sen, että siellä nousee myös vero joiltakin osin. Se on kokonaispaketti, joka pitää nähdä kokonaisena.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Tämä energiaveroratkaisu on käynyt kovan myllyn läpi, ja vaikka sitä ei opposition tarvitse uskoa, kotimaisesta polttoaineesta, niin turpeesta kuin puustakin, varmasti ed. M. Korhonen on valmistelevissa neuvotteluissa hallituksen piirissä ollut se, joka niistä huolta on kantanut ja pyrkinyt tähän esitykseen saamaan ratkaisuja, joissa puun ja turpeen asemaa turvattaisiin.

Muilta osin valiokunta käsitellessään tätä ehdotusta, niin kuin näette, mietinnössä on puuttunut muun muassa kasvihuoneitten tilanteeseen sekä ajoneuvoihin, jotka käyttävät kaasua, sähköä tai biopolttoainetta, ponsillaan. Sen lisäksi sillä, että muun muassa terästeollisuudessa energia, kaasut, hukkalämpö kerätään talteen, säästetään luontoa. On siis aivan oikein, että sitä energiaa, joka sillä tavalla tuotetaan, myöskin kohdellaan oikein ja oikeudenmukaisesti. Valiokunnassa käytiin keskustelua, pitäisikö tätä käsittelyä laajentaa, koska on teollisuutta, jossa prosessikaasuja syntyy vähän eri tavalla. Tästä myöskin mietinnössä todetaan, että on syytä ja ihan oikein harkita jatkossa tämän kohtelun ulottamista myös prosessikaasuihin, joita syntyy muussakin teollisuudessa.

Mitä tulee sitten turpeeseen vielä ja valiokunnan ja ennen kaikkea verojaoston käsittelyyn tässä energialakiehdotuksessa, niin kun ed. Pekkarinen viittasi joihinkin hallituspuolueiden vasemmalta laidalta tulleisiin kannanottoihin valiokuntakäsittelyssä, täytyy nyt eduskunnan pöytäkirjoihin todeta, että se oli ikävä kyllä aika lailla myöhäisherännäisyyttä. Ihmettelen myös itse sitä.

Kun näitä kaikkia verolakeja, joita täällä tänään on käsitelty, on verojaostossa valmisteltu, niihin on liittynyt normaali neuvottelumenettely. Jo alkuvaiheessa on eri hallitusryhmistä tuotu esityksiä, mihin haluttaisiin puuttua, mitä painottaa ja minkälaisia asioita viedä mahdollisesti mietintöön, minkälaisia asioita viedä ponsiin ja minkälaisista voitaisiin tehdä jopa pykälämuutoksia. Niin kuin täällä on aiemmin todettu, kovasta työpaineesta ja suuresta niin sanotusta jutturuuhkasta huolimatta verojaosto on nämä asiallisesti ja hyvässä yhteishengessä käsitellyt. Sen vuoksi minun täytyy todella, voisiko sanoa, pahotteluni ja ihmettelyni siltä osin tuoda julki, että sitten kun valiokunta tätä energiaveroasiaa lopullisesti oli päättämässä, jostain kumman syystä jotkut hallituspuolueiden edustajat kimposivat nimenomaan turpeen puolesta huolta kantamaan, kun sitä asiaa ei ollut tuotu jaoston käsittelyyn eikä neuvotteluihin aiemmin.

Sen takia se tuntui niin kipeältä, koska niin kuin alussa totesin, nimenomaan vasemmistoliiton neuvottelijat hallituksessa ja työryhmässä, joka tätä energiapakettia on tehnyt, ovat kantaneet nimenomaan huolta turpeesta ja puusta. Sen takia oli vähän epäasiallista, että tällä tavalla vähän niin kuin iltalypsyn merkeissä tuodaan uusia esityksiä ja äänestetään opposition mukana, vaikka se koskeekin tärkeää asiaa, turpeen huomioimista energian tuotannossa.

Ed. R. Korhonen: Arvoisa puhemies! Allekirjoitan ed. M. Korhosen kommentit näistä turveasioista hyvin pitkälle. Täytyy muistaa, että koko tämä verotusratkaisukin, sen lisäksi että sillä on tiettyjä fiskaalisia tarpeita ja perusteita, on myös yksi vastaus Rion sopimuksen pohjalta syntyneeseen Kioton sopimukseen ja yhteisiin hiilidioksidipäästöjen laskemispyrkimyksiin EU:n puitteissa. Se myös noudattaa sitä, mitä ympäristövaliokunnassa tai talousvaliokunnassa energiapoliittisen selonteon puitteissa on tehty suuria linjauksia, eli pyritään tukemaan maakaasun käytön lisäämistä, pyritään tukemaan bioenergian käyttöä ja sitä kautta myös tuulivoimaa — niin kuin tässä todetaan, sitäkin tuetaan tässä.

Ymmärrän täsmälleen teollisuuden kannalta kilpailukykysyistä, että kaikkinainen energiaverotuksen lisääminen on valtavan iso ongelma meidän kokonaistaloudellemme ja pärjäämisellemme kansainvälisessä kilpailussa, ja sitä on

syytä pitää sihdin alla hyvin tarkasti, että emme sellaisia vahinkoja aiheuta.

Turve on siinä mielessä ongelmallinen, että siinä on hiilidioksidipäästötasot korkeat niin kuin kivihiilelläkin. On todettava, että vaikka tässä ratkaisussa turvetta rangaistaan, kuitenkin sen suhde kivihiileen säilyy ennallaan, eli kivihiiltä rangaistaan suhteessa enemmän näissä verotusratkaisuissa.

Kuten ed. M. Korhonen sanoi, turve yhdessä puupohjaisen polttoaineen kanssa on se ratkaisu, mihin tässä tähdätään. Pitkässä juoksussa meidän on kuitenkin pyrittävä pääsemään eri tyyppisillä keinoilla niihin hiilidioksidipäästötavoitteisiin, mihin olemme sitoutuneet, tai sitten tehtävä selkeä ratkaisu toiseen suuntaan.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Hiukan toisenlainen lähestymistapa tähän asiaan kuin ed. Pekkarisella aikaisemmin oli. Ed. Pekkarinen kategorisesti totesi, että ympäristöohjaavuus on tässä kadonnut huitsin nevadaan, suurin piirtein näin.

No, se malli, mikä oli vuonna 94, on toki tämän hallituskauden aikana heikentynyt. Se täytyy myöntää ilman muuta eikä siinä ole mitään kitisemistä. Se, mikä on saatu sitä kompensoimaan, näkyy sitten vähän toisella tavalla.

Se näkyy sillä tavalla, että vaihtoehtoisena energiantuotantomuotona tuulivoimaa suositaan. Tulee tukijärjestelmät ja kaikki muut. Edelleen suositaan puuta suhteessa kaikkeen muuhun, ja se tapahtuu monella tavalla. Arvoisa puhemies, kun täällä kohta käsitellään metsänhoitoyhdistyslakia, siinähän se tulee aivan erikoisesti. Siinä olemme tehneet sellaiset linjanvedot, jotka kaikkinensa merkitsevät erittäin merkittävää energiapuun suosimista, suoraan sanottuna kyllä, ja kautta koko maan luomalla vielä automaattinen verotusjärjestelmä, siirtämällä eduskunnalta verotusoikeutta metsänhoitoyhdistyksille. Se toivottavasti tapahtuu täällä viiden kuudesosan enemmistöllä kiireelliseksi julistamisen kautta.

Eli ed. Pekkarinen oli tässä suhteessa jossain määrin hätiköivä johtopäätöksessään.

Hän kantoi myös huolta aivan erikoisesti turpeen käytöstä. Nyt on syytä pysähtyä tähän asiaan hiukan. Mistä hän kantoi huolta? Hän kantoi huolta sellaisesta käyttömuodosta, jossa yksi ainut firma, valtion sataprosenttisesti omistama firma harjoittaa tätä tuotantoa, siis 90-prosenttisesti. Kysymys on siis Vapo Oy:stä ja sen toiminnasta, joka on parhaiten tuottava ja kannattava valtionyhtiöistä suhteessa osakepääomaan eli tulouttaa suhteessa parhaiten pääomaansa nähden.

Tämän samaisen Vapo Oy:n toimialaan kuuluu myös puun energiakäytön edistäminen ja puun tuottaminen energiakäyttöön. Se on nyt myös laajentamassa toimintaansa tuulivoiman tuotantoon näinä päivinä.

Toisin sanoen kysymys on sataprosenttisesta valtionyhtiöstä. Siitä ei pitäisi missään nimessä kantaa huolta, miten tämä homma hoitaantuu, kunhan ne työpaikat säilyvät, mitkä siellä turvetuotannossa ovat. Nimittäin Vapolla on turpeen osalta pitkäaikaiset toimintasopimukset, niin paljon kapasiteettia kuin se pystyy ylipäätään tuottamaan. Eli tässä kannetaan nyt huolta aivan väärästä asiasta.

Aivan erikoisesti ihmettelen ed. Pekkarisen mielipidettä siinä suhteessa, että kun suositaan puuta energian käytössä, nimenomaan suositaan hänen omia äänestäjiään, joiksi minä nyt kuvittelen sellaiset ihmiset, jotka omistavat metsiä ja joiden metsissä puuta energiakäyttöön tuotetaan. Mutta se onkin sosialisti Pekkarinen, joka on astunut tänne kuvaan mukaan, joka on huolissaan valtionyhtiöstä ja sen menestymisestä ja tässä tapauksessa vain väärällä tavalla, eli ed. Pekkarisella ovat munat ja makkarat niin suloisesti sekaisin, että oikein hirvittää.

Sitten kasvihuonekaasuasioista. Nämäkin ovat vähän toisella tavalla kuin ed. Pekkarinen antoi ymmärtää. Tosin hän viittasi siihen, että tässä saattaa muutakin tietoa ilmaantua markkinoille. Kasvihuonekaasuista kaksi liittyy erikoisesti soihin. Toinen on hiilidioksidi ja toinen metaani. Kasvihuonekaasuna metaani on muistaakseni 36- tai oliko 38-kertaisesti kovempi aine kuin hiilidioksidi. Toisin sanoen vielä tilanne sattuu olemaan sillä tavalla, taas nyt toisin päin, että metaania tuotetaan suosta silloin, kun siellä on vesi päällä, ja kun se kuivatetaan, metaanituotanto loppuu. Tässä kääntyy kaikki taas päälaelleen toisin päin. Mutta sitten se kääntyy taas toisin päin siinä vaiheessa, kun vesi lasketaan pois suolta ja kaikki orgaaniset massat pannaan jokeen ja alapuoliseen vesistöön ja pilataan ne vesistöt niin, että ihmiset eivät pysty käyttämään vettä mihinkään tarkoitukseen, ei edes saunavetenä, niin kuin Pohjois-Pohjanmaallakin on valitettavasti asianlaita.

Nämä asiat ovat niin hankalasti, monimutkaisesti sikurassa toistensa kanssa, että näissä vaaditaan ehdottomasti kokonaisvaltainen arviointi merkityksistä eri puoliltaan. Itse asiassa turpeen osalta pitäisi olla niin, että joko vesioikeustasolla

tai jollakin muulla hallitsemiseen kykenevällä tasolla valuma-aluekohtaisesti sanottaisiin, että tämän verran saa aluetta olla turvetuotannossa ja sillä siisti. Siinä rajana on se, että tällaisia veden pilaamisia ei saa tapahtua. Silloin otetaan myös huomioon metsäojitusten, maatalouden hajakuormituksen jnp. vaikutukset. Hyvin yksioikoinen malli ei tähän nyt kuitenkaan erikoisesti sovi.

Arvoisa puhemies! Olen siis sitä mieltä, että ed. Pekkarisen väite ympäristöohjaavuuden täydellisestä puuttumisesta ei ollut oikea johtopäätös, sitä on tässä mukana. Se voisi olla paljon paremminkin. Vielä toistan, että myönnän, että vuoden 1994 ratkaisu oli etevä. Valitettavasti se on historiaa johtuen siitä, että ydinvoimalobbi on halunnut tätä systeemiä sekoittaa niin paljon kuin kerkiää.

Tämän kanssa on nyt elettävä, ja Vapokin tekee taas huikeaa tulosta yhteiseen kassaan, valtiollahan on uupelo rahasta.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! On tietysti erittäin valitettavaa, että turpeen verotusta kiristetään. Tästä tulee mieleen hallituksen alkumetreillä kauppa- ja teollisuusministeriön esittämä lausuma siitä, että hiili ylös ja turve alas.

Otan yhden näkökulman, joka ei ole vielä tullut esille, liittyen työllisyyteen. Turpeen tuotanto on hyvin merkittävä työllistäjä niillä alueilla, missä sitä nostetaan, poltetaan jne. Turpeen tuotannon oheen liittyy hyvin merkittävää teknologiaa, laitevalmistusta niin turpeen nostokoneiden osalta kuin traktoritehtaassa Sisu-Valmetin osalta ja myös kattilatuotannossa. Tämä on erittäin merkittävä asia, ja se näkyy nimenomaan työpaikkoina näillä alueilla. Silloin, kun puhutaan turpeesta, on asia käsitettävä ja nähtävä klusterina, kokonaisuutena, kuinka merkittävä asia se kaiken kaikkiaan on alueellisena työllisyyden parantajana, työpaikkojen tuojana, ja tietysti sellaisena kokonaisuutena teknologiatuotannossa, jolla meillä on erittäin merkittävää vientiä. On selvää, että jos turve ajetaan alas, tämä teknologia tulee myös ajan saatossa häviämään ja sitä myöten siinä olevat työpaikat.

Ed. K o m i : Arvoisa puhemies! Kun kuunteli väittelyä turpeesta ja puusta, tuntuu, että unohtuu se tosiasia energiakysymyksessä, että energian kokonaiskulutus kasvaa semmoista vauhtia, että varmasti näitä molempia kotimaisia raaka-aineita energian tuotannossa tarvitaan. Mielestäni niitä ei tulisi asettaa tällä tavalla rinnakkain eikä puuta hyödyntäen turpeen verorasitusta kasvattaa, koska silloin kilpailukyky heikentyy kivihiileen nähden, joka kuitenkin on kaikkein vakavin päästöongelma Kioton sopimuksen mukaan, jos aiomme siihen sitoutua ja näitä päätöksiä pyrkiä noudattamaan.

On tullut jo selkeästi esille puun ja turpeen yhteiskäytön merkitys. Mielestäni siinä juuri energian käytön lisääntyminen aiheuttaa sen, ettei turpeen käyttöä tarvitse vähentää, vaikka otamme puun yhteiskäyttöön. Juuri näiden molempien raaka-aineiden kotimaisuus ja työllistävyys ovat sen verran painavia argumentteja, että niitä olisi voimakkaammin tullut veroratkaisussa hyödyntää.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Minun täytyy myöntää aivan avoimesti, että en pysynyt likimainkaan mukana siinä lennokkaassa ja tieteellisesti korkeatasoisessa, ymmärtämykseni rajojen täysin ulottumattomissa olevassa analyysissä, jonka ed. Pulliainen hienosti teki ja suoritti siitä, miten välillä menee ylösalaisin ja sitten alasylöisin ja tällä tavalla.

Sanon vain ihan lyhyesti sen, että sellaista asiantuntijaa, ed. Pulliainen, joka olisi tämän asian käsittelyn yhteydessä käynyt sanomassa, että tämä on turpeen kannalta edullinen ratkaisu, ei muuten ollut. Sellaista ei ollut. Ei nyt tarvitse hirveän loistavaa matemaattista kykyä, että voi itsekin asiaan perehtymällä päätyä täsmälleen samanlaiseen ratkaisuun. Näin, ed. Pulliainen, tämä asia on.

Mitä ympäristöohjaavuuteen tulee, siinä olen ed. Pulliaisen kanssa ihan samaa mieltä, että ympäristöohjaavan elementin poistuminenhan tapahtui jo aikaisemmin verolainsäädännössä, mutta ei tämä mielestäni sitä systeemiä parannakaan, kun virhe aikoinaan, jokin pari kolme vuotta sitten, tähän järjestelmään tuli.

En halua pitempään osallistua keskusteluun, mutta tämän mielestäni asiantuntijoiden kommentteihin perustuvan näkemyksen halusin vielä pöytäkirjaan lausua.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Harvoin tulee niin osuvaan aikaan paikalle kuin nyt. Mitä tulee puun käyttöön energian tuotannossa, siitä ei tulevaisuudessakaan ole mitään muuta kuin ainoastaan poliittisten puheiden pohjaksi. Siitä on eduskunnassa puhuttu pian kaksitoista vuotta, mitä täällä olen ollut, ja aina samanlaisella tuloksella.

Puun käyttö energian tuotannossa ei tule onnistumaan. Kysymys on yksinkertaisesti siitä,

että ei ole sellaisia korjuumenetelmiä, joilla pystyttäisiin massiiviseen puun korjaamiseen, sellaiseen massiiviseen korjaamiseen, joka tuo varmuuden siitä, että sitä on riittävästi sellaisille energialaitoksille, jotka puuta käyttävät.

Mutta mukavahan täällä on aina siitä keskustella. Joku maanviljelijä voi lukea Internetistä, että täällä puhutaan energiapuun korjuusta ja verotuskohtelusta ja muusta, mutta se on täysin huuhaata. Sen verran olen metsäläinen ja metsässä elämääni kulkenut, että ihan turhia puheita. Pienpuusta ei tule mitään energiavaihtoehtoa sen paremmin turpeen kanssa yhdessä kuin muutenkaan nyt eikä tulevaisuudessa.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemi on ilmeisesti ollut liian kauan eduskunnassa. Hän ei ole viime aikoina käynyt tutustumassa oikeaan metsään ja energiapolitiikkaan siltä osin, koska kaikki edellytykset, joita nyt on luotu ja tullaan lisää luomaan, merkitsevät sitä, että suomalaisissa metsissä riittää energiapuuta otettavaksi ja sitä tullaan käyttämään. Tälläkin hetkellä sitä jo aika hyvin käytetään, mutta kaikkien näkymien mukaan sitä tullaan lisäämään ja se tulee korvaamaan ulkomaista energiatuontia, raaka-aineen tuontia.

Mutta turpeesta sen verran, että joka tapauksessa vastakkain turpeen osalta on se, tuodaanko tänne sitten mahdollisesti kivihiiltä. Se pitää pohtia siltä pohjalta. Onhan turve kuitenkin kotimainen polttoaine. Ed. Pulliainen totesi, että pitää katsoa vesistökohtaisesti ja jokaisen suon kohdalta, mitä pitää tehdä. Totta kai niin pitää tehdä, mutta ei meidän pidä tietoisesti lähteä verotusratkaisuna sitä tekemään sillä tavalla, että teemme joillakin alueilla kivihiilen mahdollisesti edullisemmaksi kuin turve. Tässä ollaan lähellä sitä rajaa, mutta ilmeisesti ei vielä tässä vaiheessa käy niin, koska kivihiilenkin energiaveroa nostetaan.

Mutta tällä hetkellä ainakin turvemiehet, jotka nostavat ja tekevät työtä siellä, ovat hyvin huolissaan siitä, että näyttää siltä, jotta tänäkin kesänä turpeen nostomäärä tulee olemaan vähäinen. Se tosin osin johtuu viime kesän hyvästä tuloksesta. Viime kesä oli sen verran hyvä nostovuosi, että sitä riittää joksikin aikaa. Mutta tällä hetkellä voimalaitokset ovat jo ilmoittaneet, että tulevat vähentämään turpeen käyttöä.

Mutta puun ja turpeen yhteiskäyttö, josta ed. M. Korhonen puhui, tulee olemaan tulevaisuutta, ja sieltä kautta löytyy uusia mahdollisuuksia tähän asiaan.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Sähkön tuotanto maassamme on mielestäni kyetty hoitamaan erittäin hyvin viime vuosikymmenen aikana. Sähköä tuotettiin viime vuonna vesi- ja ydinvoimalla 44 prosenttia, kivihiilellä, maakaasulla ja öljyllä 37 prosenttia, turpeella ja muilla kotimaisilla 19 prosenttia ja nettotuonti oli vain 5 prosenttia, mikä todistaa, että meillä on Suomessa energiapolitiikka hoidettu tähän saakka erittäin hyvin. Uskon, että jatkossakin näin tapahtuu.

Mutta sähkön kulutus on meillä jatkuvasti kasvanut. Nyt on ongelma se, kuka meille jatkossa rakentaa energiantuotantokoneistoja. Siinä mielessä hallituksen esitys on oikealla linjalla, että tuotannossa olevien polttoaineitten verotusta on pyritty alentamaan ja jatkoketjussa olevan sähkön, lähinnä ostajien kohdalla, verotusta on kiristetty. Minusta hallituksen esityksessä oleva suuntaus on oikea.

Ainut ehto yrittäjän kannalta on se, että yrittäjille ja teollisuudelle on tarjottava mahdollisimman edullista energiaa, että yrittäjät pystyvät kasvattamaan omaa teollista tuotantoaan ja sitä kautta lisäämään työpaikkoja. Ei eduskunta saa olla se paikka, josta tulee jatkuvasti viestejä kansalaisille, että täällä vain verotusta kiristetään ja veroruuvia pistetään yhä tiukemmalle. Meidän pitäisi jatkossa pyrkiä antamaan toisenlainen viesti kansalaisille, että työllisyys on tärkein asia, joka meidän on täällä ensisijaisesti hoidettava, ja sitä kautta valtion talous tulee kuntoon.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen äskeiseen puheenvuoroon ystävällisesti kommenttina sen verran, että ed. M. Korhonen juuri jokin aika sitten kertoi — ed. Aittoniemi ei silloin sattunut olemaan salissa — kuinka esimerkiksi Oulussa on jouduttu tilanteeseen, että ympäristönsuojelullisista syistä on pakko turpeen joukossa käyttää viidesosa kokonaismassasta puuta, jotta pystyttäisiin hoitamaan päästöt asianomaiselle tasolle, ja että jatkossa pyritään siihen, että 40 prosenttia kokonaismassasta on puuta ympäristönsuojelullisista syistä. Arvoisa ed. Aittoniemi, tämä puu on saatava vain kerättyä, ei siinä mitään sen kummallisempaa. Nyt 20 prosenttia kokonaismäärästä pystytään hankkimaan ja sitten sitä hankitaan 40 prosenttia. Ed. Aittoniemi, puu saadaan Suomessa metsästä jollakin tavalla pois. Huipputeknologia yltää siihen, että saadaan risut metästä pois.

Ed. Lahtelalle kommenttina, että aivan oikein, turvetuotantotaso tulee laskemaan ensi vuonna, mikä johtuu siitä, että kahden erittäin hyvän kesän varastot ovat jo olemassa niin, että varastoja ei kannata enää kasvattaa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Tiusanen: Herra puhemies! Suomen on kyllä viisasta turvautua hajautettuun energian tuotantoon, jossa siis bioenergia ja maakaasu ovat pohjia. Sekä suuret hiilivoimalat että ydinvoimalat, jotka jouduttaisiin rakentamaan nimenomaan rannikolle, olisivat ja ovat omalta osaltaan keskittämässä teollisuutta ja asutusta rannikkoalueille. Ne eivät ole työllistäviä, niissä ei ole sinänsä uutta teknologiaa, ne eivät ole mitään uutta innovaatiota sisältäviä, niin kuin on tuulivoima.

Haluaisinkin jälleen kerran todeta sen, että Suomen teknologia, siis nimenomaan energiateknologiavienti, joka on näiden uusiutuvien energialähteiden teknologiaa, on rahanarvoltaan suurempi kuin on maahan tuotavan energian hinta, jossa on mukana tämä 5 prosenttia sähkön tarpeesta. Näin ollen siellä on myös työllisyysnäkökulma hyvin keskeinen. Tähän pohjautuvat muun muassa ne tamperelaiset energiapolitiikkatutkimukset, jotka lähtevät siitä, että Suomella on mahdollisuus nimenomaan energiaverotusta viisaalla tavalla soveltaen ja uusia energialähteitä toteuttaen saavuttaa myös Kioton sopimuksen puitteet, tämä nollataso vuodelta 90, mikä EU-kuplassa Suomen osalle tulee. Siinä on se tulevaisuuden visio.

Ed. Aittoniemi: Puhemies! Edustajat Martti Korhonen ja Pulliainen ovat hienoja ihmisiä, hyviä kansanedustajia, mutta he eivät tiedä puunkorjuusta yhtään mitään. Totean sen, että jos aletaan syöttää riittävässä määrin energiapuupakkoa turpeen käytön mahdollistamiseksi, niin silloin loppuu turpeen käyttökin. Se energiapuu kun ei tule kannattavaksi, ennen kuin se oppii itse kävelemään sieltä metsästä sinne polttolaitokselle. Tämä on se vanha asia. Mutta kyllä se tietysti puheitten varassa täällä käy, niin kuin sanottu, aamuyön tunneilla näistä on mukava jutella.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

9) Hallituksen esitys laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja ennakkoperintälain 27 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 53/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 20/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 26, 26 a, 27, 32, 56 ja 57 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 27 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 71/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 21/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 8, 14, 46 ja 48 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 34 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Hallituksen esitys laeiksi Suomen Hallitusmuodon 31 §:n kumoamisesta ja kansalaisuuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 49/1998 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 12, 13 ja 13 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Hallituksen esitys verotuksen oikaisulautakuntaa koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 15/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

13) Hallituksen esitys laiksi vuodelta 1999 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 12/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 10/1998 vp
Toivomusaloite 192, 199, 211/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lämsä: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vuodelta 1999 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta. Me valiokunnan keskustajäsenet emme kuitenkaan kaikilta osin tätä hallituksen esitystä voineet hyväksyä, ja käyn tässä nyt hieman läpi näitä perusteluja, minkä takia tulemme 2. vastalauseessa olevat pykälämuutokset sitten esittämään yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Kansantalous kasvaa jo ainakin viidettä peräkkäistä vuotta. Kokonaistuotanto kasvoi viime vuonna 5,9 prosenttia ja sen ennakoidaan lisääntyvän tänä vuonna noin 4 prosenttia. Yksin talouden kasvu ei tule alentamaan työttömyyttä riittävästi. Tämä pitäisi jo hallituksenkin selkeästi ymmärtää.

Työttömyyden radikaaliksi alentamiseksi tarvitaan monia saman suuntaisia, työvaltaisia pk-yrityksiä kannustavia toimenpiteitä. Työllistämiskynnyksen alentamiseksi tarvitaan työllistämisen verokiilan madaltamista, pk-sektorin tarpeet ymmärtäviä työelämän joustoja ja pk-yritysten vakuusjärjestelmän perusteellista kohentamista ja erityisesti palvelualoilla arvonlisäverotuksen keventämistä.

Myös Euroopan unionin piirissä työttömyyden alentaminen on aktiivisten toimenpiteiden kohteena. Tärkeimmiksi keinoiksi tilanteen parantamiseksi on myös näissä yhteyksissä tunnustettu työllistävän pk-yrittäjyyden kustannusten madaltamiseen tähtäävät toimet. EU:n työvoimapoliittisessa ohjelmassa todetaan muun muassa verotuksen ja sosiaaliturvan järjestelmien uu-

distamisen välttämättömyys työttömyyden alentamiseksi.

Suomessa työvaltaisia yrityksiä rasittavista välillisistä kustannuksista tärkeimpiä ovat työnantajilta perittävät työttömyysvakuutusmaksut ja työnantajilta perittävät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut. Hallitus ei ole esittänyt välillisiin kustannuksiin työllisyyden parantamisen edellyttämiä muutoksia. Sen vuoksi ehdotamme pienten työvaltaisten yritysten sosiaaliturvamaksujen poistamista ja työllistämistaakasta osan siirtämistä suurempien ja pääomavaltaisempien yritysten kannettavaksi.

Edellä selostetut yritysten välilliset työvoimakustannukset ovat sellaisia pk-sektorin työllistämistä vaikeuttavia tekijöitä, joiden alentamiseen hallitus ei ole ryhtynyt. Hallitus ei myöskään lunasta lupaustaan eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun lopullisesta poistamisesta ja toimii näin hallitusohjelman vastaisesti. Edelleen on täyttämättä eduskunnan edellytys eläkkeensaajien ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisesta vähintään yhdellä pennillä äyriltä, minkä eduskunta yksimielisesti on edellyttänyt.

Eduskunnan asettamaa ehtoa ei täytä se, että ylimääräistä maksua alennetaan 0,3 pennillä, joka tekee ottaen huomioon tämänvuotisen alennuksen yhteensä vasta 0,6 penniä. Siten 0,4 pennin alennus jää toteuttamatta. Kysymys on nimenomaan tarpeesta pienentää eläkkeensaajien ja muiden kansalaisten sairausvakuutusmaksun eroa. Tämän mukaisesti esitämme eläkkeensaajien ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamista nykyisestä tasosta 0,7 pennillä äyriltä.

Eduskunta on edellyttänyt hallituksen huolehtivan siitä, että sosiaaliturvamaksujen kokonaisuus pyritään muodostamaan sellaiseksi, että se tukee työllistymistä ja helpottaa erityisesti pientyöantajien toimintaa. Maksujen ohella on otettava huomioon myös verotus ja rahoituskulujen kokonaisuus. Juuri tähän tähtäävät esityksemme työnantajan sosiaaliturvamaksujen porrastuksesta työvoimavaltaisten pienyritysten hyväksi.

Työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut heikentävät pienten yritysten mahdollisuuksia lisätyövoiman palkkaamiseen. Viitaten edellä toteutettuihin pk-yritysten pullonkauloihin yritysten kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen perusteet on uudistettava, pienten taakkaa on kevennettävä ja siirrettävä sitä suuremmille yrityksille.

Tämä uudistus on toteutettava siten, että 6 miljoonan markan palkkasummaan saakka työnantajan sairausvakuutusmaksusta luovutaan kokonaan ja että maksu sen ylittävältä palkkasumman osalta on 1 prosentti vuosipalkkasumman 60 miljoonaan markkaan saakka. 60 miljoonan markan ylittävältä palkkasumman osalta maksu on 2 prosenttia. Kansaneläkemaksua ei tule periä lainkaan yksityisen työnantajan ennakonpidätyksen alaisen palkkasumman ensimmäisen 3 miljoonan markan osalta, mikäli poistojen määrä on alle miljoona markkaa. Käyttöomaisuuden hankintamenosta tehtyjen säännönmukaisten poistojen ollessa yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 prosenttia ja enintään 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista, kansaneläkemaksun suuruus on 4 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista vuonna 1998. Jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista, esityksemme mukaan kansaneläkemaksun suuruuden tulisi olla 6,9 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tässä esitetyillä työnantajan kansaneläkemaksujen ja sairausvakuutusmaksujen muutoksilla ei ole olennaisia vaikutuksia valtiontalouteen. Pääomavaltaisimpien yritysten kohdalla tapahtuva maksujen kiristyminen yhdessä aloitteen työllisyyttä parantavan vaikutuksen kanssa kompensoi pienten työvaltaisten yritysten maksutaakan helpottamisen.

Arvoisa puhemies! Tämän lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulemme esittämään 2. vastalauseen mukaiset pykälämuutokset.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Aivan oikein Paavo Lipposen hallituksen hallitusohjelmassa on nimenomaan pyrkimys siihen, että eläkeläisten Ahon hallituksen aikana "saama" ylimääräinen sairausvakuutusmaksu alennettaisiin. Tästä on ollut sekä pääministerin että sosiaali- ja terveysministereiden suunnasta vakavaa puhetta kuluneen vuoden aikana, että tämä yksi prosenttiyksikkö pitäisi toteuttaa vuodessa, ja näinhän nyt sitten ei ole tapahtunut. Kun ajatellaan hallitusohjelmaa, on siellä muitakin kohtia, joita ei ole noudatettu, muun muassa se, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten asemaa ei tulisi vaikeuttaa entisestään. Sitäkään ei ole noudatettu.

Mitkään ohjelmat eivät ole tietysti täydellisesti yleensäkään noudatettuja, mutta tässä sairausvakuutusmaksuasiassa ollaan tavallista

enemmän jäljessä eläkeläisten kohdalla erityisesti, koska sillä tavalla oltaisiin myös työllisyyttä, nimenomaan palvelualojen työllisyyttä pystytty parantamaan ja työttömyyttä vähentämään, koska eläkeläiset veisivät markkansa kuitenkin kauppoihin, partureihin, palvelualan laitoksiin. Näin ollen näissä työnantajamaksuissa, mihin ed. Lämsä viittasi lopuksi, kyllä yhdyn omalta puoleltani tähän ajatukseen. Näin pitäisi tehdä. Tiedän myös, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tällä hetkellä näistä asioista keskustellaan.

Ed. Puhjo: Herra puhemies! Hallituksen valitsemalla aikataululla eläkeläisten ylimääräinen sairausvakuutusmaksu tulee poistumaan vasta kymmenen vuoden kuluttua eli vuonna 2007. Meidän ryhmämme pitää tätä ylimääräistä sairausvakuutusmaksua ylipäätään niin epäoikeudenmukaisena, että me tulemme huomenna yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan koko maksun poistamista.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! On aivan totta, että nykyisen hallituksen hallitusohjelman tavoitteen mukaan sosiaaliturvan vähimmäisturva tulisi rahoittaa yleisin verovaroin ja erityisesti työn tekemiseen liittymättömät sosiaaliturvamaksut tultaisiin asteittain poistamaan. Tämä kirjaus on merkittävä ja tästä myöskin valiokunta keskusteli varsin paljon.

Mutta viitaten siihen, mitä ed. Lämsä nosti esille, ongelma on selkeästi kaksijakoinen siinä, että jos lähdetään kokonaan poistamaan työn tekemiseen liittymätön sosiaaliturvapaketti, sen maksuvaikutus on 8 miljardia. Jos lähdetään kevyemmästä vaihtoehdosta, jossa työvaltaisten pienten yritysten osalta esimerkiksi kelamaksun ykkösmaksuluokka alennettaisiin 2,4 prosentista 1 prosenttiin, maksuvaikutus olisi noin 1,2 miljardia, eli tässä on todella isosta rahasta kysymys. Kun tiedetään edelleen, että valtio tänä vuonnakin joutuu ottamaan 12—15 miljardia uutta velkaa voidakseen hoitaa erilaisia yhteiskunnan kannalta välttämättömiä tehtäviä, tässä suhteessa on äärimmäisen vaikea toteuttaa kaikkia hyviä ja tarpeellisia hankkeita.

Mutta valiokunnassa oli yhteinen selkeä näkemys, joka on kirjattu valiokunnan mietintöön ihan selvästi: "Valiokunta toistaa aikaisemmin esittämänsä kannanoton työvoimavaltaisen ja pääomavaltaisen yritystoiminnan keskinäisen kustannusjaon tarkistamisesta sosiaaliturvan rahoituksesta." Mielestäni tämä on hyvin selkeä näkemys, ja toivotaan, että siihen löytyisi myöskin jatkuvuutta.

Ed. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Olisin puuttunut ed. Lämsän esitykseen siitä, mitä keskustan vastalauseessa todetaan lähinnä siitä, että palkkasummasta määrättäisiin portaat sairausvakuutusmaksun määräytymiseen. Se ei ole ihan noin yksinkertainen ja ongelmaton asia, koska joissakin kemiallisissa prosesseissa esimerkiksi ei tarvitse hyvin paljon ihmisiä olla paikalla, palkkoja maksetaan aika vähän. Kaiken lisäksi vielä nykyisin on ulkoistettu aika paljon niitä toimintoja, myyty ulos. Siinä tapauksessa voi olla jopa niin hassusti, että sellaisessa, mikä tuottaa, liikevaihto on suuri eikä siinä välttämättä ole ihmisiä hyvin paljon.

Sen takia enemmän pitäisi jatkossa saada sosiaaliturvamaksuja jollakin tavalla kytkettyä siihen, mikä on yrityksen liikevaihto, jolloin maksettaisiin liikevaihdon ja tuotoksen kautta enemmän sosiaaliturvaa eikä kytkettäisi sitä palkkasummaan. Nythän voi olla niinkinpäin, jotta jokin 60 miljoonan palkkasumma voi olla hyvin käsityövaltaista teollisuutta. Siinä tapauksessa sitä rangaistaisiin. Se ei mene niin suoraviivaisesti, kuin tässä vastalauseessa on ajateltu. Toivoisi jatkossa isompaa keskustelua tästä, laajempaa keskustelua kokonaisuudesta, miten jatkossa sosiaaliturva rahoitetaan. Tällä konstilla se suoraviivaisesti ei kyllä onnistu.

Ed. S. Kanerva: Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että hallitus runsas vuosi sitten antoi ymmärtää, että silloin ollutta 3 pennin ylimääräistä sairausvakuutusmaksua — korostan sanaa "ylimääräinen" eli he myöntävät, omatunto heidät panee kertomaan, että tässä on nyt jotain väärää — pudotettaisiin vuosittain pennillä. Ei näin kuitenkaan ole tapahtunut, vaan tässä on kaiken maailman venkulointia ollut. Jos se olisi kokonaan otettu pois, sosiaali- ja terveysministeriön mukaan se olisi ollut lähes 1,3 miljardia, eli sen verran eläkeläisiltä pihistetään tässä asiassa.

Lisäksi 300—400 miljoonaa pihistetään tänä vuonna kansaneläkkeen perusosan leikkauksessa. Taitetussa indeksissä menee tänä vuonna parisataa miljoonaa, kun ne indeksit ovat nyt aika lähellä. Viime vuonna meni 400 miljoonaa. Tällä vuosikymmenellä noin 6—7 vuoden aikana on mennyt 15—16 miljardia. Sillä ovat rahoittaneet eläkeläiset tätä hommaa. Kyllä tämän jossain vaiheessa pitäisi loppua heidänkin kohdaltaan,

kun tässä jo lamakin on kohta kuuleman mukaan ohitettu.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa herra puhemies! Tällä vuosikymmenellä yrittäjien sivukulut ovat nousseet yli 10 prosenttia. Edellisen hallituksen aikana ne nousivat 7 prosenttia, ja tämän hallituksen aikana ne ovat nousseet 3 prosenttia. Jos ajattelemme työllisyyttä, meillä on aivan väärä suunta tässä asiassa. Itse olen miettinyt, millä tavalla tämän ongelman ratkaisisi.

Yksi malli olisi se, että jos alle kymmenen hengen yritys työllistää työttömän työntekijän niin, että vanhoja työntekijöitä ei irtisanota, valtio maksaisi ensimmäisenä vuonna kaikki sivukulut, seuraavana vuonna puolet ja kolmantena vuotena kolmasosan. Sen jälkeen yrittäjä vastaisi sivukulujen maksamisesta, ja työsopimus olisi viisi vuotta. Minä uskon, että tällä mallilla me pikaisesti työllistäisimme yli 100 000 ihmistä Suomessa. Tämä malli maksaisi yhteiskunnalle vain 40 prosenttia siitä, mitä tänä päivänä työttömälle työttömyysturvaa kotiin maksetaan. Eli jotain uutta ajattelua me tarvitsisimme täällä eduskunnassa näiden sivukulujen suhteen.

Mitä tulee eläkeläisten sairausvakuutusmaksuihin jne., kyllä olen sitä mieltä, että ne pitäisi poistaa, sanotaan: lähimmän kahden vuoden aikana, täysin.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Ed. Lahtelalle olisin halunnut todeta, kun hän nosti esiin sosiaaliturvan rahoitusjärjestelmän, että olen todella siinä yhtä mieltä, että palkkaperusteisesta laskentajärjestelmästä tulisi irrottautua. Mutta ed. Lahtelalle toteaisin, että jos te saatte siellä ay-liikkeen puolella ja suurteollisuuden puolella korporaatit sopimaan, että hyväksytään jokin muu laskentaperuste, niin uskon, että tätä kautta työvaltaista toimintaa voitaisiin viedä eteenpäin. Mielestäni malli voisi perustua esimerkiksi liikevaihdon ja jalostusarvon kombinaatioon tai vastaavaan, jossa selkeästi voitaisiin tukea kotimaassa tapahtuvaa työllistymistä ja myöskin palvelualojen työllistämistä. Metallin kanssa on joskus siitä keskusteltu. Mutta tänä päivänä, niin kuin valiokunnassa asiantuntijoita on kuultu, ei ole edes halua keskustella siitä, että laskentaperusteita lähdettäisiin muuttamaan.

Ed. Puhjo: Herra puhemies! Ed. Kantalainen käytti puheenvuoron, missä hän mainitsi, että mikäli näitä maksuja reilusti alennetaan, se voi maksaa jopa 8 miljardia markkaa ja näin ollen näitä maksuja ei voida alentaa, valtion lainanottoonkin vedoten. Myönnän kyllä, että esimerkiksi eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistaminen on miljardiluokan asia, mutta maassa on kyllä valtavasti rahaa. Esimerkiksi viime vuonna osakeyhtiöiden verotettava tulo oli 60 miljardia markkaa, ja oikein porrastamalla sosiaaliturvamaksuja automatisoiduille suuryrityksille sillä ei olisi mitään merkitystä näiden yritysten kilpailukyvyn kannalta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Olen aikaisemminkin esittänyt vastaväitteitä, joita nyt en ala yksilöidä, tähän ed. Lämsän ja keskustan malliin enkä tiedä, onko tämäkään oikeastaan hyvä. Jollakin tavalla sotii ajatteluani vastaan porrastus, mikä tässä vastalauseessa on.

Mitä tulee ed. Lahtelan puheenvuoroon maksujen sitomisesta liikevaihtoon, se on ajat sitten todettu mahdottomaksi jo robottiverokeskustelun yhteydessä. Liikevaihtoon sitominen tällaisten maksujen yhteydessä on mahdottomuus.

Ed. Lämsä: Herra puhemies! Ed. Kantalainen sanoi ensimmäisessä puheenvuorossaan mitä se maksaa, jos maksuperusteita muutetaan. On totta, että on kysymys varsin suuresta rahasta, mutta meidän vastalauseessamme lähdetään siitä, että kun painopistettä muutetaan, se kompensoi toisaalta näitä menetyksiä. Erittäin merkittävä asia tässä on nimenomaan se, että tämä muodostaa uusia työpaikkoja. Sitä kautta maksurasitukset valtiontaloudesta poistuvat, pienenevät.

Mikä on erittäin tärkeä asia, on se, että tämä on selkeä signaali yrittäjille, olemassa oleville pienille yrittäjille, että yhteiskunta on tulossa vastaan, tietyllä tavalla tukee heidän toimintaansa. Ennen kaikkea tässä on se signaali, että myös tulisi uusia yrittäjiä, koska on aivan selvää, ja siitä varmasti voidaan olla hyvin laajasti yksimielisiä, että todella työttömyyden poistaminen edellyttää, että tähän yhteiskuntaan syntyy paljon pieniä yrityksiä.

Ed. Kantalainen: Arvoisa puhemies! Ed. Puhjolle toteaisin, että me emme elä enää suljetun talouden piirissä, vaan kansainvälisen kilpailun piirissä. Tässä mielessä myöskin verotuksellisesti joudumme tarkastelemaan toimintaympäristöä. On nähty, että silloin kun pääomat voivat liikkua, työt voivat liikkua, mutta työvoima liikkuu hyvin hitaasti, ei ole järkevää

eikä mahdollistakaan, jos ajatellaan, että kotimaassa avoimella sektorilla työllisyyttä voidaan ylläpitää, lähteä kohtuuttomuuksiin, vaan joudutaan suhteuttamaan kansainväliseen verokilpailuun nämä asiat.

Ed. Lämsälle totean, että olen hyvin pitkälle samaa mieltä, kun olemme näistä asioista keskustelleet, mutta todellakin faktisesti kysymys on erittäin isosta aukosta markoissa. Olen lämpimästi sitä mieltä, että jos löytyy mahdollisuuksia esimerkiksi budjetin taikka tuloraamien sisällä miettiä painotusta uudelleen, niin kuin valiokunnassa olemme keskustelleet, niin tuemme totta kai, ilman muuta, niin että kotimaahan voisi syntyä työtä ja hyvinvointia. Se on varmasti tämän talonkin kannalta keskeisin haaste, mitä meillä on.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

14) Hallituksen esitys laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 171/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Kalli: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan pöytäkirjoihin ensinnä haluan lausua kiitokset kaikille maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenille, jotka vajaan vuoden aikana ovat olleet vaikuttamassa tämän mietinnön sisältöön. Sillä tavalla on voitu varsin paljon rakentaa ja parantaa sitä hallituksen esitystä, jonka viime syksynä saimme eduskunnan käsittelyyn. Tämä lakihan vaatii laajan enemmistön, ja myös tältä osin oppositio on päässyt vaikuttamaan tämän lain sisältöön. Tästä erityisen lämpimät kiitokset kaikille.

Tämä ehdotettu laki metsänhoitoyhdistyksistä korvaisi nykyisen saman nimisen lain, ja lakiehdotus kuuluu tällä vuosikymmenellä toteutettavaan metsälainsäädännön ja metsätalouden hallinnon kokonaisuudistukseen. Se on viimeinen lenkki, ja tältä osin koko lainsäädäntö tulee uudistettua.

Tämän kokonaisuudistuksen keskeinen osa on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän metsätalouden sisällyttäminen lainsäädäntöön. Maa- ja metsätalousvaliokunta on todennut, että metsänhoitoyhdistykset olisivat edelleen metsänomistajien rahoittamia, hallinnoimia yhteenliittymiä, joiden tarkoituksena olisi auttaa metsänomistajia heidän metsätaloudelleen asettamiensa tavoitteiden toteuttamisessa sekä edistää yhteiskunnan metsäpoliittisia tavoitteita.

Tavoitteista tärkeimmät liittyvät metsätalouden kannattavuuteen ja puun tuotantoon. Valiokunta on katsonut, että tähänastiset kokemukset metsänhoitoyhdistysten toiminnan tuloksista osoittavat, että metsänomistajat ovat metsänhoitoyhdistysten avulla pystyneet hyvin täyttämään myös yhteiskunnan metsäpoliittisia tavoitteita. Valiokunta on samalla korostanut sitä, metsänomistajien ja yhteiskunnan tavoitteet ovat toisiaan tukevia.

Metsänhoitoyhdistysten toiminnan kehittämiseksi esityksessä pyritään aiempaa suurempiin toiminta-alueisiin. Metsänomistajat päättäisivät edelleenkin itse metsänhoitoyhdistysten toimialueista, mutta päätöksentekomenettelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Valtuustot tulisivat pakollisiksi toimielimiksi metsänhoitoyhdistyksiin ja päätökset metsänhoitoyhdistyksien yhdistämisestä tehtäisiin yksinkertaisella enemmistöllä. Valtuuston vaaleissa olisivat äänioikeutettuja metsänhoitoyhdistyksen toimialueen kaikki metsänomistajat, jotka katsottaisiin metsänhoitoyhdistyksen jäseniksi, jolleivät he kieltäydy jäsenyydestä.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että metsänhoitoyhdistys voi metsien hoidon ja käytön edistämisellä luoda pohjan kehittymässä olevalle metsäsertifioinnille. Tähän mennessä eri maissa sertifioidut metsät ovat pääsääntöisesti olleet laajoja metsäalueita, kuten suuria tiloja tai yhteismetsiä. Valiokunta on pitänyt maamme kannalta tärkeänä, että kehitetään myös pienmetsänomistukseen sopivia järjestelyjä. Mikäli sertifiointi toteutettaisiin ensisijaisesti ryhmäsertifikaattina, hakijoina voisivat olla esimerkiksi metsänhoitoyhdistysten liitot tai tulevat metsänhoitoyhdistykset.

Valiokunta on todennut, että metsänhoitoyhdistyksen antamat puukaupalliset palvelut ovat tärkeitä ja metsänhoitoyhdistykset koetaan uskottavina puukaupallisen neuvonnan ja muun palvelun antajina. Antaessaan palveluja yksittäi-

selle metsänomistajalle metsänhoitoyhdistyksen tulee huolehtia kaikin muodoin hänen eduistaan.

Puukauppaa ja puun korjuuta koskevat säännökset on ehdotuksessa pyritty saamaan nykyisiin olosuhteisiin soveltuviksi. Tämän esityksen mukaan laissa säilytettäisiin nykyisen lain periaate, jonka mukaan metsänhoitoyhdistys ei saa harjoittaa kauppaa ostamalla ja myymällä metsänhakkuuoikeuksia tai puutavaraa omaan lukuunsa eikä muutakaan elinkeinotoimintaa, joka ei ole tarpeellista yhdistyksen tarkoituksen tai tehtävien toteuttamiseksi.

Puukauppaa koskevia sopimuksia metsänhoitoyhdistys voisi lain pääsäännön mukaan tehdä vain kirjallisiin valtuuksiin perustuen asianomaisten metsänomistajien nimissä. Tältä osin valiokunta on pitänyt riittävänä, että metsänhoitoyhdistyksellä on kirjallinen valtuus siinä vaiheessa, kun puun luovutus tapahtuu. Valiokunta on ehdottanut hyväksyttäväksi asiaa koskevan lausuman.

Lain puukauppaa koskevien säännösten perusperiaatteena olisi, että kaikissa metsänhoitoyhdistyksen puukaupan tai puun korjuun palveluissa toimeksiantajana on metsänomistaja. Tämän on katsottu selkeyttävän metsänhoitoyhdistyksen roolia myös siten, että metsänomistajan ja metsänhoitoyhdistyksen mahdollinen intressiristiriita voidaan välttää. Perusperiaatteeseen sisältyisi poikkeus ainoastaan energiapuun ja toimialueen pienyrityksille niiden omaa jalostustoimintaa varten toimitettavan puun osalta.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin mukaan metsänhoitoyhdistys ei saisi myöskään olla suoraan tai välillisesti osakkaana tai jäsenenä pääasiallisesti puukauppaa harjoittavassa yhteisössä eikä myöskään harjoittaa metsänhoitoyhdistyksiltä kiellettyä puukaupallista toimintaa tällaisen yhteisön välityksellä.

Valiokunta on katsonut, että ehdotettu säännös on muotoilultaan liian ahdas ja että sitä tulee täsmentää. Maa- ja metsätalousvaliokunta onkin ehdottanut säännöksen muuttamista siten, että tämä kielto välillisestä osakkuudesta koskisi osakkuutta, jäsenyyttä tai määräysvaltaa sellaisessa yhteisössä, jonka kirjanpitolain 6 §:ssä tarkoitettuun konserniin kuuluva yhteisö harjoittaa pääasiallisesti tällaista toimintaa. Tällöin säännös sallisi muun ohella metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden sellaisessa metsänhoitoyhdistyksen liitossa, joka on vähemmistöosakkaana puukauppaa omaan lukuunsa käyvässä yhtiössä.

Tämä oli asia, joka vaati varsin paljon valiokunnalta sovittelua, ja tämä pykälämuotoilu, joka nyt laissa on, on syntynyt yhdessä oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön juristien toimesta. Kieltämättä se on vaikeaselkoinen, mutta se on moneen otteeseen tutkittu ja tältä osin sen pitäisi olla toimiva.

Energiapuun ja metsänhoitoyhdistyksen toimialueen pienimuotoisen puunjalostuksen tarvitseman raaka-aineen osalta esityksessä ehdotetaan edellä todetun mukaisesti väljempää sääntelyä metsänhoitoyhdistyksen muuhun puukaupalliseen toimintaan nähden. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että maassamme on suuri määrä ensiharvennuksia suorittamatta, ja katsonut, että ensiharvennuspuun toimitussopimukset tulee myös saattaa tämän väljemmän sääntelyn piiriin. Lisäksi valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että pienyrityksille sallittavat toimitukset on esityksessä asetettu tiukkojen rajoitusten alaisiksi. Nämä erikoispuuta käyttävät pienyritykset tarvitsevat raaka-ainetta varsin isolta, usein monen metsänhoitoyhdistyksen alueelta ja sallitun käyttömäärän lisääminen mahdollistaisi pienyritysten kehittämisen, kasvun ja verkostoitumisen raaka-ainehuollon vaarantumatta.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta on esittänyt lakiehdotuksen täsmentämistä siten, että energiapuulla tarkoitettaisiin polttotarkoitukseen käytettävän puun ohella myös samasta leimikosta korjattavaa ainespuuta. Pienyrityksellä tarkoitettaisiin sellaista metsäkeskuksen toimialueella olevaa yritystä, jonka pääasiallisena toimialana on puunjalostus ja joka käyttää vuosittain keskimäärin alle 6 000 kiintokuutiometriä raakapuuta.

Valiokunta ehdottaa myös hyväksyttäväksi lausuman, jossa edellytetään hallituksen seuraavan metsänhoitoyhdistysten toimintaa puukaupassa sääntelevien säännösten soveltamista ja vaikutuksia erityisesti energiapuun ja pienyritykselle toimitettavan puun osalta ja ryhtyvän tarvittaessa toimiin säännösten muuttamiseksi.

Tämän esityksen mukaan metsänhoitoyhdistys olisi oikeudelliselta asemaltaan yksityisoikeudellinen yhdistys, jolla on julkisia tehtäviä. Koska metsänhoitoyhdistysten tehtävillä olisi myös yhteiskunnallista merkitystä, yhdistyksillä olisi edelleen oikeus kerätä metsänomistajilta metsänhoitomaksua. Metsänomistajilta kerättävät veroluonteiset metsänhoitomaksut käytettäisiin ensisijaisesti metsänomistajien metsänhoidolliseen ja metsätaloutta yleisesti edistävään neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen.

Valiokunta on pitänyt tärkeänä lain yleisenä päämääränä sitä, että metsänhoitoyhdistyksistä annettavalla lailla voidaan luoda metsänhoitoyhdistyksille selkeät tavoitteet ja keinot metsänhoidon ja metsätalouden yleiseen edistämiseen.

Valiokunta on todennut, että esityksen mukaan metsänhoitomaksu määräytyisi menettelyssä, jossa jopa ministeriön toimivalta olisi täysin sidottu. Kiinteä, laissa tarkkaan säädetty maksu voisi johtaa metsänhoitoyhdistysten toimintaedellytysten heikkenemiseen.

Valiokunta on katsonut, että metsänomistajat pystyvät itse parhaiten arvioimaan paikalliset metsätaloudelliset tarpeet ja tarvittavien metsänhoitomaksujen määrän. Sen vuoksi valiokunta on ehdottanut lakiehdotusta muutettavaksi siten, että metsänhoitoyhdistys päättäisi kalenterivuodeksi kerrallaan hehtaarikohtaisen maksun suuruuden. Laissa määriteltäisiin ainoastaan hehtaarikohtaisia maksuja koskevien prosenttilukujen enimmäismäärät eri vyöhykkeillä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta käy ilmi, että lakiehdotus on nyt todetun mukaisesti muutettuna käsiteltävä perustuslain säätämisjärjestyksessä. Siirtymäsäännöksessä olevat määräpäivät valiokunta ehdottaa muutettaviksi siten, että siirtymäajat muodostuisivat lakiuudistuksen käsittelyaika huomioon ottaen suurin piirtein yhtä pitkiksi kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Valiokunta on myös todennut, että vanhan lain aikana on syntynyt muutamia puukauppaa käyviä yhtiöitä, joissa metsänhoitoyhdistykset käyttävät määräysvaltaa. Yleensä kysymys on metsänhoitoyhdistysten liiton tai vastaavan organisaation osittain tai kokonaan omistamasta yhtiöstä.

Valiokunta ehdottaakin, että tämän osakkuuden tai jäsenyyden muuttamiselle uuden lain mukaiseksi varataan 3 momenttiin otettavilla säännöksillä kohtuullinen aika, joka päättyisi 31 päivänä joulukuuta vuonna 2006. Jos esimerkiksi metsänhoitoyhdistys on jäsenenä konsernissa, johon kuuluva yhtiö harjoittaa pääasiallisesti metsänhoitoyhdistykseltä kiellettyä toimintaa, asetelma voidaan muuttaa tämän lain mukaiseksi lisäämällä muiden kuin metsänhoitoyhdistysten omistusosuutta yhtiössä yli puolen tämän määräajan kuluessa.

Edellä esitetystä on jo käynyt ilmi, että jos lakiehdotusta muutetaan valiokunnan ehdottamalla tavalla, se on perustuslakivaliokunnan kannanoton mukaisesti käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tässä tapauksessa asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa.

Valiokunta on pitänyt lakiesityksen käsittelyä kiireellisenä ja ehdottanut sen vuoksi, että lakiehdotus käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön sisältyy vastalause, jossa ehdotetaan, että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisesti, paitsi 7 § hallituksen alkuperäisen esityksen mukaisena.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Valiokunnan herra puheenjohtaja käsitteli mietinnön sisältöä varsin perusteellisesti ja esityksensä alkuosassa kohdisti in corpore kiitokset valiokunnalle. Rohkenen ottaa oikeuden ja kiittää valiokunnan puheenjohtajaa hyvin suoritetusta tehtävästä niin, että tähän lopputulokseen on päästy.

Ei ole mitään tarvetta kerrata sitä, mitä ed. Kalli totesi. Esitän joitakin näkökohtia poliittisesta puolesta, joka liittyy hallituksen esityksen muotoutumiseen ja sen jälkeiseen prosessiin.

Tässä varsinainen lähtökohtatilanne oli sellainen, itse asiassa nykyinen tilanne, että tuo noin 40 vuotta vanha laki, jonka aikaansaaminen oli niin merkittävä asia, että siitä on jopa kirjoja kirjoitettu, on johtanut ajan saatossa hyvin kirjavanlaiseen metsänhoitoyhdistysten kokonaisuuteen, jossa yksikön koko vaihtelee miniluokasta supermaksiluokkaan. Lukumäärä on suurinpiirtein 260. Oli varsin järkevää, että lähdetään sellaisesta tavoitteesta, että metsänhoitoyhdistysten lukumäärä laskee alle sadan, joka olisi rationaalinen määrä.

Edelleen nykyisyyteen kuuluu, että eräällä tavalla laittomassa tilanteessa on syntynyt puukaupallisia yrityksiä, joiden asema on sellainen, että itse asiassa maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä niiden toiminta voitaisiin lakkauttaa.

Edelleen tilanne on sellainen, että rakenteellisesti nykyiset metsänhoitoyhdistykset eivät ole sellaisia demokraattisia yhteisöjä kuin nykyaika vaatii. Tässä katsannossa, kun muut metsälait oli jo uudistettu, oli tämä vihonviimeinen saatava revidoitua, kodifioitua uuteen muotoon. Siinä katsannossa asetettiin metsänhoitoyhdistyslakityöryhmä, joka sai sittemmin muistionsa valmiiksi. Valitettavaa oli tietysti se, että se muistio

oli ja on erimielinen niin, että siinä oli poliittisen sovittamisen paikka.

Jotenkin tähän metsänhoitoyhdistysten lainsäädäntöhistoriaan kuuluu, että kaikki ei suju aina lyhyimmän nuotin mukaan, vaan pitää käydä hyvin monta mutkaa läpi. Tässä tapauksessa nuo mutkat ilmiselvästi ovat olleet johtamassa ajateltua parempaan tulokseen sillä tavalla, että se toimintaympäristö, jossa metsänhoitoyhdistykset joutuvat 2000-luvulla toimimaan, on viime kuukausienkin aikana erittäin radikaalisti muuttunut ja tulevaisuuden trendi on selvästi nähtävissä. On erittäinkin hyvä asia, että tähän trendiin eräänlainen vaste on voitu muodostaa tällä metsänhoitoyhdistyslakiversiolla, joka sisältyy valiokunnan mietintöön.

Näitä erityistä tarpeellisuutta kuvaavia näkökohtia ovat siis muun muassa sellaiset, että uusien metsälakien mukaan edellytetään hyvää metsänhoitotapaa. Nykyisellään se ei näytä oikein onnistuvan, jollei siinä rinnalla ole todella tehokasta metsänhoitoyhdistysjärjestelmää, jonka puitteissa neuvonta hoidetaan.

Ajan kuvaan kuuluu sertifiointi, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja kuvasi. Ei ole nähtävissä toista tapaa, jolla sertifiointi voitaisiin kollektiivisesti toteuttaa hyväksyttävällä tavalla muutoin kuin tällaisen metsänhoitoyhdistyskäytännön varmistamisella.

Viime viikot ovat osoittaneet myös sen, että erikoisesti mekaanisen puun puolella eräät metsänhoitoyhdistykset ovat olleet vaikeuksissa saada raakapuuta toimintaansa varten. Ei voida ajatella, että tämä elävän maaseudun kannalta olennainen toimeliaisuus vaarannettaisiin puutteellisella lainsäädännöllä. Tässä suhteessa tämä asia on pitänyt ottaa huomioon. Sen rinnalla on tietysti merkittävää metsäteollisuuden omistuskeskittyminen. Puun ostajat alkavat olla lukumäärältään harvoja, noin pelkistetysti ilmaisten.

Jotta tästä tulisi kokonaisuus, arvoisa puhemies, tarvitaan tietysti sellainen laki, joka on toimiva maan kaikissa osissa, Inarin olosuhteista Uudenmaan maakunnan olosuhteisiin. Siinä olennainen pointti on se, että toimeliaisuus on taloudellisesti mahdollista metsänhoitomaksujen kertymän avulla. Olikin sitten jo tenkkapoo löytää se ratkaisu, joka olisi tässä käyttökelpoinen. Nyt muoto on etsitty perustuslainsäätämisjärjestystä edellyttävän lainsäädäntömuodon takaa. Eli tässä luotetaan ja siirretään eräänlaista verotusoikeutta aika radikaalilla tavalla metsänhoitoyhdistyksille. Kysymyshän on veronluontoisesta maksusta, kun kysymys on automaattiseen jäsenyyteen perustuvasta yhdistystoiminnasta. Näin on nyt päädytty tekemään.

Sen vastapainona on valtuustomalli, jota on asiantuntijakuulemisessa pidetty raskaana, mutta henkilökohtainen näkemykseni on se, että se on se hinta, mikä tästä maksetaan. Siis kun toisaalta annetaan valtaa ja mahdollisuuksia, niin toisaalta myös luodaan sille toimiva malli.

Edelleen kun uudella menettelyllä, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja kuvasi, annetaan puukaupallisessa mielessä suunniteltua paljon laajemmat valtaoikeudet metsänhoitoyhdistyksille ja niiden liitoille, vastuukysymykset täytyy myös huomioida hyvin tarkkaan lainsäädännössä, ja niin vahingonkorvausvelvollisuuspykälä otettiin uutena 18 §:nä mietinnön sisältämään lakiehdotukseen.

Arvoisa puhemies! Minulla on sellainen vaikutelma, että tässä on tultu niin pitkälle saakka metsänomistajia vastaan kuin nykyaikana voidaan tulla. Mutta voi myöskin olettaa sen, että kun keskustelu tästä alkaa ja taustalla on se uho, joka valmistelutyön aikana on ollut nähtävissä, niin eipä tästä paljon kiitoksia heru.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Hallituksen viime syksynä eduskuntaan antama esitys metsänhoitoyhdistyslaiksi oli monelta kohtaa varsin huono. Tuo esitys on todella parantunut huomattavasti maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä ja valiokunta on osoittanut omaavansa runsaasti tervettä järkeä. Kiitos siitä myös näin valiokunnan ulkopuolelta valiokunnan puheenjohtajalle ja sen jäsenille.

Puutun puheenvuorossani vain yhteen asiaan, jossa katson kuitenkin vielä olevan parantamisen varaa.

Puukaupan osalta valiokunta on toki lieventänyt hallituksen erittäin kaavamaista ja puukauppaa suurille metsäyhtiöille monopolisoivaa esitystä. Metsänhoitoyhdistysten suoranaisesti käymän puukaupan osalta rajoitukset ovatkin minusta paikallaan ja tässä esitetyt säädökset ovat hyvät. Niissähän laajennetaan pienyrityksen määritelmää sekä toimialuetta paremmin käytäntöön sopivaksi.

Sen sijaan mielestäni lakiesitys edelleen puuttuu aivan tarpeettomasti metsänhoitoyhdistysten liittojen omistamien puukauppayhtiöiden toimintaan. Valiokuntahan esittää, että vuoteen 2006 ulottuvan siirtymäkauden aikana näihin liittojen puukauppayhtiöihin tulisi löytää uusia omistajia niin, että liitot siirtyisivät vähemmistö-

osakkaiksi. Eli metsänhoitoyhdistysten liitto ei siis voisi omistaa yksin puukauppayhtiöitä.

Mielestäni tätä asiaa olisi pitänyt käsitellä paljon enemmän elinkeinopoliittiselta kannalta. Näen tämän aivan tarpeettomana kilpailun rajoittamisena. Vaatimus näistä uusista omistajista ehkä vähän vaikuttaisi semmoiselta kiusanteoltakin näiden jo toiminnassa olevien ja hyvin toimivien yhtiöiden osalta. Erityisesti Pohjois-Suomen näkökulmasta sekä metsänomistajien kannalta, puuta jalostavien pienyritysten kannalta, alueiden omaehtoisten kehitysmahdollisuuksien kannalta ja työllisyyden kannalta metsänhoitoyhdistysten liiton puukaupallinen toiminta on ollut ihan perusteltua ja järkevää, ja minulle on jäänyt vähän epäselväksi se, mistä syystä tätä toimintaa on nyt tarpeen rajoittaa. Osin taustalla on varmaan se, että alueellisesti tässä puukauppatilanteessa on sen verran paljon eroja, että voi olla ehkä vaikeuksia ymmärtää ja tiedostaa sitä tilannetta, mikä Pohjois-Suomessa on vallinnut ja vallitsee.

Näitä puukauppayhtiöitähän on syntynyt 90-luvun aikana erityisesti Pohjois- ja Väli-Suomeen, koska puukaupan tilanne siellä on ollut varsin keskittynyttä. Lama-aikana ja sen jälkeenkin suuret yhtiöt ovat ostaneet puuta aika valikoidusti ja esimerkiksi niin sanottua hankintakauppaa ne ovat tehneet erittäin vähän ja välillä eivät ole tehneet lainkaan. Niinpä puumarkkinayhtiö, joka on ollut metsänhoitoyhdistysten liitolla, on tuonut toisaalta tarpeellista kilpailua tälle alalle ja myös lisännyt puun menekkiä ja hakenut myös erikoispuulle sen ansaitsemaa käyttöä.

Pienten ja keskisuurten sahojen ja muiden puuta raaka-aineena käyttävien pienten yritysten kannalta nämä yhtiöt ovat mahdollistaneet tehokkaan puuhuollon. Esimerkiksi omassa kotikunnassani Tervolassa on kolme tällaista sahaa, jotka ovat käyttäneet puun hankinnassaan ja puuhuollossaan juuri tätä metsänhoitoyhdistysten liiton yhtiötä. Ilman näitä yhtiöitä nämä pienet sahat olisivat lähinnä suurten metsäyhtiöiden armoilla puun hankinnassaan.

Myös on syytä se muistaa, että tässä puukaupassa toiminta edellyttää tuon liiketoiminnan luonteen takia aika runsaasti käyttöpääomaa ja vakavaraisuutta ja riskinsietokykyä. Niinpä kovin pieneltä yrittäjältä se ei luonnistukaan ja minusta voi aivan perustellusti sanoa, että juuri yksittäisen yhdistyksen toimintaa siinä onkin syytä rajoittaa ja laittaa sille aika selkeät raamit, koska siinä tapauksessahan ne riskit ovat varmasti suurimmat juuri metsänomistajienkin kannalta, mutta näiden liittojen yhtiöt ovatkin olleet kooltaan suurempia. Niillä on ollut mahdollista kantaa näitä riskejä ja hankkia käyttöpääomaa. Esimerkiksi Lapissa Suomen ja Ruotsin välisessä puukaupassa ja rajakaupassa tämä metsänhoitoyhdistysten liiton yhtiö on ollut erittäin tarpeellinen toimija juuri siksi, että se on voinut kantaa niitä riskejä, joita tähän rajakauppaan voi liittyä ja myös hoitaa ne käytännön asiat ja byrokratian, mitä tämmöiseen kahden maan väliseen kauppaan liittyy.

Lapissa Lapin liiton aluekehitysohjelmassa mekaaniseen puuhun perustuvan yritystoiminnan kehittäminen on aivan keskeisessä asemassa. Jokaisessa kunnassa haluttaisiin puuta jalostaa pidemmällekin kuin vain selluksi ja paperiksi, ja puustahan ei ole Lapissa puutetta, vaan sitä päinvastoin uhkaa jäädä käyttämättä, kun suuret metsäyhtiöt optimoivat omia puunhankintaketjujaan. Sen takia olisi tärkeää, että näitä uusia puuta jalostavia pieniä ja keskisuuria yrityksiä voisi syntyä, että vanhat yritykset voisivat laajentua, ja silloin tarvitaan tehokasta ja toimivaa puuhuoltoa. Juuri sen kannalta kilpailu puumarkkinoilla on aivan avainasia. Pohjois-Suomesta odotetaan omatoimisuutta alueen kehittämisessä ja uusien työpaikkojen luomisessa ja näin pitääkin tehdä. Meidän pitää olla omatoimisia. Mutta ihmettelen ja kysyn, miksi sitten samalla asetetaan tarpeettomia elinkeinotoiminnan rajoituksia, kuten tässäkin laissa nyt tullaan ehdottamaan siitä huolimatta, että valiokunta toki on lieventänyt niitä hyvin kaavamaisia säännöksiä, joita hallituksen esityksessä oli.

Mielestäni puukaupan kilpailun, puun menekin ja uusien työpaikkojen luomisen kannalta olisi parempi, että 7 §:stä 3 momentti kokonaan poistettaisiin. Se mahdollistaisi nykyisen järkevän ja toimivan tilanteen jatkumisen myös Pohjois-Suomessa.

Ed. K o m i : Arvoisa herra puhemies! Metsänhoitoyhdistyslain käsittelystä voi todeta, että olemme siirtyneet uuteen kulttuuriin myös käsittelyaikataulussa. Eli kun puun korjuuta nykyisin tehdään ympäri vuorokauden, niin näin metsälakejakin voidaan käsitellä, kun pikkutunneilla tätä ensimmäistä käsittelyä käydään.

Nyt käsiteltävä metsähoitoyhdistyslaki liittyy sisällöltään siihen uuteen metsäkulttuuriin, jossa talouden lisäksi perusteeksi on nostettu vahvasti sosiaalisesti ja ekologisesti kestävän metsätalouden edistäminen. Tähän ketjuun liittyvät hyvin

vahvasti ympäristökysymykset, joista ehkä juuri yksi tärkein on tulevaisuudessa metsien sertifiointikysymys, joka tällä metsänhoitoyhdistyslailla tulee huomattavasti lähemmäksi yhteistä toteutumista. Tämä asiahan saattaa nousta hyvinkin pian myös Euroopan laajuisesti jo toteutettavaksi.

Se tavoite, joka tällä lailla oli, että yhdistykset suurenisivat, voi minusta edelleenkin toteutua, mutta nyt siinä kysytään vahvemmin metsänhoitoyhdistysten omaa päätösvaltaa, mitä pidän sangen hyvänä. Samoin pidän hyvänä metsänhoitomaksun määräytymistä, jossa päätöksenteko on yhdistysten päätettävissä tietyissä rajoissa.

Täällä on jo tullut esille, että ongelmallisin oli tämän lain 7 §, jossa perusteina on hyvin vahvasti käytetty juuri kilpailun rajoittamista. Siitä on pakko todeta, että todella merkittäviä puun ostajia on vähän, ja nyt tapahtuva yhtiöiden yhdistäminen edelleen saattaa vähentää tätä kilpailua. Siinä mielessä tämän kritiikin ymmärtää. Kuitenkin näen, että näissä oloissa saavutettu kompromissi loppuvaiheessaan huomattavasti korjasi tätä pykälää.

Ottaen huomioon hyvin suuret ensiharvennusrästit metsissä pidän tätä energiapuun lisäksi samassa leimikossa olevan ainespuun korjuu- ja myyntimahdollisuutta todella hyvänä lisäyksenä ja tähän ajankohtaan erittäin hyvin sopivana.

Pienyritysten puunsaannista on kannettu hyvin vahvasti huolta, ja saattaa olla, että tämä 6 000 kuutiometrin raja ei käytännössä ole riittävä, mutta ponsi, että asiaa seurataan ja siihen voidaan puuttua, jos pienyritykset kokevat puuhuollon vaiheutuvan, minusta turvaa aika suurelta osin myös pienyritysten puunsaantimahdollisuudet.

Vähemmistöosakkuus, joka sallitaan metsänhoitoyhdistysliitoille, turvaa osaltaan puukauppamahdollisuutta, ja näiden ulkopuolelle jää valtakirjamahdollisuus, jolla voidaan todella hoitaa puukauppakysymyksiä.

Se, että siirtymäsäännöksin turvataan nyt toiminnassa oleville puukaupallisille liittojen yhtiöille toimintamahdollisuus vuoteen 2006, mielestäni täyttää ne vaatimukset, että tässä ei puututa liian voimakkaasti tämmöisten yhtiöiden itsenäiseen päätöksentekomalliin. Tämän siirtymäajan kuluessa näkisi, että tämä on mahdollista hoitaa.

Ehkä tässä voi vielä todeta myönteisenä sen, että metsänhoitoyhdistysmaksuun tuleva katto pitää paremmin mukana myös suuremmat metsätilalliset yhdistyksen jäsenmaksun maksajina. Tätä kautta yhdistysten kattavuus koko metsäalueesta tulee huomattavasti paremmaksi ja auttaa mahdollista tätä kautta tapahtuvaa metsien sertifiointia.

Ed. Pulliainen otti esille päätöksentekomallin, valtuustomallin, ja totesi sen jäykäksi. Varmasti näin on, että pienet yhdistykset näin kokevat, mutta uskon, että kaikkien mahdollisuus osallistua vaaleihin tätä kautta huomattavasti helpottuu, ja siinä mielessä se on ymmärrettävissä.

Vielä haluaisin osaltani myös lausua kiitokset hallituspuolueiden jäsenille tämän mietinnön laatimisessa osoitetusta sitkeydestä ja joustavuudesta. Puheenjohtaja yksin ei tässä varmasti olisi onnistunut, elleivät hallituspuolueet olisi olleet mukana ja ymmärtäneet, että tässä on etsittävä ratkaisu, joka tyydyttää kaikkia osapuolia ottaen huomioon, että säätämisjärjestyksen kiireelliseksi tuleminen asettaa omat vaatimuksensa. Kompromissina pidän mietintöä kohtuullisena ja pidän sitä myös hyväksyttävänä.

Ed. I m m o n e n : Arvoisa puhemies! Otan tietysti kiitokset vastaan hallituspuolueen edustajana. Ed. Kalli valiokunnan puheenjohtajana hyvin asian selvitti. Siksi en kovin moniin asioihin puutu. Metsänhoitoyhdistysten puukaupallinen rooli ja toisaalta metsänhoitomaksu ovat keskeisiä, ja voisi ajatella, niin kuin yleisperusteluissakin hallitus kertoo, että ilman metsänhoitomaksua tätä lakia ei olisi tarvetta niin säätääkään.

Puukauppa-asia on se, joka eniten on kihertänyt. Ed. Aulalle sanoisin valiokunnan tietämättömyydestä pohjoisen oloihin nähden, että kyllä valiokunnassa kävi asiantuntija pohjoisesta ja itse asiassa valiokuntakin kävi pohjoisessa kuulemassa tästä asiasta. Itse asiassa allekirjoittanutkin on saanut jo synnyinseudun vuoksikin olla yhteydessä pohjoiseen, joten kyllä meillä asiantuntemusta tältä osin on ollut.

Vielä siihen ed. Aulan ihmettelyyn, miksi näin on, oma käsitykseni on, että jos metsänhoitoyhdistysten liitto on emojäsenenä, silloin sillä on määräävä osuus ja silloin se ei enää palvele tätä kokonaisuutta. Näin ollen tämä 49,9 prosenttia on kompromissi.

Metsänhoitoyhdistysten toimintaan ja toiminta-alueeseen tehtyyn muutokseen olen sillä tavalla tyytyväinen, että sitä ei ole enää rajattu metsänhoitoyhdistyksen sisälle, vaan nämä pienyritykset, etupäässä 4 200 sahaa, saavat nyt käyttää vähän isompaa aluetta.

Samalla tavalla kuin ed. Komi en täysin ole tyytyväinen siihen 6 000 kiintokuutiometriin,

mutta koska se on seuranta, niin uskon, että tällä tullaan elämään.

Tämä lakiesitys turvaa noin 600 metsätyömiehen työpaikkaa.

Ed. Jari K o s k i n e n : Herra puhemies! Metsät ja metsätalous ovat edelleen kansantaloutemme peruspilareita. Metsäteollisuuden tuotteet vastaavat noin 30:tä prosenttia koko Suomen tavaranviennistä. Rahassa se on reippaat 50 miljardia markkaa.

Viime vuonna eli vuonna 1997 hakkuut metsistämme olivat noin 58 miljoonaa kuutiometriä, mitkä olivat ennätyksellisen suuret. Siitä huolimatta metsissämme on edelleen paljon hakkuumahdollisuuksia. Hakkuita pystytään nostamaan vielä tuostakin määrästä ehkäpä 10 miljoonalla kuutiometrillä.

Voi sanoa, että nyt niitetään sitä satoa, mitä aikanaan metsiä hyvin hoitamalla on kylvetty. Yksi keskeinen tekijä metsien hyvässä hoidossa on ollut metsänomistajien muodostamat metsänhoitoyhdistykset. Sitä taustaa vasten tämä noin 50 vuotta vanha laki on siis toiminut erittäin hyvin.

Tällä hetkellä yhteiskunnan rakennemuutos näkyy myös metsien omistajien piirissä. Tällä hetkellä noin puolet metsänomistajista on jo muita kuin maanviljelijämetsänomistajia. Tämä suuntaus tulee jatkumaan. Omistuksen rakennemuutos onkin yksi keskeinen haaste, mihin tämä uusi laki pyrkii vastaamaan. On löydettävä ne keinot, joilla metsänhoitoyhdistykset tavoittavat ne ihmiset, jotka asuvat muualla kuin oman metsänsä vieressä, jotta myöskin ne metsät hoidetaan hyvin, jotta myös niistä metsistä aikanaan pystytään hakkaamaan metsäteollisuuden tarvitsemaa puuta.

Uudessa laissa säädetään niin sanottu automaattijäsenyys, joka tarkoittaa siis sitä, että jokainen, joka maksaa metsänhoitomaksua, pääsee osallistumaan päätöksentekoon omassa metsänhoitoyhdistyksessään, ellei sitten halua siitä itse erota.

Toinen tärkeä asia on valmistautuminen metsien sertifiointiin. Parhaiten tämä voidaan toteuttaa metsänhoitoyhdistysten kautta. Tästähän muun muassa Pirkanmaalla on tehty selvitys, mikä osoittaa sen, että laajoilla alueilla metsänhoitoyhdistysten kautta toteutettava sertifiointi olisi kustannuksiltaan kaikkein edullisin.

Lakiesityksen käsittely on ollut todellakin rakentavaa, niin kuin täällä on todettu. Se on tietysti vienyt aikaa. Siitä on noin kaksi vuotta, kun metsänhoitoyhdistyslakityöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran, mutta ei sen väliä, hiljaa hyvä tulee, ja lopputulokseen voi olla todella tyytyväinen.

Metsänhoitomaksusta päättäminen jää edelleen yhdistyksille tietyn vaihteluvälin rajoissa. Nyt sitten metsänomistajat itse saavat päättää, kuinka paljon pitää maksuja kerätä ja millä tavalla muuten rahoitetaan metsänhoitoyhdistyksen toiminta.

Tällä hetkellähän metsänhoitoyhdistyskentässä on hyvin erilaisia yhdistyksiä. On yhdistyksiä, jotka hankkivat tuloistaan peräti 75 prosenttia metsänhoitomaksulla, mutta on myös aktiivisia yhdistyksiä, jotka pärjäävät sillä, että metsänhoitomaksua kannetaan vain 25 prosenttia metsänhoitoyhdistyksen tuloista. Kysymys on siitä, millä tavalla voidaan myydä palveluita metsänomistajille ja millä tavalla hankkia sitä kautta lisää tarvittavaa rahaa yhdistyksen toimintaan.

Metsänhoitoyhdistyskenttä on erittäin hajanainen. Tämä lakimuutos takaa varmasti sen, että yhdistysten fuusioituminen helpottuu tästä. Ennen vaadittiin 2/3:n enemmistö kahdessa erillisessä kokouksessa. Nyt riittää valtuuston enemmistöpäätös, mutta kuitenkin päätösvalta edelleen säilyy yhdistyksillä eli päätösvalta on siellä, missä sen pitää ollakin.

Puukaupallisesta toiminnasta on jo puhuttu, mutta luulisin, että lain 7 § selkeyttää puukaupan sääntöjä ja tuo myös tarvittavaa kilpailua. Jos todella on niin, että alueellisesti olisi haluttu nähdä, että olisi vähän vapaampiakin saatu olla, uskon, että niin Lapissa kuin jossain muuallakin varmasti löytyy niitä tahoja, jotka ovat valmiita lähtemään mukaan niihin yhtiöihin, jotka puukauppatoimintaa harjoittavat, jos ne todella ovat merkittäviä ja tuovat lisää kilpailua alueelle.

Arvoisa puhemies! Metsissämme riittää töitä, ja nyt metsänhoitoyhdistyskentällä on hyvät mahdollisuudet panostaa metsien hoitoon tulevien sukupolvien hyväksi.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on tehnyt hyvää ja perusteltua työtä metsänhoitoyhdistyslain valmistelussa. Hallituksen esitystä on onnistuttu monilta osin selvästi parantamaan.

Haluan kuitenkin puuttua yhteen asiakokonaisuuteen elikkä puukauppaan, johon lakiesitys jättää selviä rajoitteita. Haluan tarttua siihen nimenomaan sen vuoksi, että meillä on ajankohtaisia toimialajärjestelyjä menossa. Senkin vuoksi tähän asiaan pysähtyminen on erityisesti Poh-

jois-Suomen kannalta, mutta uskon, että valtakunnallisestikin perusteltua.

Me olemme pitkään ihmetelleet sitä, minkä vuoksi Suomessa kemiallisen metsäteollisuuden rinnalle ei kehity kansainvälisesti jalostusarvoa ja kilpailukykyä omaavaa mekaanista puunjalostusteollisuutta riittävästi. Meillä on monia eurooppalaisia kilpailijamaita, jotka nimenomaan suomalaisella puuraaka-aineella ottavat merkittävää lisäarvoa. Jopa pohjoismaisista kilpailijamaista voi mainita Norjan ja Tanskan, jotka hyödyntävät nimenomaan suomalaista puuraaka-ainetta selvästi kotimaista teollisuutta paremmin.

Minusta aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt se, että yksi keskeinen syy on se, että puukauppa ei Suomessa toimi. Miksi se ei toimi? Meillä on muutamalla suuryrityksellä erittäin hallitseva asema raaka-ainelähteellä. Oletan näin, että ne järjestelyt, jotka metsäteollisuudessamme toteutetaan, ovat entisestään vaikuttamassa siihen, että yhä harvemmat ostajat jakavat suomalaisen raaka-ainelähteen ja tätä kautta vaikeuttavat pienten yritysten ostotoimintaa.

Ennen kaikkea kysymys on metsäpoliittinen. Lain valmistelun yhteydessä on tehty selvityksiä myös siitä, onko kilpailullisesti sellaisia perusteita, että metsänhoitoyhdistysten liittojen roolia puukaupassa tulee rajoittaa. Olen näin ymmärtänyt, että ei niinkään kilpailullisesti vaan nimenomaan on kysymyksessä metsäpoliittinen ratkaisu. Siksi tässä yhteydessä nostan esille sen, että kun me tarkastelemme sitä, millä tavalla suomalaista puuraaka-ainetta voitaisiin nykyistä tehokkaammin hyödyntää, minusta erittäin perusteltua on vielä pysähtyä harkitsemaan sitä, voisiko sittenkin tulla kysymykseen se, että ainakin metsänhoitoyhdistysten liittojen omistamat puukauppayhtiöt voisivat toimia välittäjinä ja tällä tavalla luoda reaaliset edellytykset pienimittakaavaisen mekaanisen puunjalostusteollisuuden kehittymiselle.

Lain valmistelussa on toki kasvatettu niitä puunostomääriä, mitkä olivat alkuperäisessä lakiesityksessä, aina 6 000 puukuutiometriin saakka, mutta ajattelen näin, että erittäin pääomavaltaisena toimialueena vieläkin se hallitseva asema, mikä on suuryrityksillä, voi käytännössä johtaa siihen, että pienten yritysten puuhuoltoa ei näistä lähtökohdista voida turvata.

Oikeastaan tähän liittyvänä ongelmana nostankin esille sen kysymyksen, kun yhtä aikaa metsänhoitoyhdistyslain valmistelun kanssa on Enso-Storan yhdistymisjärjestely menossa, voitaisiinko löytää, ellei tätä lakia voida enää näiltä osin väljentää, sellainen järjestely taikka käytäntö, joka nykyistä paremmin turvaisi myös pienten ostajien, pienyritysten toimimisen suomalaisilla raaka-ainelähteillä. Ennen kaikkeahan on kysymys siitä, että kun ostetaan puuta, siellä on erilaisia puulajitelmia ja nimenomaan pienet yritykset eivät itse pysty näitä eri lajitelmia hyväksi käyttämään. Mielestäni eräs hyvin suuri ongelma on siinä, että kansallisesti meidän suurimittakaavainen kemiallinen puunjalostusteollisuutemme ja pienimittakaavainen mekaaninen puunjalostusteollisuutemme eivät ole löytäneet toisiaan.

Oikeastaan, arvoisa puhemies, viimeisenä näkökulmana nostankin sen, onko jo nyt korkea aika käydä sellaista metsäpoliittista keskustelua, jossa löydettäisiin kemiallisen metsäteollisuuden, mekaanisen metsäteollisuuden ja energiaa hyödyntävän yritystoiminnan yhdistelmä, jossa realisoituisi, todentuisi myös parhaalla mahdollisella tavalla kansallinen etu. Olen nimittäin näkemässä sillä tavalla, että ellei tällaista kokonaistarkastelua meillä Suomessa saada aikaan, suurimittakaavaisen teollisuuden omistusjärjestelyjen kautta me turvaamme suurimittakaavaisen teollisuuden kansainvälisen menestyksen mutta se, mitä jää jäljelle kansallisen edun nimissä, jää suureksi kysymysmerkiksi.

Ennen kaikkea haluan lopuksi vielä viitata siihen, mitä tämä merkitsee Pohjois-Suomen osalta. Jo nykyisellään viime vuosien kehityksen osalta on selvästi ollut nähtävissä, että nykyisten suuryritysten kiinnostus puukauppaan Pohjois-Suomessa on selvästi hiipunut. Tällä hetkellä jo vuositasolla noin 3,5 miljoonaa kiintokuutiometriä on hakkuuvajetta Oulun ja Lapin läänin metsissä. Tässä mielessä kysymys ei ole vähäinen. Sen vuoksi toivonkin, että eduskuntakäsittelyssä vielä voidaan pysähtyä siihen mahdollisuuteen, että 7 §:n 3 momentti poistetaan.

Ed. K o i s t i n e n : Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja sekä valiokunnan jäsenet ovat jo erittäin seikkaperäisesti käsitelleet yksityiskohtia lain käsittelystä valiokunnassa. Omalta osaltani en halua enää toistaa näitä asioita, mutta otan esille valiokunnassa rakentavan käsittelytavan ja syventymisen asioihin ja asioitten hiomisen tänä pitkänä aikana. Valiokuntakäsittelyn aikana kuunneltiin puolin ja toisin, opposition ja hallituspuolueitten edustajat kuuntelivat toinen toisiaan. Näin saatiin mielestäni ja mielestämme hiottua mietintö sellaiseen muotoon, että

olettaisimme, että tällä kyetään elämään eteenpäin.

Kun tämä tulos on nyt saatu aikaiseksi, eihän tämä merkitse sitä, että tämä täydellinen on. Olisi kai sanottava, että onneksi tässä maailmassa ei ole mitään täydellistä. Tämän vuoksi mielestäni ovat erittäin tärkeitä myös lopussa olevat ponnet. Eduskunta seuraa tämän lain toimintaa, ja sikäli kuin siinä havaitaan epäkohtia, palataan tähän asiaan.

Haluan myös omalta osaltani kiittää valiokunnan puheenjohtajaa erinomaisesta asian vetämisestä ja johtamisesta tämänkin lain yhteydessä.

Ed. J. Leppänen: Arvoisa puhemies! Asiasta on jo paljon puhuttu ja kehuttu maa- ja metsätalousvaliokuntaa, ja minäkin yhdyn niihin näkemyksiin. Te olette tehneet merkittävän urakan, sillä tämä laki kuuluu viimeisenä osana metsälakien uudistukseen, ja sanoisin, että ehkä enemmän kuin aikaisemmat lait se vaikuttaa siihen, millä aktiviteetilla Suomessa yksityismetsätaloutta harjoitetaan. Kyllähän se niin on, että tämä yhdistyskenttä on kuitenkin lähimpänä sitä yksityismetsän omistajaa, joka tekee työtä metsässä, ja siten tämä lainsäädäntö vaikuttaa siihen, minkälaiseksi hän kokee työnsä siellä, minkälaista apua on jne. Koko kansantaloudenkin kannalta näin ollen säädetään hyvin tärkeästä ja merkityksellisestä asiasta.

Arvoisa puhemies! Aion muutamalla ajatuksella palata perustuslakivaliokunnassa olleeseen käsittelyyn. Mehän käsittelimme lakiehdotusta kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla siellä oli monenlaisia huomautuksia. Ennen kaikkea me käsittelimme aluksi kahta vaihtoehtoa, onko metsänhoitoyhdistys julkisoikeudellinen yhdistys vai yksityisoikeudellinen yhdistys, ja totesimme, että julkisoikeudellinen yhdistys se ei ole vaan lähtökohta on yksityisoikeudellinen yhdistys, jolle on annettu julkisia tehtäviä. Sitä julkista tehtävää on ehkä aika vaikea lyhyesti määritellä, enkä käy sitä tässä tekemään, mutta se on juuri tuo alussa mainitsemani yhteiskunnallinen merkitys tärkeänä raaka-aineen tuottajana tai raaka-aineen tuottamisen yhteydessä työskentelevänä. Näin ollen, kun yksityisoikeudellisella yhdistyksellä on julkisia tehtäviä, tätä kautta muodostuu aivan kuin lainsäätäjälle oikeus mennä tämän yhdistystoiminnan sisälle säätämään sellaisiakin asioita, joita ei yksityisoikeudellisessa yhdistyksessä ole mahdollista säätää.

Sitten tullaan pääkysymykseen, joka sen aiheuttaa eli metsänhoitomaksu, joka ei ole vero vaan veroluontoinen maksu. Mutta kun toinen vaihtoehto oli maksu, on jo pitkän valtiosääntöhistorian aikana päädytty tämän kaltaiseen kahteen kategoriaan. Jo vuonna 55 vai 56, kun metsänhoitoyhdistyslaki säädettiin edellisen kerran, silloin oli päädytty tämän kaltaiseen ratkaisuun, että se on veroluontoinen maksu.

Siitä syntyivät pääongelmat säätämisjärjestyksessä. Se oli hallituksen ensimmäisessä esityksessä. Sen suuruus, maksusta vapautuminen ja maksun alentaminen olivat epämääräisesti säädeltyjä, ja kun hallitusmuodon 61 § edellyttää, että viranomaisen harkinta on sidottua harkintaa eli lainsäätäjä tekee tarkat säädökset suuruudesta, vapautumisesta ja alentamisesta, tämän lausunnon johdosta sitten maa- ja metsätalousvaliokunta yhdessä ministeriön kanssa muutti nuo asiat. Niin kuin me tiedämme, ongelmaksi jäi säätämisjärjestyksen kannalta vain maksun suuruus. Kun haluttiin metsäpoliittisista syistä ja historiaan viitaten, kun se on toiminut hyvin, että metsänhoitoyhdistys määrää maksun suuruuden, nyt annettiin sitten yläraja, 11 ja 7 ja mikä oli se kolmas prosentti. Näin ollen tästä on päädytty siihen, että tämä on säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Kun me olemme viime vuosien aikana yrittäneet päästä pois niin sanottujen poikkeuslakien säätämisestä, minusta aika merkillepantavaa on se, että yksimielisesti perustuslakivaliokunta totesi, että tässä yhteydessä asiaan liittyvien metsätaloudellisten ja historiallisten erityispiirteiden vuoksi on poikkeuksellisesti hyväksyttävissä käyttää poikkeuslakimuotoa. Perustuslakivaliokunta, vaikka ei substanssivaliokunta olekaan, tunnusti tämän asian. Tämäkin korostaa tämän lainsäädännön tärkeyttä.

Mutta sitten haluaisin mennä puukauppa-asiaan. Kun on keskustelussa — ei nyt tässä keskustelussa, jonka ihan alkua valitettavasti en seurannut, mutta säätämisvaiheen aikana — keskusteltu siitä, että metsänhoitoyhdistysmaksu, metsänhoitomaksu aiheuttaisi sen, että voitaisiin rajoittaa metsänhoitoyhdistyksistä eteenpäinkin tätä toimintaa, se ei pidä paikkaansa. Missään yhteydessä perustuslakivaliokunta ei ole ottanut kantaa eikä edes käsitellyt asiaa, että metsänhoitoyhdistysten liitot esimerkiksi valtiosääntöoikeudellisista syistä eivät voisi puukauppaa harjoittaa. Minä torjun sen näköalan aivan totaalisesti. Näin ei ole. Ne ovat enemmän tai vähemmän propagandistisia puheita. (Ed. Pulliainen: Kuka niin on väittänyt?) — Minä vain sanoin,

että on keskusteluissa ollut montakin kertaa esillä. — Kuinka pitkälle näitä rajoituksia on sitten tarpeen säätää, se on tarkoituksenmukaisuuskysymys, metsäpoliittinen kysymys, mutta yhdistysten kohdalla tämä kielto on selvä johtuen niistä riskeistä, joista täälläkin on puhuttu.

Minusta tilanne on aika absurdi, jos vähän noin radikaalisti sen sanoo, että metsänhoitoyhdistysten liitot voivat harjoittaa sekatavarakauppaa, voivat harjoittaa mitä tahansa liiketoimintaa mutta niiden osalta rajoitetaan sitä toimintaa, jonka ne parhaiten osaavat, eli puukauppaa. Tämä sopii erittäin huonosti nykyiseen tilanteeseen, kun kilpailun nimiin vannotaan, ja niin kuin täälläkin on tullut esille, puun saantia pienyrityksillekin pitäisi turvata ja suuret yhtiöt eivät ole kovin kiinnostuneita siitä. Me kaikki tiedämme, että tämä on metsäpoliittinen kysymys eivätkä vähiten tässä ole suuryhtiöt tietysti mukana. Mutta se on metsäpoliittinen kysymys ja näyttää siltä, että se olisi menossa tuohon suuntaan. Mutta aika hassulta se todella tuntuu, että osaajat kielletään sieltä kentältä.

Sitten minä en voi olla kommentoimatta ed. Rajamäen vastalauseesta muutamia asioita. Vastalauseessa sanotaan: "Veroluonteiseen pakkojäsenyyteen perustuvan metsänhoitoyhdistysjärjestelmän toiminnassa on ollut nähtävissä pyrkimystä etujärjestöluonteisuuteen ja metsäpolitiikan toteuttamisessa on pyritty luomaan metsäkeskusten rinnalle metsänhoitoyhdistyksille jopa julkishallinnollisen organisaation kaltaisia julkisia tehtäviä." Voisin kysyä, kuka tätä on halunnut. Yhteiskunnallinen tehtävä on vain puun tuottaminen ja tärkeän raaka-aineen, uudistuvan luonnonvaran hoitaminen ja uusien luontoarvojen huomioiminen ja monipuolisen metsäpolitiikan harjoittaminen. Tällainen termi kuin veroluonteinen pakkojäsenyys on aika uusi. En ymmärrä, mitä se tarkoittaa sisällöltään. Siitähän tässä ei ole kysymys.

Vastalauseen keskivaiheilla on puhuttu siitä, kuinka toistuvasti eri instanssit ovat kiinnittäneet huomiota, kilpailuasiamies, oikeuskansleri, perustuslakivaliokunta, metsänhoitoyhdistysten organisaation toimintatapaan. Olen seitsemän vuotta ollut perustuslakivaliokunnassa ja kerran on käsitelty sitä asiaa. Varmaan kaikki muistatte, että se koski silloin puunmyyntisulkua. Mitään muuta käsittelyä ei ole ollut. Minusta tässä on annettu virheellinen kuva siitä, että tämä olisi ollut ongelma. Annetaan kuva, että metsänhoitoyhdistyslaki ei olisi toiminut nykyisellään. Kyllä se on toiminut, mutta niin kuin ed. Jari Koskinen sanoi minusta hyvin, olemme tulleet toisenlaiseen tilanteeseen, aika on muuttunut, ja on tarpeen uudistaa ja selkiyttää näitä kuvioita.

Vastalauseen loppupuolella mainitaan, kuinka sosialidemokraatit kykenivät jossain määrin helpottamaan metsänhoitomaksusta vapautumisen perusteita. On kyse vielä liiaksi pakkomaksusta, joka suuntautuu metsänomistajan kannalta liian paljon hallinnointiin. Tämä on mielenkiintoinen asia, kun metsähoitomaksu on tarkoitettukin juuri koulutukseen ja hallinnointiin. Koska metsänhoitoyhdistykset kilpailevat metsäkeskusten kanssa suorituspuolella, olisi ehkä ollut tarpeen ed. Rajamäen jonkin verran loogisempi vastalause tehdä. Sinänsä hyviä kannanottoja ja mielipiteitä, mutta ei tässä oikein paljon logiikkaa ole.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että minulla olisi myös mielenkiintoa siihen, että rajoitus puukaupan osalta voitaisiin poistaa edellä mainituista syistä. Kyllä meidän on kuitenkin uskottava siihen, että tässä maassa on terve kilpailu. Uskon myös niin, että vaikka sitä rajoitusta ei olisikaan, niin metsänhoitoyhdistysten liittojen kautta ei koituisi metsänhoitoyhdistyksille sellaista riskiä, joka millään muotoa aiheuttaisi ongelmia niiden toimintaan. Näin uskon vakaasti ja sen vuoksi olen kyllä esityksen kannalla.

Ed. J ä r v i l a h t i : Arvoisa herra puhemies! Kyseessä oleva laki, kuten kaikki hyvin tiedätte, on jo vuosikausia puhuttanut metsäkenttää. Ongelma, joka siellä on tullut esille vuosien saatossa, on tietysti ollut se, että kun toisaalta puhutaan veroluonteisesta maksusta, puhutaan maksun perimisestä ja viranomaistehtävistä ja toisaalta puhutaan etujärjestöstä, niin tällainen yhdistelmä on tietysti harmittanut varsin monia kansalaisia. Tässä mielessä uusi laki on tuomassa parannusta. Mutta vasta nyt valiokunnassa on päästy lain muuttamisella aika pitkälti siihen päämäärään, jota varmasti kaikki tahot ovat tavoitelleet ja johon kaikki voivat yhtyä.

Minun mielestäni aina voidaan tavoitella kuuta taivaalta, mutta realismia on se, että saadaan aikaan laki, joka tässä talossa voidaan hyväksyä ja jonka kanssa jokainen taho voi elää, niin teollisuus, luontoväki, metsänomistajat, viranomaiset, suojeluihmiset, metsän muut käyttäjät ja yhteiskunta. On aivan selvää, että mikään asia ei voi tyydyttää kaikkia tässä talossa olevia, mutta kompromisseja on pakko hakea, jos aiotaan päästä asioissa eteenpäin.

Minun mielestäni hyvä kompromissi on parempi kuin se, että vanhan lain kanssa olisi eletty melko suuressa riidassa, niin kuin täällä erittäin monet kyllä hyvin tietävät. Minä arvostan sitä, että maa- ja metsätalousvaliokunta on kuitenkin viisaudessaan pystynyt sellaiseen lopputulokseen, joka voidaan hyväksyä viiden kuudesosan enemmistöllä. Tällä tavoin saamme aikaan lainsäädäntöä, joka sittenkin tyydyttää suurin piirtein kaikkia asianosaisia.

Mitä puukauppahommaan tulee, niin en ole havainnut, että maa- ja metsätalousvaliokunnan muokkaama lakiesitys olisi huono sen paremmin etelän kuin pohjoisenkaan kannalta. Aina voidaan ottaa esille asioita, jotka näyttävät huonoilta, mutta pidemmän päälle uskon, että tämän asian kanssa kuitenkin voidaan elää myös Pohjois-Suomessa. Ainakaan täältä päin katsoen, ajatellen myös metsänomistajia ja puun käyttäjiä, en näe, että valiokunnan esitys olisi mitenkään hankala. Tässä mielessä katson, että se tulee hyväksyä täällä viiden kuudesosan enemmistöllä ja asiaa pitää voida viedä eteenpäin.

Arvoisa herra puhemies! Erityisesti haluan korostaa sitä, että ei kaikkia yksityiskohtia voi kukaan eikä mikään ryhmäkunta koskaan saada silloin läpi, kun puhutaan viiden kuudesosan enemmistöllä säädettävistä lakihommista. Lyhyesti sanottuna: Tulen tätä puoltamaan.

Ed. V u o r e n s o l a : Arvoisa puhemies! Ed. Järvilahden puheen jälkeen voisi kertoa vaikka jo vähän historiaan menneen jutun siitä, kuinka aikoinaan tehtiin myös suurta lakiuudistusta. Kymmenkunta vuotta vanhaa maatilalakia uudistettiin ja kun se lopulta valmistui, ministeri Yläjärvi oli silloin vastaanottamassa uutta luomusta. Kun siitä pidettiin tiedotustilaisuus, niin joku toimittaja loihe kysymään häneltä, että miltä nyt sitten tuntuu. Hän totesi, että tässä on maailman ainoa laki, joka ottaa kaiken huomioon. Tällä lähinnä viittaan ed. Järvilahden puheeseen, että siinä se vinha totuus on, että sellaista lakia, joka ottaisi kaiken huomioon, ei kannata tehdä, koska sen vaikutus saattaa olla niin pieni, että syntyy suurempi vastavaikutus.

Minusta tuntuu, että tähän aikaan sopivana tämä metsänhoitoyhdistyslain uudistus on ihan sopiva ja pidän hyvänä saavutuksena sitä, mitä on saatu aikaiseksi. Oma käsitykseni on kyllä vähän pitemmällä aikavälillä se, että tältä pohjalta ei kovin pitkään todennäköisesti voida toimia, koska markkinat ja asiakkaat ja omistajat muuttuvat sitä tahtia, että en usko, että pysymme kyydissä mukana. Jos vastapointtina näille asioille on, niin kuin on tuotu vahvasti esille ja käytän nyt näitä rumia sanoja, mhy-maksu, pakkojäsenyys ja sen kytkeminen puukauppaan, niin kyllähän uusi yhdistysten tuleva jäsenrakenne vaikuttaa siihen suuntaan, että yhdistyksistä tulee yhä enemmän ja enemmän lähivuosina palveluyhdistyksiä. Metsänhoitoyhdistyksen maksun osuus on pakko laskea suhteessa siihen, mitä se on tähän asti. Se vaikuttaa rakenteeseen, se vaikuttaa hyvin moniin asioihin.

Olen myös täysin varma siitä, että näitä yhtiöitä myös yhdistystasolla, jotka yhdistykset ovat silloin paljon suurempia kuin tänä päivänä, syntyy ja näin syntyy tilanne, jossa yhtiöt ovat erillisiä ja metsänhoitoyhdistyksenkin toiminta on jatkossa vapaata yhdistystoimintaa. Luulenpa niin, että metsänomistajat itse aika pian rupeavat vaatimaan, että yhdistysten pitää olla nimenomaan vapaita. Silloin näistä kaikista rajoitteista ja, on todettava myös, perustuslakivaliokunnan käsittelyistä ja muista voidaan luopua. Ei tällaisia tulkintoja tarvita. Tällä hetkellä kehitysvaihe on kuitenkin se, että on varmaan viisasta edetä vähitellen, koska rakenne muuttuu ja myös puukaupan luonne, johon moneen kertaan on viitattu, tulee myös muuttumaan.

On selvää, että puukauppa ei varsinaisesti kuulu yhdistyksille. Mutta sen sijaan, jos olen oikein lukenut valiokunnan mietintöä ja itse asiassa lakiakin, se tunnustaa sen, että kuitenkin puukaupan ohjaus voi sille kuulua. Ohjauksella tarkoitan muun muassa valtakirjakauppaa. Sehän on tietysti jo silloin vähän veteen piirretty viiva tällaisessa tapauksessa, mistä on kysymys. Pääosinhan on kysymys ilman muuta puukaupallisesta neuvonnasta sellaisille metsänomistajille, jollaiset ihmiset pääosin eivät yleensä aina edes asu paikkakunnalla. Se on siinä mielessä hyvää palvelua.

Toisaalta siinä on tietysti pyritty yhdistämään myytäviä eriä vähän suuremmiksi ja tekemään vähän rationaalisempaa toimintaa tästä ennen niin kovin hajanaisesta toiminnasta. Olemme kymmenen viime vuoden aikana puukauppapuolella edistyneet hurjasti. Se on mennyt kovasti eteenpäin ja luulenpa, että edes nykyisen kantohintatason säilyttämiseen ovat vaikuttaneet aika paljon ne toimet, jotka rationalisoinnin puolella kuitenkin on tehty.

Teollisuuden puolella, käytetään sanontaa vastapuolella, rationalisoituminen on tietysti vielä paljon voimakkaampaa, huomattavasti voimakkaampaa. On käyty keskustelua yhtiöistä —

no, minä olen vähän huono niistä siinä mielessä puhumaan, että Pirkanmaalla tällaisia yhtiöitä ei varsinaisesti ole. Pari kokeilua on ollut, joissa on tultu aika lujaa takaisin. Mutta joka tapauksessa oma käsitykseni on se, ettei näillä yhtiöillä, niin hyviä kuin ne perustarkoituksessa ovatkin, siis metsänhoitoyhdistysten liittojen yhtiöillä, tule koskaan olemaan sellaista voimavaraa, että ne pystyvät ja kykenevät luomaan tasavertaisen kauppakumppanin suurelle teollisuudelle. En usko siihen.

Sen sijaan siinä, mihin ed. Karjula aikaisemmin viittasi, että nimenomaan suuren teollisuuden hankkiman puutavaran ja ennen muuta erikoispuun osalta syntyisi jokin järjestelmä, jolla voitaisiin käyttää puuraaka-ainetta, joka soveltuu muun muassa huonekaluteollisuuteen, että se voitaisiin erottaa tuosta suuren teollisuuden prässistä, niin siinä on se suurin tekemisen paikka. Suurteollisuutta tänä päivänä oman käsitykseni mukaan ei juuri kiinnosta tämä asia. Nyt olisi luotava jokin järjestelmä, jolla myös suurteollisuus olisi kiinnostunut jossain määrin erottelemaan erikoispuuta pois siitä isosta pinosta eikä suinkaan ajaisi sitä kaikkea prässiin, oli se nyt prässi tai tuutti tai mikä tahansa.

Tähän minusta pitäisi päästä. Jos se sitten näillä yhtiöillä pelastetaan, niin mikäs siinä. Ei minulla ole mitään sitä vastaan, mutta minä vain luulen ja epäilen, kun niissä yhtiöissä ovat kuitenkin pääosin riskinkantajina metsänomistajat, että niille ei sellaista voimavaraa tule, vaan niiden pitää olla liiketaloudellisesti toimivia yhtiöitä. Siinä mielessä minä näen jopa positiivisena tämän 49,9 prosentin rajan. Sen voi toki nähdä toiseltakin kautta ja ennen muutahan tässä on kritisoitu sitä, että se on eräällä lailla elinkeinovapauden rajoittamista. Tämä on tietysti aika erikoista vallankin, kun se kohdistuu kolmanteen osapuoleen, jota ei koko laissa minun ymmärtääkseni edes mainita, koska se ei ole virallinen organisaatio ja tällä tarkoitan siis metsänhoitoyhdistysten liittoa.

Joka tapauksessa mainittakoon nyt vielä, kun ed. Karjula puhui myös tästä hakkuuvajeesta, että minusta se liittyy myös tähän. Ei tämän hakkuuvajeen syy ole suuri teollisuus tai muu vastaava. Ei se ole se todellinen syy, vaan syntyy kerta kaikkiaan alueita, jotka ovat nolla-alueita. Sieltä ei kannata sitä puutavaraa ottaa. Minä en usko, että nämä yhtiöt ratkaisevat tätäkään, koska sehän on kalleinta puutavaraa, mitä metsästä haetaan ja nämä yhtiöt suhteessa suuryrityksiin ovat resursseiltaan paljon paljon pienemmät. Eivät ne kykene sieltä hakemaan nimenomaan sitä puutavaraa, josta muun muassa ed. Karjula täällä puhui. Tämä niin sanottu nolla-alueongelma pitäisi myös ratkaista aivan muulla tavalla ja oma käsitykseni on se, että sitä ei pystytä ratkaisemaan millään muulla kuin puukauppasopimuksilla tai sopimus on kai nykyään väärä sana. Se ei kai ole varsinainen sopimus.

Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa kaiken tämän höpinän jälkeen, mitä olen tässä pitänyt, pidän tätä esitystä hyvin hyvänä ja myös näen, että se tässä vaiheessa vastaa niitä tarpeita, joita nyt tämä metsällinen tilanteemme vaatii.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kuultuani edustajien Aula, Karjula ja erikoisesti J. Leppänen puheenvuorot alan katua sitä, että olen lähtenyt tähän savottaan tässä hengessä mukaan, kun arvoisat edustajat ovat lähteneet siitä optiosta, että tämä vihonviimeinen ja perimmäinen MTK:lainen tavoite olisi pitänyt kaikilta osiltaan ajaa tässä ratkaisussa läpi, huomioon ottaen se, mikä hallituksen esityksenä oli yksimielisesti eduskunnalle annettu.

Arvoisa puhemies! Sitten ed. J. Leppäselle erikoisesti seuraava kommentti. Arvoisa puhemies sallinee käyttää analogiaa. Kun ed. J. Leppänen puhui veroluontoisesta maksusta, 80-luvun loppupuolella tässä salissa käytiin erittäin perusteellinen keskustelu ja myös valiokunnassa eräästä veroluontoisesta maksusta, joka on riistanhoitomaksu, ja se on nimenomaan veroluontoinen maksu. Silloin siinä eduskunta antoi valtioneuvostolle oikeuden eduskunnan hyväksymän haarukan puitteissa määrätä vuosittain riistanhoitomaksun suuruuden. Silloin se oli tiukan paikan takana, että näin meneteltiin, siihen päädyttiin.

Ed. J. Leppänen, te olette aivan oikeassa. Tässä on kysymys veroluontoisesta maksusta. Olisi tietysti erittäin tarkkaa puhua de jure siitä, että on kysymys veroluontoisen maksun kanto-oikeuden luovutuksesta. Mutta minä omana tulkintanani totean teille, ed. J. Leppänen, että minä koen sen, että tämä oikeus ollaan myöntämässä yhdistykselle, aivan eri asiana, kuin jos oikeus myönnetään valtioneuvostolle, ja silloin minä käytän de facto lyhennettä verotusoikeus juuri sen luonteen takia. On aivan eri asia siirtää eduskunnalta valtioneuvostolle kuin siirtää eduskunnalta jollekin yhdistysjärjestelmälle tällainen oikeus. Tässä suhteessa tämä on kova pala.

Arvoisa puhemies! Kolmas asia vastauksena siihen, kun luitte ed. Rajamäen vastalausetta ja siinä ollutta lausumaa siitä, millä tavalla nykyiset

metsänhoitoyhdistykset ovat toimineet. Totta ihmeessä meille on saatettu tietoon, minullekin erittäin paksu nippu, eräitten metsänhoitoyhdistysten jäsenkirjeitä, joissa on ohjailtu puunmyyntisulkuun saakka kaikenlaista toimeliaisuutta. Kaikelta siltä on silmät ja korvat suljettu, kaikelta siltä muulta informaatiolta, mitä on tullut, on silmät ja korvat suljettu, että tämä kompromissi on luotu. Olisitte antanut sille jonkun arvon.

Ed. Jari K o s k i n e n : Arvoisa herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ed. Karjulan puheenvuoron perusteella. Hän totesi puheenvuorossaan, että puukauppa ei Suomessa toimi. Kyllä se minun mielestäni aika hyvin toimii, jos kerran viime vuonnakin metsästä hakattiin 58 miljoonaa kuutiota, joista valtaosa tulee yksityisistä metsistä ja joista pitää siis metsäkauppaa käydä.

Mitä tulee puuaineen toimittamiseen pienille mekaanisille metsäteollisuusyrityksille, on totta, että puhutaan 6 000 kiintokuutiometristä tässä laissa. Se kyllä varmasti riittää, koska kyllä niitä kirjallisia valtuutuksia pystytään hoitamaan sitten, jos kerran sitä puuta enemmänkin löytyy. Se ei ole niin suuri ongelma kuin täällä ehkä annetaan ymmärtää.

Mitä tulee puukauppapykälän, 7 §:n 3 momenttiin, ja siihen, pitäisikö sitä muuttaa, nyt on tilanne se, että osa on sitä mieltä, että tämmöistä puukauppatoimintaa ei saisi ollenkaan harrastaa, ja taas toiset ovat sitä mieltä, että sen pitäisi olla täysin vapaata. Nyt tässä on niin sanotusti pantu kirkko keskelle kylää, ja se on minusta sen verran arvokas asia, kun muistaa, että tämä koko lakiesitys on kohtuullisen hyvä paketti, että ei ehkä kannata vaarantaa kaikkea muutakin sillä, että nostaa tästä suuremman elämän kuin se ansaitsee. Ei kannata heittää lasta pesuveden mukana.

Sitten vielä lyhyesti ed. Vuorensolalle. Puheessanne puhuitte puukaupan ohjauksesta. Lakiesityshän lähtee siitä, että puun ostajia pitää kohdella tasapuolisesti, mutta tämä työryhmä keskusteli myös aika pitkään siitä, että varmaan metsänhoitoyhdistyksillä pitää olla sellaista roolia, että jos on erilaisia ostajia ja tiedetään, että joku ostaja esimerkiksi on erittäin huonoissa kantimissa eikä välttämättä pysty suoriutumaan maksuista tai puun ostoista, kai silloin on metsänhoitoyhdistyksen miehen ilmoitettava myyjälle, että tällä yrityksellä saattaa olla vaikeuksia, ettei anneta väärää kuvaa.

Ed. K a l l i : Arvoisa herra puhemies! Minusta tämä laki luo hyvät edellytykset metsänhoitoyhdistystoiminnan kehittämiselle. Parin viime vuoden aikana on ollut epävarmuutta siitä, onko metsänhoitomaksulla edellytystä ja olemisen mahdollisuutta, ja jonkin verran yhdistyksien toiminnasta vastuussa olevat tahot ovat epäilleet tulevaisuutta, mutta tämän lain voimaan tultua tällä tavalla kehitysedellytykset on turvattu, ja se on hyvä asia.

Uhkana koen itse metsänhoitomaksusta vapautumisen portaan alentamisen, joka osaltaan tietenkin lisää yhdistysten toiminnan tehostamistarvetta. Niin kuin ed. Vuorensola totesi, samalla se pitää metsänhoitomaksun varmaankin tulevaisuudessa sillä tasolla, että jäsen kokee kannattavana olla yhdistyksen jäsenenä eikä lähde hakemaan vapautusta niiden kriteerien kautta, jotka ovat mahdollisia.

Ihan muutamia huomioita.

Siinä, miksi laki on tarpeellinen, minusta on sertifioinnin tuleminen, Agenda 2000:n metsäluvun tuleminen ja edessä oleva suma nuorten metsien kunnostamisessa ja hoidossa ja siihen liittyvä energiapuun tarve. Jotkut asiantuntijat ovat olettaneet tänään aiemmin, kun käytiin keskustelua irtohakkeen määrästä, että puolen miljoonan tai miljoonan irtokuutiometrin sijasta viiden vuoden päästä energiahaketta tarvitaan kymmenkertainen määrä, joka helposti on irrotettava metsistä. Siinä luonteva toimija voi nimenomaan olla vain metsänhoitoyhdistys.

Edustajat Karjula, J. Leppänen ja Aula esittivät, että heillä on mielenkiintoa 7 §:n rajoituksen poistoon. Niin minullakin on ollut vilpitöntä tahtoa ja uskoa ja halua liikkua tähän suuntaan, mutta kun tämä asia on ollut, niin kuin on todettu, metsäpoliittinen päätös ja kun on jouduttu asioita yhteensovittamaan, valiokunnassa on joutunut nielemään sen tosiasian, että tämän pidemmälle ei ole ollut mahdollisuus liikkua. Asiantuntijakuulemisessa sekä kilpailuviranomainen metsälakitoimikunnassa että valiokunnassa totesi nimenomaan, että kysymys on metsäpoliittisesta päätöksestä, joka liittyy siihen poliittiseen päätökseen, joka eduskunnassa tehdään, ja tämän vaaksan ympärillä sitten on vaaputtu ja tähän on tultu.

Ed. Vuorensola pohdiskeli esimerkiksi yhtiöiden tarpeellisuutta ja nojasi siihen perimään, joka on hänen omalla alueellaan. Myös minulla on kokemuksia omalla alueellani puukauppayhtiöstä, joka toimi alussa varsin hyvin, mutta ajautui kaupantekoon sen kaltaisten yrittäjien kans-

sa, jotka jääesteiden ja satamaliikenteen johdosta eivät koskaan tulleetkaan noutamaan puita. Sattui olemaan joukossa pieniä sahoja, jotka kaatuivat ja joista syntyi valtavia luottotappioita. Ne yhdessä metsänhoitoyhdistysten liitto ja sen yhdistykset joutuivat hoitamaan, ja niiden sotkujen selvittäminen on ollut varsin vaikeata. Yhtiössä tarvitaan asiantuntemusta ja riskinottokykyä ja riittävästi omaa pääomaa, jotta pystytään kantamaan vastuuta.

Hakkuuvaje on todellinen asia, ja siinä olen ed. Vuorensolan kanssa samaa mieltä. Esimerkiksi nyt kun ei ole yhteistä näkemystä tämän vuoden osalta, teollisuus on lisännyt puun tuontimääriä viimeaikaisilla sopimuksilla ja hakkuuvajetta tulee olemaan 3—4 miljoonaa kuutiometriä. Menetykset kantorahatuloina ovat 700—800 miljoonaa markkaa. Sen tähden nimenomaan yhdistyksillä pitäisi olla jatkossakin voimakas mahdollisuus ohjata puuvirtoja, jotta kyettäisiin tyydyttämään tarve ja varmistamaan yhteisillä hinnanodotuksilla, että puusta jatkossakin saataisiin tyydyttävä hinta.

Itse olen vakuuttunut siitä, että tämä vastaa metsänomistajien ja myös metsänhoitoyhdistysten odotuksia, luo riittävät reunaehdot, että näiden toiminta voidaan turvata. Näiden puukauppayhtiöiden osalta ei lopputulos ole se, mitä tavoiteltiin, mutta kuitenkin tämä varmistaa niidenkin mahdollisuuden, ja yhdyn niihin käsityksiin, että muutamien seuraavien vuosien aikana maailma tulee varsin paljon muuttumaan ja varsin vaikea on nyt säätää sen kaltaista lakia, joka ottaa huomioon kaikki ne muutokset, joita emme osaa välttämättä edes ounastella ja jotka tapahtuvat ennen vuoden 2006 joulukuun loppua.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Yhtäkkisellä valiokunnan mietinnön tarkastelulla, kun en ole ollut valiokunnassa mukana, ei pysty tarkkaan sanomaan, kuinka paljon muuttuu metsänhoitoyhdistysten asema puukaupassa, mutta henkilökohtaisia kokemuksia omaavana pienmetsälön omistajana totean, että metsänhoitoyhdistysten työ sillä tavalla, että ne ovat suorittaneet harvennushakkuut tien varteen ja välittäneet tavaran edelleen isommissa kaupoissa sellaisille ostajille, jotka ovat sitä tarvinneet, on erittäin välttämätöntä. En tiedä, muuttuuko tämä ja kuinka paljon tältä osin tämän lain mukaan. Jos se muuttuu siihen suuntaan, että tämä ei ole mahdollista, se on huono asia. Toivottavasti ei kuitenkaan. Kokemukset ovat olleet varsin hyviä ainakin niillä alueilla, missä itse olen ollut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Hallituksen esitys oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi
Hallituksen esitys laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta

Jatkettu toinen käsittely
Hallituksen esitys 6, 117/1997 vp
Suuren valiokunnan mietintö 2/1998 vp
Lakivaliokunnan mietintö 3/1998 vp
Lakialoite 39/1995 vp, 31, 50/1996 vp, 1/1998 vp
Toivomusaloite 23, 24, 26/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2, josta ilmenee, että suuri valiokunta on päättänyt yhtyä eduskunnan asiassa tekemään päätökseen.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Hallituksen esitys Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 245/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 8/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi torstain varsinaiseen täysistuntoon.

17) Hallituksen esitys eräiden opetustointa koskevien ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta ja kumoamisesta

Hallituksen esitys 57/1998 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 4/1998 vp
Lakialoite 62, 119, 123/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 10 päivänä kesäkuuta kello 2.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen